

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

**ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ**

**‘Οικολογική Ποιότητα και Διαχείριση Υδάτων σε Επίπεδο Λεκάνης
Απορροής’**

**ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΒΙΟΛΟΓΙΑΣ, ΓΕΩΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ
ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ**

ΤΣΑΤΣΙΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

ΧΗΜΙΚΟΣ ΜΗΧΑΝΙΚΟΣ

««Η ελλειμματική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ στην ελληνική έννομη
τάξη»»

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΗ ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ 2013

ARISTOTLE UNIVERSITY OF THESSALONIKI

**INTERDISCIPLINARY
POSTGRADUATE MASTER PROGRAM**

Ecological Water Quality and Management at a River Basin Level'

**BY THE SCHOOLS OF
BIOLOGY, GEOLOGY and CIVIL ENGINEERING**

TSATSIU KONSTANTINA

CHEMICAL ENGINEER

«The deficient implementation of the Water Framework Directive in the Greek
legal order»

MASTER DISSERTATION THESIS

THESSALONIKI 2013

Τριμελής Εξεταστική Επιτροπή

- 1) **Αντωνίου-Καλλία Αγγελική**, , Διδάκτ Νομικής, Δικηγόρος Παρ Αρείω Πάγω καθηγήτρια στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης μέλος της Επιτροπής Ευρωπαϊκών Νομικών Εμπειρογνομώνων στο Ευρωπαϊκό Δίκαιο Περιβάλλοντος, ***Επιβλέπουσα***
- 2) **Λαζαρίδου Μαρία**, Καθηγήτρια του Τομέα Ζωολογίας του Τμήματος Βιολογίας Α.Π.Θ, ***Συνεπιβλέπουσα***
- 3) **Βαφειάδης Μαργαρίτης**, Καθηγητής του Τομέα Τεχνικής Υδρολογίας- Διαχείρισης Πληροφορίας του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών Α.Π.Θ, ***Εξεταστής***

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Για τη συνεργασία που είχαμε με αφορμή την επίβλεψη αυτής της εργασίας, για την ερευνητική και επιστημονική της υποστήριξη και ειδικά για τη διακριτική της καθοδήγηση, ιδιαίτερες ευχαριστίες οφείλω στην Κυρία Καλλία Αγγελική, Διδάκτορα Νομικής, Δικηγόρο Παρ Αρείω Πάγω και Εμπειρογνώμονα Ευρωπαϊκού Δικαίου Περιβάλλοντος. Διέθεσε το χρόνο και τις γνώσεις της με αμέριστο ενδιαφέρον για την ολοκλήρωση αυτής της προσπάθειας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες χρωστώ επίσης στην Κυρία Λαζαρίδου Μαρία, Καθηγήτρια του τμήματος Βιολογίας του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, η οποία έδειξε μεγάλη κατανόηση στη δυσκολία μου να επικοινωνώ τακτικά και να βρίσκομαι στο χώρο του Πανεπιστημίου, λόγω της φοίτησής μου στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης με έδρα την Αθήνα. Επιπλέον, ευχαριστίες της οφείλω και για την επιστημονική της καθοδήγηση και τις πολύτιμες παρατηρήσεις της καθ' όλη τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας εργασίας.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω θερμά και την Κυρία Μιχαλούδη Ευαγγελία, Επίκουρο Καθηγήτρια του Τομέα Ζωολογίας του τμήματος Βιολογίας για την ενημέρωση, τις συμβουλές και γενικά την καθοδήγηση σε οποιοδήποτε θέμα ζήτησα τη βοήθειά της.

Ευχαριστώ επίσης τον Κύριο Βαφειάδη Μαργαρίτη, Καθηγητή του Τομέα Τεχνικής Υδρολογίας- Διαχείρισης Πληροφορίας του Τμήματος Πολιτικών Μηχανικών Α.Π.Θ, ο οποίος αποδέχτηκε με χαρά να είναι εξεταστής μου στην μεταπτυχιακή διατριβή.

Με αφορμή την εκπόνηση της πρακτικής μου άσκησης για την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης στην Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, οφείλω ευχαριστίες σε όλο το προσωπικό του Τμήματος αλλά ιδιαίτερα στην Κυρία Νίκα Κωνσταντίνα, Τασόγλου Σπύρο, Πλιάκα Θοδωρή και Νικολάρου Χρυσούλα για την καθοδήγηση και τις πολύτιμες πληροφορίες που μου παρείχαν από την πρώτη κιόλας ημέρα της πρακτικής μου.

Ένα μεγάλο ευχαριστώ στη συμφοιτήτριά μου Κάλλη Ελπινίκη, η οποία με ενημέρωνε για τα διαδικαστικά θέματα του μεταπτυχιακού το διάστημα που εγώ απουσίαζα και την εξυπηρέτησή μου σε θέματα γραμματείας.

Τέλος, ευχαριστώ θερμά την οικογένειά μου για τη συμπαράστασή τους τόσο σε αυτή μου την προσπάθεια όσο και σε κάθε τι που επιχειρώ στη ζωή μου.

Λέξεις-Κλειδιά

Λεκάνη Απορροής, Σχέδιο Διαχείρισης περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού, Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας, Οδηγία 2000/60/ΕΚ, εφαρμογή στην Ελλάδα της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, Οδηγία 2007/60/ΕΚ αντιμετώπιση κινδύνων πλημμυρών, λίμνη Κορώνεια.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Στο πλαίσιο της πολυεπίπεδης διακυβέρνησης εντάσσεται και η προσπάθεια συμμόρφωσης μιας χώρας με τις υποχρεώσεις που προκύπτουν αφού ενσωματώσει την ενωσιακή νομοθεσία στη δική της έννομη τάξη. Η Ελλάδα όσον αφορά αυτή τη διαδικασία αντιμετωπίζει δυσκολία ταχείας ενσωμάτωσης, αλλά και πλήρους εφαρμογής των όσων προβλέπονται από την ενωσιακή νομοθεσία, είτε λόγω γραφειοκρατικής αδράνειας που χαρακτηρίζει τα διοικητικά της συστήματα, είτε λόγω μεταφοράς των Οδηγιών με τέτοιο τρόπο, ώστε να μη καθίστανται σαφείς οι υποχρεώσεις που απορρέουν από αυτές. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η ενσωμάτωση και εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα Ύδατα», που αποτελεί και το θέμα της παρούσης εργασίας.

Η εργασία έχει τίτλο «Η ελλειμματική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη», εκπονείται στο πλαίσιο ολοκλήρωσης του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών «Οικολογική Ποιότητα και Διαχείριση Υδάτων σε Επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμού» και επιχειρεί να εξετάσει το κανονιστικό πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης υδατικών πόρων στην Ελλάδα, με βάση την Οδηγία 2000/60/ΕΚ και το Ν.3199/2003 με τον οποίο ενσωματώνεται η ανωτέρω Οδηγία. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στον τρόπο ενσωμάτωσης και εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας ενώ επιδιώκεται να διαπιστωθεί εάν και σε ποιο ποσοστό η χώρα μας έχει προχωρήσει στις απαραίτητες ενέργειες για την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας. Στο πλαίσιο αυτό εξετάζονται η περίπτωση της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15), και οι καταδίκες της Ελλάδας στο ΔΕΕ λόγω μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της Ε. Ένωσης, καθώς και η εξέλιξη και εφαρμογή των Διαχειριστικών Σχεδίων Λεκανών Απορροής για το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11).

Οι επί μέρους θεματικές ενότητες από τις οποίες αποτελείται η παρούσα εργασία διαπραγματεύονται σε πρώτη φάση την υφιστάμενη κατάσταση στον τομέα διαχείρισης των υδατικών πόρων και στη συνέχεια τα βασικά σημεία της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα (ΟΠΥ) και το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της. Έπειτα, εξετάζεται ο Ν. 3199/2003, με τον οποίο η ΟΠΥ μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη και εκτίθενται ορισμένα προβληματικά σημεία του που δυσχεραίνουν την εφαρμογή του. Ακολουθεί συνοπτική παρουσίαση του Ν.3852/2010, γνωστού και ως «Νόμος του Καλλικράτη» με λεπτομερή αναφορά στην νέα κατανομή αρμοδιοτήτων ανάμεσα στις αιρετές και κρατικές Περιφέρειες (Περιφέρεια και Αποκεντρωμένη Διοίκηση) και επανερχόμαστε στην Οδηγία με την

παράθεση στοιχείων για τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής με ιδιαίτερη αναφορά στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας. Έπεται ενότητα με θέμα τις καταδίκες της Ελλάδας από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ) για την υπόθεση της λίμνης Κορώνειας και ενότητα με αναφορές στις καταδίκες της ελληνικής κυβέρνησης στο ΔΕΕ για παραβιάσεις διατάξεων τόσο της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ, αλλά και της Οδηγίας 2007/60/ΕΚ για τη Διαχείριση των Κινδύνων Πλημμύρας. Ιδιαίτερος σχολιασμός για την κατάσταση που επικρατεί σήμερα υπάρχει σε υποενότητα της εργασίας ενώ το δεύτερο μέρος της αφορά και πάλι την εφαρμογή της Οδηγίας σε επιχειρησιακό επίπεδο. Αναλύεται το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη (ΕΠΠΕΡΑΑ) 2007-2013 (Εικόνα 16), ο άξονας που αφορά τη διαχείριση υδατικών πόρων, σε συνδυασμό με λοιπά στοιχεία από το ΕΣΠΑ και την πορεία του ΠΕΠ Μακεδονίας-Θράκης (Εικόνα 17).

Η εργασία καταλήγει σε ορισμένα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν εάν ληφθούν υπόψη τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της ελληνικής διοίκησης, με τη δαιδαλώδη γραφειοκρατία και τον κατακερματισμό αρμοδιοτήτων που δυσχεραίνει τις θεσμικές αλλαγές. Στο τέλος επιχειρείται η διατύπωση προτάσεων που προκύπτουν αξιοποιώντας τη γνώση και εμπειρία του παρελθόντος έτσι ώστε να υλοποιούνται οι δεσμεύσεις της χώρας σε τομείς τόσο κρίσιμους όπως η διαχείριση των υδατικών πόρων.

ABSTRACT

In the context of multilevel governance is enrolled also one country's attempt to comply with the obligations stemming from the incorporate of Community legislation in its own legal order. Greece, as to this procedure has difficulties in urgent incorporation and full implementation Community's priorities. The reason for this is due to the bureaucratic inertia of the administrative system or because the member state adopts the directives in an evasive way with regard its obligations. A good example of this is the incorporation of the Water Framework Directive, the subject (The deficient implementation of the Water Framework Directive in the Greek legal order) of the current thesis written during the post graduated master course «Ecological Quality and Water Management at a River Basin». This work attempts to study the legal context about the protection and management of water recourses in Greece, according to the Water Framework Directive and the harmonized law 3199/2003. It is highly important for this work the way of incorporation and implementation of EU law and if our country is going to fulfill its target. In this context it is described a case study about Lake Koronia and Greece's convictions at the Court of Justice of the EU. This was due to the fact that Greece did not comply with the EU's obligations and its deficiency as to the implementation of EU law in the water districts of Central Macedonia (development of River Basin Management Plans).

The other parts deal with the current situation in water management and also the main points of the Water Framework Directive and its timetable. Further on, it is examined the law 3199/2003, by which the WFD is incorporated in the Greek legal order and are pointed some crucial points impeding its implementation. It is also examined the law 3852/2010, known as 'Kallikratis law' with detailed mention to the new competencies' allocation between Regions and Districts. Special reference is mentioned about Greece's conviction at the Court of Justice of the EU about Lake Koronia and also WFD's principles and Directive's about the risk management of floods. The second section of this work is about the WFD implementation from an economic development perspective. The Programme 'Environment and Sustainable Development 2007-2013' is analysed at a level of water management axis including elements of the programmes of development of ESPA and Macedonia-Thrace.

The last part concerns conclusions about special characteristics of the Greek administration concerning its giant bureaucracy and breakup of competencies impeding its institutional changes. At the end suggestions are made for crucial issues such as the water management in order our country to comply its obligations and reach its targets.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ABSTRACT	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ	17
I. ΓΕΝΙΚΑ	17
II. ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΛΛΑΔΙΚΟΥ ΧΩΡΟΥ ΠΟΥ ΔΥΣΧΕΡΑΙΝΟΥΝ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ	18
III. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΑΘΕΣΙΜΟΤΗΤΑΣ ΝΕΡΟΥ	19
IV. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΡΥΠΑΝΣΗΣ	20
V. ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	20
VI. ΠΡΟΗΓΟΥΜΕΝΟ ΚΑΘΕΣΤΩΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	24
1.1 ΟΔΗΓΙΑ 2000/60/ΕΚ	24
1.2 ΒΑΣΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	26
1.3 ΣΤΑΔΙΑ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ	31
1.4 Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ	36
1.5 ΤΙ ΕΧΕΙ ΕΠΙΤΕΥΧΘΕΙ ΜΕΧΡΙ ΣΗΜΕΡΑ	43
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	45
2.1 Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΝΑΡΜΟΝΙΣΗ - Ν.3199/2003	45
2.2 ΠΔ 51/2007	48
2.3 Ν.3852/2010	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	52
3.1 ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΤΙΚΑ ΣΧΕΔΙΑ ΛΕΚΑΝΩΝ ΑΠΟΡΡΟΗΣ ΠΟΤΑΜΟΥ	52
3.2 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΓΙΝΕΙ ΤΗΝ ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΔΙΕΤΙΑ	55
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	58
4.1 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΥΔΑΤΙΚΟΥ ΔΙΑΜΕΡΙΣΜΑΤΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (GR10)	58
4.2 ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΔΟΜΗ	60
4.3 ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ ΠΟΥ ΠΡΟΕΚΥΨΑΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΤΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ	63
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	66

ΧΡΟΝΙΚΟ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΛΑΙΣΙΟ ΓΙΑ ΤΑ ΝΕΡΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	66
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	69
6.1 ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΚΑΤΑΔΙΚΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ ΣΤΟ ΔΕΕ	72
6.2 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΗΣ ΥΠΟΒΑΘΜΙΣΗΣ ΤΗΣ ΛΙΜΝΗΣ ΚΟΡΩΝΕΙΑΣ	73
6.3 ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΑ ΥΠΕΡ ΤΩΝ ΔΡΑΣΕΩΝ ΠΡΟΣ ΤΗ ΣΩΣΤΗ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ	73
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	77
7.1 ΟΔΗΓΙΑ ΓΙΑ ΤΙΣ ΠΛΗΜΜΥΡΕΣ 2007/60/ΕΚ	77
7.2 ΔΡΑΣΕΙΣ ΠΟΥ ΕΧΟΥΝ ΟΛΟΚΛΗΡΩΘΕΙ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2007/60	78
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	80
8.1 ΕΠΠΕΡΑΑ 2007-2013	80
8.2 Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΤΗ ΝΕΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟ 2014-2020	85
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ	86
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	98
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	103
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	112

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το νερό αποτελεί έναν από τους πολυτιμότερους πόρους για την ανθρώπινη ζωή και κατ' επέκταση για τη ζωή στον πλανήτη. Η λήψη μέτρων για την προστασία και διαχείριση των υδάτων έχει ξεκινήσει από την δεκαετία του 1960 τόσο σε διεθνές όσο και σε εθνικό επίπεδο. Πρόσφατα η Ευρωπαϊκή Ένωση, στην οποία συμμετέχει και η χώρα μας, δραστηριοποιείται έντονα προωθώντας την ολοκληρωμένη διαχείριση υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού.

Στη χώρα μας υπάρχει αδυναμία υλοποίησης των υποχρεώσεων που απορρέουν από τη συμμετοχή της στο πολυεπίπεδο σύστημα διακυβέρνησης της Ευρωπαϊκής Ένωσης μέσα στις καθοριζόμενες προθεσμίες. Στο διοικητικό σύστημα της Ε. Ένωσης συμμετέχουν πολλοί εταίροι με αποτέλεσμα να δημιουργείται ένα ιδιότυπο πολιτικό σύστημα (Χρονοπούλου, 2011 από Πασσάς, 2009) και να υπάρχει έντονη ανάγκη για προβλεψιμότητα της διοικητικής δράσης (Χρονοπούλου, 2011 από Curtin, Wessel, 2005).

Χαρακτηριστικό παράδειγμα του αρνητικού περιβαλλοντικού εξευρωπαϊσμού (Χρονοπούλου, 2011 από Howell, 2004) που καλλιεργείται λόγω της ανωτέρω κατάστασης είναι η ελλειμματική εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ από την ελληνική διοίκηση, που αποτελεί και το θέμα της παρούσης μελέτης.

Σύμφωνα με την Έκθεση της Ε. Επιτροπής για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ από τα κράτη μέλη, 23 από αυτά έχουν εγκρίνει και δημοσιεύσει όλα τα Σχέδια Διαχείρισης, ενώ 4 (BE, EL, ES, PT) είτε δεν τα έχουν εγκρίνει είτε έχουν απλά δημοσιοποιήσει ορισμένα από τα σχέδια. Η Ε. Επιτροπή έχει δεχτεί 124 Σχέδια Διαχείρισης από τα προσδωκόμενα 174, με το 75% αυτών να αφορούν διασυνοριακές λεκάνες απορροής. Μάλιστα, τον τελευταίο χρόνο για αρκετά κράτη μέλη ξεκίνησε η διαδικασία παραπομπής τους στο ΔΕΕ, μετά από πρόταση της Ε. Επιτροπής για μη ορθή εφαρμογή Ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Ο πίνακας που ακολουθεί παρουσιάζει συνοπτικά αυτές τις υποθέσεις.

Πίνακας 1: Υποθέσεις προσφυγής της Ε. Επιτροπής στο ΔΕΕ κατά κρατών μελών

Πηγή: www.ec.europa.eu

Ημερομηνία παραπομπής	Υπόθεση
27/2/2012	Η Ε. Επιτροπή υποβάλλει ερώτημα στο ΔΕΕ για την Πολωνία σχετικά με την ορθή ενσωμάτωση της νομοθεσίας που αφορά την παρακολούθηση, και για τη Γαλλία για αποτυχία καταπολέμησης της ρύπανσης από νιτρικά
31/5/2012	Η Ε. Επιτροπή υποβάλλει ερώτημα στο ΔΕΕ για την Ελλάδα, σχετικά με τη συμμόρφωσή της με τη νομοθεσία για τη ρύπανση του νερού, ενώ υποβάλλει αναφορά για τη Γερμανία για μη ολοκλήρωση της ανάκτησης κόστους για τη χρήση υπηρεσιών ύδατος
21/6/2012	Η Ε. Επιτροπή προσφεύγει στο ΔΕΕ κατά της Αυστρίας για να συμμορφωθεί με τη νομοθεσία της ΕΕ στις υπηρεσίες νερού, και κατά της Ιταλίας για ανεπαρκή διαχείριση της αστικής ρύπανσης
24/1/2013	Η Ε. Επιτροπή προσφεύγει κατά της Πολωνίας για τα νιτρικά και τη μόλυνση του νερού
21/2/2013	Η Ε. Επιτροπή προσφεύγει κατά της Πολωνίας για την εφαρμογή της νομοθεσίας για τα νερά
20/6/2013	Η Ε. Επιτροπή προσφεύγει στο ΔΕΕ κατά της Ελλάδας για τα νιτρικά

Με βάση τα παραπάνω προκύπτει ότι υπάρχουν δυσχέρειες στην εφαρμογή της Οδηγίας για τα Νερά και σε άλλα κράτη μέλη εκτός από την Ελλάδα. Σύμφωνα μάλιστα με την Έκθεση της Ε. Επιτροπής για την εφαρμογή της Οδηγίας, η καλή κατάσταση έως το 2015 δε θα επιτευχθεί για μεγάλο ποσοστό των υδάτινων σωμάτων. Αυτό οφείλεται στο ότι υπάρχει μεγάλος αριθμός υδάτινων σωμάτων των οποίων η χημική (40%) και οικολογική (15%) κατάσταση είναι άγνωστη. Τα πρώτα Σχέδια Διαχείρισης που δημοσιοποιήθηκαν δείχνουν διαφορετικούς βαθμούς εφαρμογής της Οδηγίας 2008/105/ΕΚ για τα περιβαλλοντικά πρότυπα ποιότητας, καθιστώντας δύσκολη τη σύγκριση χημικής κατάστασης μεταξύ των κρατών μελών.

Σημαντικά κενά παρατηρούνται για τις μεθόδους βιολογικής αξιολόγησης στα μεταβατικά και παράκτια ύδατα. Οι μέθοδοι αυτές είναι ευαίσθητες σε υδρομορφολογικές πιέσεις οι οποίες αποτελούν τις σημαντικότερες πιέσεις που εμποδίζουν την επίτευξη καλής οικολογικής κατάστασης. Επιπλέον, προβληματικό στοιχείο των Σχεδίων Διαχείρισης είναι ότι στα περισσότερα από αυτά δεν ενσωματώνεται η επίδραση της κλιματικής αλλαγής και δε λαμβάνεται υπόψη κατά την επιλογή των μέτρων. Από την αξιολόγηση των Σχεδίων Διαχείρισης προκύπτει ότι τα Σχέδια δεν επιτυγχάνουν συντονισμένη δράση για την αντιμετώπιση των αγροτικών πιέσεων και για την απαραίτητη επικοινωνία με τους αγρότες για την ορθή εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Τέλος, απουσιάζουν αναφορές σε νέα προγράμματα και εφαρμογές γεγονός που οδηγεί στην εκτίμηση ότι στην παρούσα χρονική στιγμή χάθηκε η ευκαιρία για ολοκληρωμένη ανάπτυξη οικονομικής δραστηριότητας στο πλαίσιο της ολοκληρωμένης διαχείρισης (Report on the implementation of the Water Framework Directive (2000/60/ΕΚ), 2012).

Σκοπός της παρούσας μελέτης, η οποία πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο του Διατμηματικού Μεταπτυχιακού Προγράμματος Σπουδών «Οικολογική Ποιότητα και Διαχείριση Υδάτων σε Επίπεδο Λεκάνης Απορροής Ποταμού», είναι η παρουσίαση του θεσμικού πλαισίου για τη διαχείριση υδατικών πόρων στην Ελλάδα και ειδικότερα η εξέταση του τρόπου ενσωμάτωσης και εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ στην ελληνική έννομη τάξη. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στα βήματα που έχουν πραγματοποιηθεί μέχρι σήμερα από τη χώρα μας, στην Οδηγία 2007/60/ΕΚ για τη Διαχείριση Κινδύνων Πλημμύρας, ενώ αναλύονται δύο μελέτες περίπτωσης: α) η εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης στο Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11) και β) η περίπτωση της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15).

Η δομή της εργασίας διαρθρώνεται σε δύο μέρη. Το πρώτο διαπραγματεύεται την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK σε θεσμικό επίπεδο, ενώ το δεύτερο την εφαρμογή της σε επιχειρησιακό επίπεδο. Ειδικότερα :

Στο πρώτο μέρος αρχικά γίνεται αναφορά στη σπουδαιότητα του νερού και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του ελλαδικού χώρου που δυσχεραίνουν την ορθή διαχείριση των υδατικών πόρων. Στο ίδιο πλαίσιο περιγράφονται τα προβλήματα που δημιουργούνται από τις πηγές ρύπανσης καθώς και τα ζητήματα διαθεσιμότητας νερού.

Στη συνέχεια, επιχειρείται σύντομη επισκόπηση του τρόπου με τον οποίο αντιμετωπίστηκε η διαχείριση των υδατικών πόρων σε θεσμικό επίπεδο μέχρι το 2000, έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί μια ομαλή μετάβαση στη νέα πραγματικότητα που εισάγει η Οδηγία 2000/60/EK στον τομέα της ολοκληρωμένης διαχείρισης.

Στο πρώτο κεφάλαιο παρουσιάζεται το περιεχόμενο της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά, οι σκοποί της, αναφέρονται νεωτερισμοί που επιτυγχάνονται με την εφαρμογή της και απαριθμούνται οι βασικές διατάξεις της. Επιπλέον, περιγράφονται τα στάδια εφαρμογής της (Εικόνα 2) και ακολουθεί συνοπτική περιγραφή της Κοινής Στρατηγικής (Εικόνες 4, 5, 6 και 7) η οποία εφαρμόζεται με πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σε συνεργασία με τα κράτη-μέλη για την ορθότερη εφαρμογή της Οδηγίας. Το κεφάλαιο κλείνει με την παράθεση των ενεργειών που έχουν πραγματοποιηθεί έως σήμερα για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/EK.

Στο δεύτερο κεφάλαιο, παρουσιάζεται ο Νόμος 3199/2003, που ενσωματώνει την Οδηγία στην ελληνική έννομη τάξη, καθώς και το ΠΔ 51/2007 που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του ανωτέρω Νόμου για την ολοκλήρωση της ενσωμάτωσης της Οδηγίας. Ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στο Νόμο 3852/2010 για τη νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης, δεδομένου ότι έφερε μεγάλες ανατροπές στην κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των υπαρχόντων επιπέδων διοίκησης.

Το τρίτο κεφάλαιο μελετά τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής Ποταμού. Περιγράφεται το περιεχόμενό τους, τα βήματα που ακολουθούνται για την κατάρτισή τους (Εικόνα 10) καθώς και οι βασικές λειτουργίες που αυτά εξυπηρετούν. Επιπρόσθετα, γίνεται ονομαστική αναφορά στα υδατικά διαμερίσματα των οποίων τα Σχέδια Διαχείρισης έχουν εγκριθεί και παρουσιάζεται η υφιστάμενη κατάσταση για τα υπόλοιπα που είναι προς

υλοποίηση. Τέλος, απαριθμούνται οι ενέργειες που έχουν πραγματοποιηθεί στον συγκεκριμένο τομέα την τελευταία διετία.

Η μια εκ των δύο μελετών περίπτωσης που παρουσιάζεται στην παρούσα εργασία, αυτή για την υλοποίηση του σχεδίου διαχείρισης στο Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11), εκτίθεται στο κεφάλαιο τέσσερα. Το κεφάλαιο ξεκινά με την περιγραφή του υδατικού διαμερίσματος, ενώ ιδιαίτερη αναφορά γίνεται στη διοικητική του δομή. Αποτυπώνεται με λεπτομέρεια η κατάσταση στο εν λόγω διαμέρισμα και περιγράφεται ο τρόπος υλοποίησης του Διαχειριστικού Σχεδίου. Το κεφάλαιο κλείνει με την παρουσίαση των προβλημάτων που ανέκυψαν κατά την εφαρμογή του Σχεδίου Διαχείρισης.

Μεταξύ της προηγούμενης μελέτης περίπτωσης και αυτής της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15), παρεμβάλλεται ένα μικρό σε έκταση αλλά σημαντικό κεφάλαιο, το πέμπτο, το οποίο παρουσιάζει με συνοπτικό τρόπο τις καταγγελίες που έχουν γίνει κατά της χώρας μας στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την πλημμελή εφαρμογή ορισμένων διατάξεων της Οδηγίας.

Η δεύτερη μελέτη περίπτωσης, αφορά τη λίμνη Κορώνεια (Εικόνες 13, 14 και 15) και παρουσιάζεται στο έκτο κεφάλαιο. Παρουσιάζεται η περιοχή, εκτίθενται τα κύρια χαρακτηριστικά της αλλά και τα σοβαρά ζητήματα που αυτή αντιμετωπίζει και περιγράφεται το ιστορικό των καταγγελιών λόγω καθυστέρησης εφαρμογής των μέτρων που προβλέπει η Οδηγία 92/43/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21^{ης} Μαΐου 1992 για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων καθώς και της άγριας πανίδας και χλωρίδας μέσα στον προβλεπόμενο χρόνο. Αναλύονται τα επιχειρήματα αυτών που υποστηρίζουν ότι συντελείται σοβαρή υποβάθμιση του οικοσυστήματος, αλλά και εκείνων που θεωρούν ότι πραγματοποιούνται σημαντικά βήματα για τη βελτίωση της κατάστασης. Τέλος, αναφέρονται οι δράσεις που υλοποιούνται την περίοδο αυτή από τους αρμόδιους φορείς. Η μελέτη περίπτωσης για τη λίμνη Κορώνεια επιλέχθηκε να πραγματοποιηθεί λόγω του συσχετισμού της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για την προστασία των βιοτόπων στο Ευρωπαϊκό Δίκτυο NATURA 2000 με την Οδηγία Πλαίσιο για τα Ύδατα. Συγκεκριμένα, στο Παράρτημα VI της ΟΠΥ στο Τμήμα Α φαίνεται ξεκάθαρα πως η Οδηγία NATURA 2000 ενσωματώνεται στην ΟΠΥ. Η συνειδητοποίηση για τη διεύρυνση του θεσμικού πλαισίου προστασίας των υδάτων πραγματοποιήθηκε στις αρχές της δεκαετίας του '90, οπότε ο νομοθέτης στράφηκε περισσότερο στην προστασία του υδάτινου οικοσυστήματος και απομακρύνθηκε από την προστασία χρήσης των επιφανειακών υδάτων για το συμφέρον μόνο του «ανθρώπου-χρήστη». Με την αλλαγή αυτή και την ενσωμάτωση

της Οδηγίας NATURA 2000 στην ΟΠΥ, επιδιώκεται η επίτευξη καλής ποιότητας των υδάτων, η οποία θα εκτιμάται με βάση την ικανότητά τους να φιλοξενούν φυσικές βιοκοινωνίες (ΤΕΕ, 2009) που θα είναι σε κατάσταση δυναμικής ισορροπίας με το περιβάλλον. Επιπλέον, αξίζει να αναφερθεί ότι απαιτείται περίληψη του μητρώου των προστατευόμενων περιοχών ως μέρος του Σχεδίου Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών (Παράρτημα IV).

Το πρώτο μέρος αυτής της εργασίας ολοκληρώνεται με το κεφάλαιο επτά, το οποίο αφορά την Οδηγία για τις πλημμύρες και παρουσιάζει πολύ συνοπτικά τις ενέργειες που έχουν γίνει για την υλοποίησή της και την πορεία εφαρμογής της. Η Οδηγία 2007/60/ΕΚ για την Αξιολόγηση και τη Διαχείριση των Κινδύνων Πλημμύρας, επιλέχθηκε να αναφερθεί στην παρούσα μελέτη, διότι στο Άρθρο 1 της ΟΠΥ, που περιγράφει το σκοπό, μεταξύ άλλων αναφέρεται ότι θα πρέπει ανάμεσα στους στόχους της να είναι και η συμβολή στο μετριασμό των επιπτώσεων από πλημμύρες. Με τον τρόπο αυτό δημιουργείται το Ευρωπαϊκό πλαίσιο για τη διαχείριση κινδύνων πλημμύρας, που επεκτείνει και συντονίζεται στενά με την ΟΠΥ.

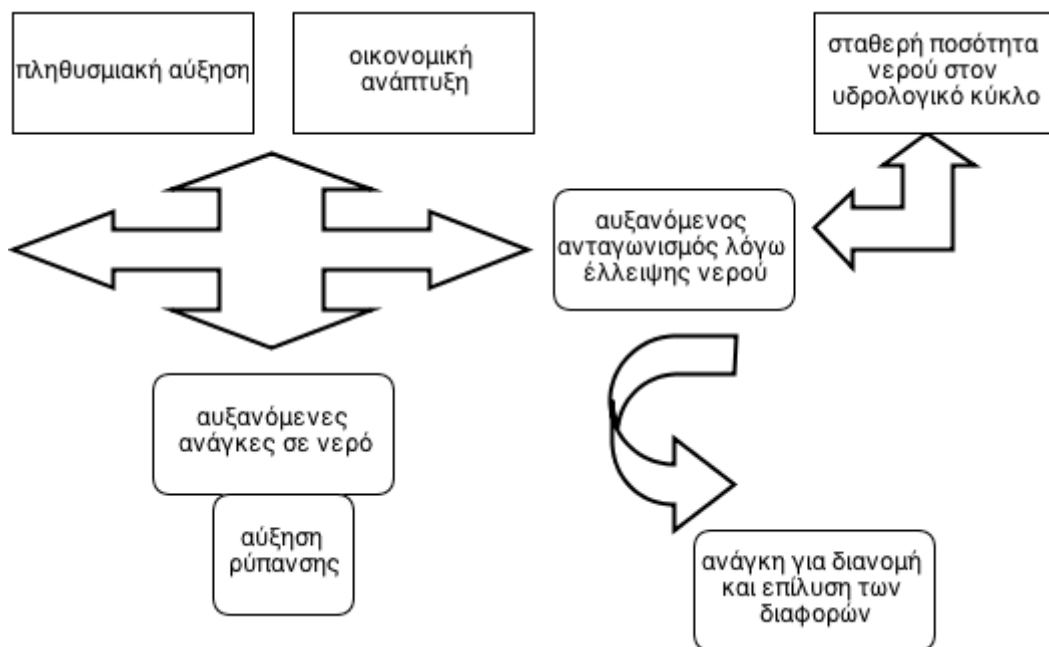
Το δεύτερο μέρος της εργασίας αποτελείται από το όγδοο κεφάλαιο, το οποίο είναι διευκρινιστικό των εννοιών των επιχειρησιακών προγραμμάτων, τόσο της περιόδου 2007-2013 όσο και της νέας προγραμματικής περιόδου 2014-2020. Παρουσιάζονται επίσης πίνακες και διαγράμματα σχετικά με την πορεία υλοποίησης των εν λόγω προγραμμάτων στους άξονες που αφορούν την διαχείριση υδατικών πόρων (Εικόνες 16, 17 και 18). Η ανάλυση για τα προγράμματα αυτά επιλέχθηκε να γίνει προς το τέλος, καθώς αναφορά σε αυτά υπάρχει κατά την ανάλυση επιμέρους ζητημάτων.

Η εργασία ολοκληρώνεται με δύο διακριτά μέρη, τη συζήτηση-συμπεράσματα και τις προτάσεις. Σε αυτές τις επιμέρους ενότητες επιχειρείται μια συνολική αποτύπωση των προβλημάτων εφαρμογής της Οδηγίας και των νομοθετημάτων που αυτή συνοδεύουν καθώς και η διατύπωση ορισμένων ρεαλιστικών προτάσεων που θα μπορούσαν να βελτιώσουν την κατάσταση. Οι προτάσεις αυτές προέκυψαν από προσωπικές γνώσεις και μελέτη του τρόπου υλοποίησης μεταρρυθμίσεων σε άλλους τομείς που αποδείχθηκαν ότι είχαν αποτελεσματική εφαρμογή.

ΚΥΡΙΩΣ ΜΕΡΟΣ

I. Γενικά

Είναι γενικά αποδεκτό και αποδεδειγμένο επιστημονικά, πως από τα κρίσιμα προβλήματα που αντιμετωπίζει ήδη και θα αντιμετωπίσει με μεγαλύτερη ένταση στο μέλλον η ανθρωπότητα είναι η έλλειψη νερού (Εικόνα 1), και οι ιδιαίτερα υψηλές θερμοκρασίες. Τα προβλήματα αυτά εκτιμάται ότι θα επιφέρουν ίσως μη αναστρέψιμη οικολογική καταστροφή, η οποία με τη σειρά της θα επηρεάσει την κοινωνία και την οικονομία σε παγκόσμια κλίμακα. Πολύ συχνά δημοσιεύονται έρευνες του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας, και οργανώσεων όπως η UNICEF και η WWF που επιβεβαιώνουν την κρισιμότητα της κατάστασης. Την κατάσταση επιδεινώνουν ανθρώπινες δραστηριότητες οι οποίες εξαντλούν τα αποθέματα υδατικών πόρων και συντελούν στην ποσοτική και ποιοτική τους υποβάθμιση. Με βάση τα παραπάνω προκύπτει η επιτακτική ανάγκη ορθολογικής διαχείρισης των υδατικών πόρων, η οποία θα εγγυάται όχι μόνο την ικανοποίηση των αναγκών στο παρόν σε νερό, αλλά και τη διασφάλισή του για τις επόμενες γενιές. Πρόκειται για τη γνωστή ικανοποίηση της αρχής της ολοκληρωμένης ανάπτυξης η οποία έχει θεσμοθετηθεί τόσο σε διεθνές όσο και σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Στην εικόνα που ακολουθεί, φαίνονται με τη μορφή διαγράμματος οι συνέπειες που είναι δυνατόν να προκύψουν από τη χρήση του νερού (Εικόνα 1).

Εικόνα 1: Διαγραμματική απεικόνιση των συνεπειών που προκύπτουν από τη χρήση νερού (Τροποποιημένη από το www.google.com).

Η Ελλάδα χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερα εκτεταμένη ακτογραμμή, ενώ τα αποθέματα σε νερό, τόσο τα επιφανειακά όσο και τα υπόγεια είναι ικανοποιητικά. Το γεγονός αυτό έρχεται σε αντίθεση με την εσφαλμένη άποψη που έχει επικρατήσει περί λειψυδρίας και έντονης ανάγκης για νερό. Το υδρολογικό ισοζύγιο είναι σε πολλές λεκάνες της Β. και Κ. Ελλάδας θετικό, ενώ το πρόβλημα που στην πραγματικότητα υπάρχει είναι η κακή διαχείριση των υδατικών πόρων. Υπάρχουν περιοχές στις οποίες οι βροχοπτώσεις είναι συχνές (Δυτική Ελλάδα), ενώ άλλες που τα χιλιοστά ύψους βροχής που καταγράφονται δικαιολογούν τα ζητήματα που προκύπτουν αναφορικά με τη διαθεσιμότητα του νερού. Αυτό οφείλεται και στο ανάγλυφο της χώρας μας (ΥΠΕΧΩΔΕ, 2006). Η γεωγραφική λοιπόν ανισοκατανομή του νερού χρήζει ειδικών λύσεων όπου αυτό είναι ελλειμματικό.

Τα επιφανειακά νερά χρησιμοποιούνται κατά κύριο λόγο στην ύδρευση οικισμών, τη βιομηχανία, τη γεωργία, και την αλιεία, τα υπόγεια κυρίως για ύδρευση και άρδευση και τα παράκτια για αναψυχή, τουρισμό και αλιεία (Παπανίδης, 2002). Το μεγαλύτερο ποσοστό του νερού χρησιμοποιείται για την άρδευση, ακολουθεί η οικιακή χρήση με μικρότερο ποσοστό και η βιομηχανία με το μικρότερο όλων. Μόνον στη βιομηχανία έχουν αναπτυχθεί διάφορες μέθοδοι επαναχρησιμοποίησης νερού με σκοπό την εξοικονόμησή του.

II. Χαρακτηριστικά του ελλαδικού χώρου που δυσχεραίνουν την αξιοποίηση των υδατικών πόρων (ΕΠΠΕΡΑΑ, 2007-2013)

- **Άνιση κατανομή των υδατικών πόρων στο χώρο**

Η δυτική Ελλάδα δέχεται πολύ μεγαλύτερα ύψη βροχών σε σχέση με την Ανατολική. Ενδεικτικά, το 24% της συνολικής έκτασης της χώρας δέχεται το 36% των συνολικών ατμοσφαιρικών κατακρημνισμάτων ενώ ακόμη μεγαλύτερη είναι η διαφοροποίηση στα ποσοστά της επιφανειακής απορροής

- **Άνιση κατανομή των υδατικών πόρων στο χρόνο**

Παρατηρείται μεγάλη συγκέντρωση βροχοπτώσεων κατά τη χειμερινή περίοδο. Ιδιαίτερα στη Νότια Ελλάδα, το 80-90% των ετήσιων βροχοπτώσεων συγκεντρώνεται σε αυτή την περίοδο, ενώ το θερινό ύψος της βροχής αυξάνει προς Βορρά και στα βορειότερα τμήματα παίρνει τη μεγαλύτερη τιμή του, δηλαδή 20% του ετήσιου όγκου.

- **Ανομοιόμορφη κατανομή της ζήτησης στο χώρο**

Ο άξονας Θεσσαλονίκη-Αθήνα-Πάτρα, που παρουσιάζει τη μεγαλύτερη συγκέντρωση πληθυσμού και δραστηριοτήτων, δεν διαθέτει σημαντικούς υδατικούς πόρους.

- **Ανομοιόμορφη κατανομή της ζήτησης στο χρόνο**

Ο μεγαλύτερος καταναλωτής του χρησιμοποιούμενου νερού, η γεωργία (84%) το καταναλώνει την ξηρή περίοδο. Την ίδια περίοδο και ειδικότερα τους μήνες Ιούλιο-Αύγουστο, διπλασιάζεται λόγω τουρισμού και η κατανάλωση νερού ύδρευσης.

- **Οι διασυνοριακές εξαρτήσεις**

Η εξάρτηση της Βόρειας Ελλάδας από τις διασυνοριακές απορροές ποταμών προέρχονται από γειτονικά κράτη (περίπου 13 κ. ε/χρόνο). Το 23% του συνολικού υδατικού δυναμικού της χώρας προέρχεται από γειτονικές χώρες, καθιστώντας ιδιαίτερα σημαντική την ανάγκη για προώθηση διασυνοριακών δράσεων διαχείρισης των υδατικών πόρων.

- **Το έντονο ανάγλυφο**

Ο έντονος οριζόντιος και κατακόρυφος διαμελισμός, καθώς και η δομή και διάταξη των πετρωμάτων, έχουν ως αποτέλεσμα τη δημιουργία πολλών μικρών υδατορεμάτων με χειμαρρική κυρίως διάταξη, επιφανειακή απορροή μικρής διάρκειας, αυξημένη κατείσδυση και συχνά πλημμυρικά φαινόμενα

- **Το μεγάλο ανάπτυγμα ακτών**

Η Ελλάδα έχει ανάπτυγμα ακτών που φτάνει τα 15.021 km. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με την εντατική εκμετάλλευση των παράκτιων υδροφορέων, συντείνει στην υφαλμύρινσή τους

- **Τα πολλά άνυδρα ή με ελάχιστους υδατικούς πόρους νησιά**

III. Προβλήματα διαθεσιμότητας νερού

Όπως ήδη αναφέρθηκε ανωτέρω υπάρχουν προβλήματα διαθεσιμότητας του νερού (Εικόνα 1) τα οποία οφείλονται κυρίως στους ακόλουθους λόγους:

- ❖ **άνιση κατανομή των πόρων:** εξαιτίας της φυσικής μορφολογίας του εδάφους, της γεωλογικής του σύστασης και της ανομοιόμορφης κατανομής των βροχοπτώσεων στο χρόνο και στο χώρο.
- ❖ **εξάρτηση από πηγές άλλων χωρών.** Οι μεγαλύτεροι ποταμοί της Ελλάδας Αξιός, Νέστος, Στρυμόνας και Έβρος πηγάζουν σε άλλες χώρες, ενώ διεθνείς είναι και οι λίμνες Δοϊράνη και Πρέσπες.

- ❖ **άνιση κατανομή του πληθυσμού.** Μεγάλο μέρος του Ελληνικού πληθυσμού συγκεντρώνεται στις παράκτιες περιοχές της χώρας, όπου τα αποθέματα νερού είναι περιορισμένα.
- ❖ **εποχικότητα της ζήτησης λόγω:**
 - ✓ του τουρισμού, με αποτέλεσμα την αύξηση της κατανάλωσης νερού το καλοκαίρι.
 - ✓ της γεωργίας με αποτέλεσμα την αύξηση της κατανάλωσης νερού κατά την ξηρότερη εποχή.
- ❖ **υπερεκμετάλλευση και υφαλμύριση των υπόγειων υδροφορέων.** λόγω της υπερβολικής άντληση νερού από τους υπόγειους υδροφορείς για την κάλυψη της ζήτησης σε παράκτιες και νησιωτικές περιοχές (ΟΚΕ, 2002)

IV. Προβλήματα ρύπανσης (Νίκα, 2007 από ΥΠΕΧΩΔΕ, 2006)

Η κατανομή και ανάπτυξη του πληθυσμού και των βιομηχανικών και άλλων δραστηριοτήτων στις λεκάνες απορροής των ποταμών, καθώς και οι αποπλύσεις των εδαφών της γεωργικής γης δημιουργούν τοπικά προβλήματα ρύπανσης. Όμως η κατάσταση έχει βελτιωθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια με την κατασκευή και λειτουργία εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων των πόλεων και των μεγάλων οικισμών της χώρας καθώς και με την εφαρμογή των προγραμμάτων αντιμετώπισης της νιτρορύπανσης, στο πλαίσιο της εφαρμογής της Οδηγίας 91/676/ΕΟΚ και του Κώδικα Ορθής Γεωργικής Πρακτικής.

Προβλήματα ρύπανσης κατά μήκος των ακτών παρατηρούνται μόνο σε περιορισμένη έκταση και οφείλονται στην πολεοδομική, βιομηχανική και τουριστική ανάπτυξη, η οποία επιδεινώνεται από την ειδική μορφή της ακτογραμμής. Τα παράκτια ύδατα, παρά τα τοπικά προβλήματα, θεωρούνται στο σύνολό τους εξαιρετικής ποιότητας, κάτι το οποίο επιβεβαιώνεται και από τις σχετικές ετήσιες εκθέσεις της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

V. Προβλήματα διαχείρισης (Νίκα , 2007 από Μιμίκου , 2002, ΥΠΕΧΩΔΕ 2007)

Η μέχρι σήμερα πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων σε φορείς και διοικητικές αρχές με διαφορετικούς ρόλους, αρμοδιότητες, ευθύνες και ενδιαφέροντα, συνέβαλε στη δημιουργία μιας σειράς προβλημάτων τα οποία λειτουργούν ανασταλτικά στην προσπάθεια εφαρμογής της Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Νερά. Τα σημαντικότερα προβλήματα που απορρέουν από την

άσκηση αυτής της υπαρκτής διαχειριστικής πολιτικής της χώρας, για το νερό μέχρι σήμερα είναι:

- Η **έλλειψη** επαρκών **μετρήσεων** υδρολογικών, μετεωρολογικών, υδρογεωλογικών και ποιοτικών παραμέτρων για τα φυσικά, τροποποιημένα και τεχνητά υδάτινα συστήματα.
- Ο **χαμηλός βαθμός αξιοπιστίας των δεδομένων** που υπάρχουν, ο οποίος οφείλεται σε ασυνεχείς και βραχυχρόνιες παρατηρήσεις.
- Η **έλλειψη ορθολογικά οργανωμένου εθνικού δικτύου συλλογής πληροφοριών** των φυσικών δεδομένων και ενιαίας βάσης για την καταχώρηση τους. Η δημιουργία βέβαια της Εθνικής Τράπεζας Υδρολογικής και Μετεωρολογικής Πληροφορίας, (ΕΤΥΜΠ), το 2000, αποτέλεσε ένα σημαντικό βήμα προς αυτή τη κατεύθυνση. Η καθυστέρηση όμως τόσο της επικαιροποίησής της με τα στοιχεία των τελευταίων ετών και της επιχειρησιακής της λειτουργίας δημιουργούν σοβαρά προβλήματα αξιοπιστίας της βάσης δεδομένων για τους υδατικούς πόρους.
- Η **δυσκολία και έλλειψη καταγραφής** των υφιστάμενων (προ της εφαρμογής του Ν.1739/1987) **χρήσεων** και μέτρησης των ποσοτήτων νερού που χρησιμοποιείται για κάθε χρήση (ύδρευση, άρδευση, βιομηχανία, τουρισμό, αλιεία).
- Η **δυσκολία συντονισμού** μεταξύ των αρμόδιων φορέων σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο, όσον αφορά σε μελέτες και έρευνες υποδομής σχετικές με τους υδατικούς πόρους.
- Η **ευκαιριακή και ανεξέλεγκτη εκμετάλλευση** μεμονωμένων υδατικών πόρων, χωρίς εμπειριστατωμένη γνώση της φέρουσας ικανότητας των υδροφορέων .
- Η **έλλειψη κοστολόγησης του νερού**, καθώς και η έλλειψη τιμολόγησης στα πλαίσια της βιώσιμης ανάπτυξης ώστε να καλυφθούν και άλλοι στόχοι, κοινωνικοί, εξοικονόμησης πόρων, αναπτυξιακά κίνητρα, διατήρηση επιθυμητών ποιοτικών χαρακτηριστικών στους υδατικούς πόρους, κλπ.
- Η **έλλειψη χωροταξικού σχεδιασμού** και καθορισμένων χρήσεων γης, που αποτελεί ιδιαίτερα χρήσιμο εργαλείο για την επεξεργασία μελλοντικών σεναρίων ανάπτυξης των υδατικών πόρων
- Η **χαλαρή σύνδεση και εναρμόνιση** των υφιστάμενων προγραμμάτων ανάπτυξης με τις ανάγκες διαχείρισης νερού από άποψη ποιότητας και ποσότητας.

Από τις ανωτέρω διαπιστώσεις προκύπτει ότι η Ελλάδα είναι χώρα με πολλές ιδιαιτερότητες, ικανές να εμποδίσουν μεταρρυθμιστικές προσπάθειες. Θα πρέπει λοιπόν να αναληφθούν οι κατάλληλες δράσεις που θα λαμβάνουν υπόψη τις ιδιαιτερότητες ώστε να επιτευχθεί ολοκληρωμένη διαχείριση υδατικών πόρων. Σημαντική πρόκληση αποτελεί εν προκειμένω η εφαρμογή της Οδηγίας πλαίσιο για τα Νερά.

VI. Προηγούμενο καθεστώς διαχείρισης (Διαμαντής , Πλιάκας , Πεταλάς , Καλλιώρας , 2004)

Τα πρώτα μέτρα διαχείρισης των υδατικών πόρων ελήφθησαν στο πλαίσιο των Προγραμμάτων Δράσης της Ε. Επιτροπής για το Περιβάλλον. Στο Πρώτο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον (1973-1976), στο Δεύτερο (1977-1981) και στο Τρίτο (1982-1986) τέθηκαν σε εφαρμογή οδηγίες για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, οι οποίες όμως εγκαταλείφθηκαν, καθώς αποτέλεσαν ένα δυσεφάρμοστο ρυθμιστικό πλαίσιο που δεν ήταν σε συμφωνία με τις επιταγές της ολοκληρωμένης διαχείρισης υδατικών πόρων. Στην Ελλάδα, η διαχείριση των υδατικών πόρων σε εθνικό επίπεδο καθοριζόταν από το Νόμο 1739/1987 (ΦΕΚ Α 201/20.11.1987) «Διαχείριση των υδατικών πόρων και άλλες διατάξεις», ο οποίος διαίρεσε την χώρα σε δέκα τέσσερα υδατικά διαμερίσματα που ισχύουν μέχρι σήμερα.. Δεδομένου ότι δεν υπήρχε ολοκληρωμένο νομικό πλαίσιο, στις 10.11.1995, ο Ευρωπαϊκός Οργανισμός Περιβάλλοντος, με αφορμή την ετήσια έκθεση «Περιβάλλον στην ΕΕ-1995» αναγνώρισε την ανάγκη δράσης για τη ρύθμιση του θέματος της ποιοτικής και ποσοτικής προστασίας των κοινοτικών υδάτων. Έτσι, στις 23.10.2000 εκδόθηκε με τη διαδικασία της συναπόφασης του άρθρου 251 ΣΕΚ, η Οδηγία 2000/60/ΕΚ, έκτοτε γνωστή ως Οδηγία-Πλαίσιο για τα Ύδατα.

Αξίζει να σημειωθεί ότι 7 έτη μετά τη θέσπιση της εν λόγω Οδηγίας καταργείται μια σειρά Οδηγιών, ειδικότερα:

- Οδηγία 75/440/ΕΟΚ «περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων επιφανείας που προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος στα κράτη-μέλη»
- Οδηγία 79/869/ΕΟΚ «περί των μεθόδων μετρήσεως και περί της συχνότητας των δειγματοληψιών και της ανάλυσης των επιφανειακών υδάτων τα οποία προορίζονται για την παραγωγή πόσιμου ύδατος στα κράτη-μέλη

- Απόφαση 77/795/ΕΟΚ «περί καθιέρωσης κοινής διαδικασίας ανταλλαγής πληροφοριών για την ποιότητα των γλυκών επιφανειακών υδάτων της Κοινότητας
- Οδηγία 78/659/ΕΟΚ «περί της ποιότητας των γλυκών υδάτων που έχουν ανάγκη προστασίας ή βελτίωσης για τη διατήρηση της ζωής των ιχθύων»
- Οδηγία 79/923/ΕΟΚ «περί της απαιτούμενης ποιότητας των υδάτων για οστρακοειδή»
- Οδηγία 80/68/ΕΟΚ «περί προστασίας των υπόγειων υδάτων από τη ρύπανση που προέρχεται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες»
- Οδηγία 76/464/ΕΟΚ «περί ρυπάνσεως που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες που εκχύνονται στο υδάτινο περιβάλλον της Κοινότητας

Δεν καταργούνται οι Οδηγίες 76/160/ΕΟΚ «περί της ποιότητας των υδάτων κολύμβησης», 80/778/ΕΟΚ «περί της ποιότητας του πόσιμου νερού» και 91/271/ΕΟΚ «για την προστασία των υδάτων από τη νιτρορύπανση γεωργικής προέλευσης».

Το εθνικό δίκαιο εναρμονίστηκε με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ με τις διατάξεις του Νόμου 3199/2003 (ΦΕΚ Α 280/9.12.2003) «Προστασία και διαχείριση των υδάτων» καθώς και των κανονιστικών πράξεων που εκδόθηκαν κατ' εξουσιοδότησή του.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Οδηγία 2000/60/ΕΚ (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 20007-2013»)

Η Οδηγία θεσπίζει πλαίσιο για την προστασία των εσωτερικών επιφανειακών, μεταβατικών, παράκτιων και υπόγειων υδάτων. Αποσκοπεί στην αποτροπή της περαιτέρω επιδείνωσης καθώς και της προστασίας των υδάτινων οικοσυστημάτων, αλλά και στην προώθηση της βιώσιμης χρήσης τους. Στοχεύει επιπλέον στην ενίσχυση των περιφερειακών δομών και την αποκέντρωση αρμοδιοτήτων, γεγονός που επιτυγχάνεται με τη διαχείριση των υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού. Οι επί μέρους σκοποί της Οδηγίας μπορούν να κατηγοριοποιηθούν συνοπτικά ως εξής:

- προώθηση της βιώσιμης χρήσης του νερού μέσω της μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδατικών πόρων
- προώθηση για πρώτη φορά της σημασίας της καλής κατάστασης όλων των οργανισμών ενός υδάτινου οικοσυστήματος
- ενίσχυση της προστασίας και βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος, με ειδικά μέτρα για την προοδευτική μείωση των απορρίψεων, εκπομπών και διαρροών ουσιών προτεραιότητας και με την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψή τους
- μετριασμό των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασίες
- προοδευτική μείωση της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων και αποτροπή της περαιτέρω μόλυνσής τους
- αποτροπή της περαιτέρω επιδείνωσης, προστασία και βελτίωση της κατάστασης των υδάτινων οικοσυστημάτων καθώς και των άμεσα εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι η υποβάθμιση της ποιότητας των υδατικών πόρων δεν αποτελεί παράβαση της Οδηγίας, όταν αυτή προκαλείται από φυσικά αίτια (πλημμύρες, ξηρασίες). Ομοίως δεν αποτελεί παράβαση η τροποποίηση των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος των επιφανειακών υδάτων.

Από τη στιγμή έναρξης της ισχύος των διατάξεων της Οδηγίας τα κράτη-μέλη οφείλουν να προβούν στην έκδοση ειδικών διατάξεων, σύμφωνων με τις προδιαγραφές της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ ενώ οι κυρώσεις που προβλέπονται για παραβίαση των εθνικών διατάξεων ορίζονται από τα ίδια τα κράτη-μέλη. Επιπλέον, κάθε κράτος-μέλος πρέπει να προβεί σε διοικητικές ρυθμίσεις για τον προσδιορισμό των λεκανών απορροής στο εθνικό τους έδαφος και να προσδιορίσει την αρμόδια αρχή σε κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού, αλλά και την κατάλληλη αρχή για τα τμήματα διεθνούς λεκάνης απορροής ποταμού. Απαραίτητο είναι επίσης να διασφαλιστεί ότι οι διοικητικές ενέργειες προς υλοποίηση των περιβαλλοντικών στόχων του άρθρου 4 συντονίζονται για ολόκληρη την περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού. Η προθεσμία να οριστούν οι αρμόδιες αρχές ήταν το αργότερο μέχρι 22.12.2003, ενώ η προθεσμία για τη διαβίβαση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή του καταλόγου με τα στοιχεία του Παραρτήματος Ι της Οδηγίας ήταν 22.6.2004.

Οι νεωτερισμοί που εισάγει η Οδηγία είναι συνοπτικά:

- εφαρμογή ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής
- εφαρμογή της αρχής της αυτονομίας
- εφαρμογή μιας συνδυασμένης προσέγγισης για τον έλεγχο της ρύπανσης καθορίζοντας τόσο όρια εκπομπών ρύπων, όσο και στόχους για την επίτευξη της επιθυμητής ποιότητας των υδάτινων σωμάτων (επιφανειακών, μεταβατικών, παράκτιων και υπόγειων)
- εφαρμογή τιμολογιακής πολιτικής για τις διαφορετικές χρήσεις του νερού
- συμμετοχή του κοινού στη λήψη αποφάσεων για την διαχείριση των υδατικών πόρων

Ένα από τα προβλήματα που δημιουργούνται με την εν λόγω Οδηγία, είναι ότι καθώς αποτελεί δίκαιο της Ε. Ένωσης, οι ρυθμίσεις που εισάγει θα πρέπει να τροποποιηθούν από κάθε κράτος-μέλος ώστε να προσαρμοστούν στα δικά του δεδομένα. Ενδεικτικά, ένα από τα προβλήματα που μπορεί να προκύψει είναι η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ των περιφερειών, στην περίπτωση που μια λεκάνη απορροής ανήκει σε δύο διαφορετικές περιφέρειες. Για το λόγο αυτό αποφασίστηκε κοινός και σταδιακός σχεδιασμός για την πλήρη εφαρμογή της Οδηγίας σε κάθε κράτος μέλος. Η φάση εφαρμογής αποτελείται από 3 επιμέρους βήματα τα οποία εκτίθενται κατωτέρω συνοπτικά.

Το πρώτο βήμα είναι η αναγνώριση των λεκανών απορροής ποταμών ταυτόχρονα με την αναζήτηση φορέα ο οποίος θα αναλάβει την αναγνώρισή τους. Στη συνέχεια τίθενται οι στόχοι για τα επιφανειακά ύδατα και η εξέταση των υπόγειων υδάτων και των προστατευόμενων περιοχών. Απαραίτητη είναι η προετοιμασία στόχων, προγραμμάτων δράσης, ενδεικτικού σχεδίου για τις λεκάνες απορροής και τελικό σχέδιο που συμπεριλαμβάνει και σχολιασμό του προκαταρκτικού σχεδίου από το κοινό. Στο τρίτο βήμα οι αρμόδιοι φορείς καλούνται να εφαρμόσουν το σχέδιο, ενεργοποιώντας τα βασικά και συμπληρωματικά μέτρα, τους ελέγχους και σύμφωνα με τα αποτελέσματα την λήψη απόφασης για ενδεχόμενη αναθεώρηση του αρχικού σχεδίου για τη λεκάνη απορροής (Κούγκολος , 2004)

1.2 Βασικές διατάξεις της Οδηγίας

Σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας τα κράτη μέλη και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με τον επικουρικό και συντονιστικό της χαρακτήρα, υποχρεούνται να προβούν στις ακόλουθες ενέργειες (Γιωτάκης , 2001)

1. Συντονισμός διοικητικών ρυθμίσεων σε κάθε περιοχή λεκανών απορροής ποταμού

Κάθε κράτος μέλος είναι υποχρεωμένο, στην επικράτειά του, να προσδιορίσει τις επιμέρους λεκάνες απορροής των ποταμών και να τις εντάξει/ομαδοποιήσει σε περιοχές λεκανών απορροής ποταμών (River Basin Districts), ώστε να καθορισθούν με αυτό τον τρόπο οι διοικητικές – διαχειριστικές ενότητες. Στις λεκάνες απορροής ποταμών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Οδηγίας, περιλαμβάνονται τα εσωτερικά επιφανειακά (ποτάμια και λίμνες), υπόγεια, μεταβατικά και παράκτια ύδατα, ανεξαρτήτως μεγέθους και χαρακτηριστικών.

Για την ομαδοποίηση των λεκανών απορροής μπορούν να χρησιμοποιηθούν κλιματολογικά, περιβαλλοντικά, κοινωνικο-οικονομικά (πυκνότητα πληθυσμού, κυρίαρχος τομέας οικονομικής δραστηριότητας, κλπ) καθώς και διοικητικά κριτήρια (εθνικά σύνορα, διοικητική διαίρεση της χώρας, υφιστάμενες δομές κ.λπ. (Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά, Παράρτημα Ι).

2. Ανάπτυξη συνεργασίας στις διασυνοριακές λεκάνες απορροής ποταμών

Από την εφαρμογή της Οδηγίας προκύπτουν-εθνικές υποχρεώσεις για τα κράτη μέλη ως προς τις διασυνοριακές τους λεκάνες απορροής ποταμών. Οι λεκάνες απορροής που καλύπτουν εδάφη περισσότερων του ενός κρατών-μελών υπάγονται σε μια *διεθνή περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού* και για την υπαγωγή σε αυτές μπορεί να χορηγηθεί η συνδρομή της Επιτροπής εάν ζητηθεί από τα κράτη-μέλη. Για τις διεθνείς περιοχές λεκανών απορροής

ποταμών τα κράτη – μέλη υποχρεούνται να προσδιορίσουν την «αρμόδια αρχή» που μπορεί να είναι και ένας υπάρχων εθνικός ή διεθνής οργανισμός, ως αρμόδιος για τους σκοπούς της Οδηγίας, το αργότερο μέχρι τα τέλη του 2003.

3. Προσδιορισμός και οριοθέτηση υδάτινων συστημάτων (water bodies)

Με βάση τις ποιοτικές και διαχειριστικές απαιτήσεις της Οδηγίας, τα κράτη μέλη οφείλουν να προσδιορίσουν και να οριοθετήσουν τα υδάτινα συστήματα (ή υδάτινα σώματα – water bodies) τα οποία αποτελούν ελάχιστη διακριτή μονάδα με ενιαία ομοιογενή χαρακτηριστικά μέσα σε μια λεκάνη απορροής ποταμού.

Για τον καθορισμό τους πρέπει να λαμβάνονται υπόψη διάφορα κριτήρια όπως υδρομορφολογικά, υδρογεωλογικά, γεωγραφικά, βιολογικά, φυσικο-χημικά καθώς και άλλα όπως π.χ. οι επιβαλλόμενες πιέσεις, ο τύπος και κατά συνέπεια η απαιτούμενη ποιότητα του υδάτινου συστήματος, συγκεκριμένες χρήσεις των νερών και ενδεχόμενες διοικητικές ρυθμίσεις.

Για παράδειγμα είναι δυνατός ο χωρισμός μιας λίμνης σε δύο ή περισσότερα υδάτινα συστήματα εάν λόγω της χωρικής κατανομής των επιβαλλομένων πιέσεων η ποιοτική κατάσταση (τα υδρομορφολογικά, φυσικο-χημικά και βιολογικά στοιχεία) ενός τμήματος της διαφέρει ουσιαστικά από την κατάσταση της υπόλοιπης λίμνης.

4. Χαρακτηριστικά της περιοχής λεκάνης απορροής ποταμού.

Κάθε κράτος μέλος εξασφαλίζει, για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμών, ανάλυση των χαρακτηριστικών της (ποιοτική, ποσοτική, οικονομική), επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και των υπόγειων υδάτων καθώς και οικονομική ανάλυση της χρήσεως του ύδατος.

Σημειώνεται ότι τα παραπάνω χαρακτηριστικά υποχρεούται να τα προσδιορίσει κάθε κράτος μέλος το αργότερο μέχρι το τέλος του 2004, ενώ δύναται να τα αναθεωρήσει μέχρι το 2013 και μετά ανά εξαετία (ΟΠΥ, Παράρτημα II-III).

5. Μητρώο προστατευόμενων περιοχών,

Το αργότερο μέχρι το τέλος του 2004 έπρεπε να γίνει καθορισμός των χρήσεων των νερών ανά λεκάνη ποταμού και κατά συνέπεια ένα μητρώο που θα περιέχει κάθε περιοχή και την ανάγκη προστασίας της, θέτοντας προτεραιότητες αναλόγως της χρήσης του νερού.

Το μητρώο περιλαμβάνει τους τύπους προστατευόμενων περιοχών έτσι όπως αυτοί καθορίζονται με βάση τόσο την εθνική και όσο και την ενωσιακή νομοθεσία (ΟΠΥ, Παράρτημα IV)

6. Ύδατα που χρησιμοποιούνται για άντληση ποσίου ύδατος

Η Οδηγία Πλαίσιο για τα νερά υιοθετεί τον διαχωρισμό των πόσιμων υδάτων σε δύο κατηγορίες ανάλογα με το χρόνο αξιοποίησης τους προς ύδρευση. Η πρώτη κατηγορία αναφέρεται στα ύδατα που χρησιμοποιούνται ήδη για ύδρευση, ενώ η δεύτερη στα ύδατα που προορίζονται για μελλοντική υδρευτική χρήση.

Μ' αυτό το διαχωρισμό, η Οδηγία καινοτομεί στη διαχείριση του πόσιμου νερού, καθώς η προστασία των δυνητικά πόσιμων υδάτων εξασφαλίζει την μελλοντική τους χρήση, για ύδρευση, χωρίς ιδιαίτερο κόστος.

7. Παρακολούθηση και αξιολόγηση/ταξινόμηση της κατάστασης των υδάτων.,

Σύμφωνα με το Άρθρο 8 της Οδηγίας τα Κράτη Μέλη είναι υποχρεωμένα να οργανώσουν Προγράμματα Παρακολούθησης (Monitoring) της ποιότητας των νερών τα οποία έπρεπε να τεθούν σε εφαρμογή στο τέλος του 2006. Ως γενικός στόχος των Προγραμμάτων Παρακολούθησης αναφέρεται η απόκτηση μιας συγκροτημένης συνολικής εικόνας για την ποιότητα των υδάτινων συστημάτων και η υποβοήθηση της κατηγοριοποίησης τους. Για την εξυπηρέτηση ειδικότερων στόχων το συνολικό πρόγραμμα χωρίζεται σε τρία επιμέρους προγράμματα (Χρυσοπολίτου , 2006)

- Πρόγραμμα Εποπτικής Παρακολούθησης (Surveillance Monitoring) με στόχους α) τον εντοπισμό (σε συνεργασία με τις εργασίες ανάλυσης πιέσεων και επιπτώσεων) των υδάτινων συστημάτων που διαφαίνεται να μην πληρούν τις προϋποθέσεις της καλής οικολογικής κατάστασης, β) τον εντοπισμό και την αξιολόγηση των μακροχρόνιων μεταβολών λόγω φυσικών και ανθρωπογενών αιτιών.
- Πρόγραμμα Επιχειρησιακής Παρακολούθησης (Operational Monitoring) με στόχους α) την λεπτομερέστερη αποτύπωση της ποιοτικής κατάστασης των υδάτινων συστημάτων που δεν πληρούν τις προϋποθέσεις της καλής οικολογικής κατάστασης και β) την αξιολόγηση των επιπτώσεων που επιφέρουν τα μέτρα που λαμβάνονται στα πλαίσια των Διαχειριστικών Σχεδίων στην ποιότητα των υδάτινων συστημάτων.

- Πρόγραμμα Διερευνητικής Παρακολούθησης (Investigative Monitoring) που μπορεί να εφαρμόζεται κατά περίπτωση (π.χ. άγνωστες αιτίες ποιοτικής επιβάρυνσης, περιστασιακή ρύπανση λόγω ατυχημάτων) (ΟΠΥ, Παράρτημα V).

8. Συνδυασμένη προσέγγιση για σημειακές και διάχυτες πηγές

Αν και η Οδηγία, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δίνει προτεραιότητα στην ποιότητα των υδάτων της πηγής, ωστόσο απαιτεί από τα κράτη μέλη την εφαρμογή μιας συνδυασμένης προσέγγισης για σημειακές και διάχυτες πηγές ρύπανσης, μέσω της οποίας ελέγχονται συνολικά οι απορρίψεις και εκπομπές στα επιφανειακά ύδατα. Αυτό σημαίνει ότι λαμβάνεται υπόψη όχι μόνο το ύψος του εκπεμπόμενου ρυπαντικού φορτίου, αλλά και η ενεργός συγκέντρωση του ρύπου εντός του υδατικού περιβάλλοντος–αποδέκτη.

9. Πρόγραμμα μέτρων

Προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της οδηγίας, κάθε κράτος μέλος θεσπίζει πρόγραμμα μέτρων το οποίο περιλαμβάνει βασικά και συμπληρωματικά μέτρα. Τα **βασικά μέτρα** συνίστανται αρχικά στην εφαρμογή της κοινοτικής νομοθεσίας για την προστασία των υδάτων, στην ανάκτηση του κόστους, στην αποτελεσματική και βιώσιμη χρήση του ύδατος, και στον έλεγχο των ποσίμων υδάτων. Επιπλέον επιτελείται μέσω των βασικών μέτρων η *τήρηση μητρώου άντλησης γλυκών υδάτων, η ανατροφοδότηση του υπόγειου υδατικού δυναμικού* καθώς και ο *έλεγχος των σημειακών ή διάχυτων πηγών απόρριψης*. Τέλος μια σειρά βασικών μέτρων στοχεύει στον *έλεγχο της κατάστασης των υπογείων υδάτων* καθώς και στην απαγόρευση απορρίψεων ρύπων απευθείας στα υπόγεια ύδατα

Τα συμπληρωματικά μέτρα συνίστανται σε επιπλέον μέτρα για την επίτευξη των στόχων όπως, νομοθετικά, διοικητικά, διαχειριστικά, κατασκευαστικά (έργα αξιοποίησης και προστασίας υδατικών πόρων), ενημερωτικά κ.λ.π. (ΟΠΥ, Παράρτημα VI).

10. Σχέδια Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (ΛΑΠ).

Τα κράτη μέλη όφειλαν μέχρι το τέλος του 2009 να δημοσιεύσουν τα Σχέδια Διαχείρισης για κάθε λεκάνη απορροής ποταμού, τα οποία μπορούν να αναθεωρηθούν μέχρι το τέλος του 2015. Τα Διαχειριστικά Σχέδια είναι μοντέλα για την πλήρη προστασία και ανάπτυξη κάθε λεκάνης απορροής, με όλους τους ανθρώπινους κ.λ.π. παράγοντες που δρουν συνδυασμένα και με τις αντίστοιχες οικονομικές αναλύσεις. Βάσει αυτών των σχεδίων η διαχείριση αφορά το σύνολο των υδάτινων συστημάτων κάθε λεκάνης, τα οποία θα πρέπει να προστατεύονται, και να γίνονται όλες οι ρυθμιστικές ενέργειες για τη βιώσιμη χρήση τους. Για την εφαρμογή

των σχεδίων θα υπάρχουν συστήματα συνεχούς παρακολούθησης και ελέγχου. Επίσης τα κράτη μέλη είναι υποχρεωμένα για την εφαρμογή κοινής ανάπτυξης διαχειριστικών μοντέλων σε διεθνείς λεκάνες μεταξύ κρατών μελών, αλλά και μεταξύ κράτους μέλους και μη (ΟΠΥ, Παράρτημα VII).

11. Ανάκτηση κόστους χρήσης

Με την αρχή «ο ρυπαίνων πληρώνει» και την αρχή της ανάκτησης του κόστους υπηρεσιών ύδατος, τα ΚΜ υποχρεούται να εφαρμόσουν μια τιμολογιακή πολιτική η οποία θα υποβοηθά την βιωσιμότητα των υδατικών πόρων. Η εν λόγω τιμολογιακή πολιτική θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη και τις μακροπρόθεσμες προβλέψεις της προσφοράς και ζήτησης στην περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού

12. Διαφάνεια και συμμετοχή κατά την κατάρτιση των σχεδίων διαχείρισης

Για την επιτυχή εφαρμογή της Οδηγίας τα κράτη μέλη υποχρεούνται να εισάγουν τις κατάλληλες διοικητικές ρυθμίσεις για την ενεργό συμμετοχή του κοινού, δηλαδή των χρηστών των διαφόρων υπηρεσιών ύδατος και των διαφόρων φορέων της «κοινωνίας των πολιτών» κατά την κατάρτιση επισκόπηση και επικαιροποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης (Καραγεώργου , 2003). Άλλωστε η δημόσια συμμετοχή στη διαδικασία λήψης των αποφάσεων είναι απαραίτητη –μεταξύ άλλων - για την βελτίωση της ποιότητας και της εφαρμογής των αποφάσεων, τη δημιουργία δημόσιας συνείδησης για τα θέματα αυτά, και της δυνατότητα του κοινού να εκφράσει τους προβληματισμούς του και των αρχών να τους λάβουν υπόψη (Εικόνα 9).

13. Περιβαλλοντικοί στόχοι.

Για την εφαρμογή των Διαχειριστικών Σχεδίων και την επίτευξη των στόχων, τα κράτη μέλη οφείλουν να εξασφαλίζουν για. τα επιφανειακά ύδατα, καλή οικολογική κατάσταση ή το μέγιστο δυνατό οικολογικό δυναμικό για τα τροποποιημένα/τεχνητά συστήματα (Ορισμός καλού οικολογικού δυναμικού, Παράρτημα I της παρούσης εργασίας) και καλή χημική κατάσταση, ενώ για τα υπόγεια ύδατα, καλή χημική και ποσοτική κατάσταση με τις όσο το δυνατόν λιγότερες μεταβολές .

Αξίζει να επισημανθεί ότι οι περιβαλλοντικοί στόχοι δύναται να αναθεωρούνται ανά εξαετία.

14. Στρατηγικές για την καταπολέμηση της ρύπανσης των υδάτων

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την αρμοδιότητα πρότασης μέτρων για την καταπολέμηση της ρύπανσης ή μόλυνσης του νερού .Απαραίτητη προϋπόθεση για τη θέσπιση μέτρων ενάντια στη ρύπανση αποτελεί, σύμφωνα με το άρθρο 16 της Οδηγίας, η κατάρτιση *λίστας με τις ουσίες προτεραιότητας* των οποίων οι απορρίψεις, εκπομπές και οι διαρροές θα πρέπει σταδιακά να μειωθούν. Η κατάρτιση της λίστας με τις ουσίες προτεραιότητας συμπεριλαμβανομένων και των ουσιών ιδιαίτερης επικινδυνότητας γίνεται από την Επιτροπή και θα πρέπει να εγκριθεί από το Ευρωκοινοβούλιο και το Συμβούλιο (Καραγεώργου ,2003).

15. Υποβολή εκθέσεων

Τα κράτη μέλη έχουν υποχρέωση να συντάσσουν τις σχετικές με την κατάσταση του υδάτινου περιβάλλοντος εκθέσεις τις οποίες υποβάλουν στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο βασικός στόχος αυτών των εκθέσεων είναι η ενημέρωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πορεία εφαρμογής από τα κράτη μέλη των διατάξεων της Οδηγίας σχετικά με τη προστασία και διαχείριση των υδάτων. Μέσω αυτών των εκθέσεων η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει την δυνατότητα αξιολόγησης της πορείας εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ από τα κράτη μέλη εντοπίζοντας τα δυνατά και αδύνατα σημεία τους τόσο σε θέματα περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος (πχ δυνατότητες επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων) όσο και σε θέματα νομοθετικού και διαχειριστικού περιεχομένου. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον αποτελεί για την Επιτροπή και ο προσδιορισμός του βαθμού συμμετοχής του κοινού στην εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Λεκάνης Απορροής Ποταμού.

16. Συγκριτικές εκθέσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δημοσιεύει συγκριτικές εκθέσεις αξιολόγησης της πορείας υλοποίησης της Οδηγίας από τα κράτη μέλη Η Ε. Επιτροπή έχει την υποχρέωση δημοσίευσης εκθέσεων μετά από τρία έτη από την ημερομηνία παράδοσης σε αυτή των εκθέσεων τις οποίες υποχρεούνται να υποβάλουν τα κράτη μέλη, με βάση το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της Οδηγίας (Εικόνα 2).

1.3 Στάδια εφαρμογής της Οδηγίας

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ προβλέπει χρονοδιάγραμμα εντός του οποίου θα πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί οι οριζόμενες δράσεις. Αυτές είναι συνοπτικά:

- *Μέχρι το τέλος του 2002* υποβολή από την Ε. Επιτροπή πρότασης για θέσπιση μέτρων κατά της ρύπανσης των υπόγειων υδάτων

- *Μέχρι το τέλος του 2003* ενσωμάτωση της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο και προσδιορισμός των λεκανών απορροής ποταμού καθώς και των Φορέων Διαχείρισής τους.
- *Μέχρι το τέλος του 2004* προσδιορισμός των πιέσεων, επιπτώσεων και οικονομικών παραμέτρων που σχετίζονται με τις προστατευόμενες περιοχές που έχουν καταγραφεί
- *Μέχρι το τέλος του 2006* λειτουργία προγραμμάτων για την παρακολούθηση της κατάστασης των υδάτων
- *Μέχρι το τέλος του 2007* καταργούνται οι Οδηγίες 75/440/ΕΟΚ (επιφανειακά ύδατα) και 79/869/ΕΟΚ (μετρήσεις επιφανειακών υδάτων) και η Απόφαση 77/795/ΕΟΚ (ανταλλαγή πληροφορίας για τα επιφανειακά ύδατα)
- *Μέχρι το τέλος του 2009* προσδιορισμός των μέτρων που απαιτούνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων που θέτει η Οδηγία με οικονομικά αποτελεσματικό τρόπο και σύνταξη των Διαχειριστικών Σχεδίων Λεκανών Απορροής Ποταμού
- *Μέχρι το τέλος του 2010* εφαρμογή τιμολογιακής πολιτικής υδάτων
- *Μέχρι το 2012* λειτουργία-εφαρμογή των προγραμμάτων διαχείρισης
- *Μέχρι το τέλος του 2013* καταργούνται οι 78/659/ΕΟΚ (ύδατα αλιείας), 79/923/ΕΟΚ (υπόγεια) και 76/464/ΕΟΚ (επικίνδυνες ουσίες)
- *Μέχρι το τέλος του 2015* πλήρης εφαρμογή των προγραμμάτων διαχείρισης και επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων

Σε πολύ ειδικές περιπτώσεις επιτρέπεται απόκλιση από τα χρονοδιαγράμματα εφαρμογής της Οδηγίας (Χρονοπούλου , 2011). Οι περιπτώσεις αυτές εκτίθενται παρακάτω:

- Παράταση της προθεσμίας επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων της παραγράφου 1, με την προϋπόθεση ότι δεν υποβαθμίζεται περαιτέρω η κατάσταση του υδάτινου συστήματος που πλήττεται.
- Για συγκεκριμένα υδάτινα συστήματα δίνεται δυνατότητα θέσπισης λιγότερο αυστηρών περιβαλλοντικών όρων από αυτούς που απαιτούνται στην παράγραφο 1, όταν η παραπάνω είναι ανέφικτη ή δυσανάλογα δαπανηρή
- Δίνεται η δυνατότητα προσωρινής υποβάθμισης της κατάστασης των υδάτινων συστημάτων εάν αυτή οφείλεται σε φυσικά αίτια, ανωτέρα βία και δεν θα μπορούσε να προβλεφθεί με εύλογο τρόπο, ή οφείλεται σε περιστάσεις που λόγω ατυχημάτων δε θα μπορούσαν να προβλεφθούν

- Δεν αποτελεί παράβαση η αδυναμία επίτευξης καλής κατάστασης εάν αυτή οφείλεται σε νέες τροποποιήσεις των φυσικών χαρακτηριστικών του συστήματος επιφανειακών υδάτων ή σε μεταβολές της στάθμης του συστήματος των υπόγειων υδάτων
- Δεν αποτελεί παράβαση η αδυναμία πρόληψης της υποβάθμισης από την άριστη στην καλή κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων, εάν αυτή είναι αποτέλεσμα νέων ανθρώπινων δραστηριοτήτων βιώσιμης ανάπτυξης

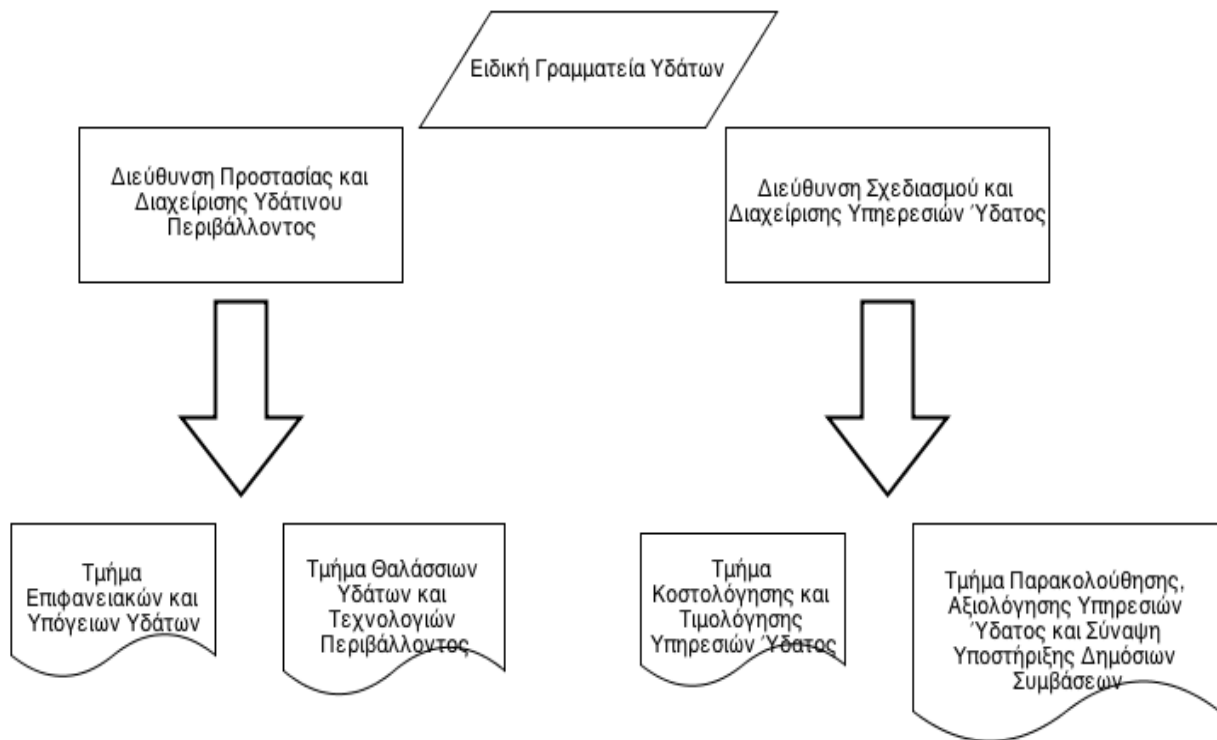
Στην εικόνα 2, παρουσιάζονται τα στάδια εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60ΕΚ, από την έναρξη ισχύος της, το 2000, έως και το 2027.

Α	2000	Εμφύση ισχίος της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ	Άρθρα 22 και 25	Συνοπτική έκθεση Συμπεράσματα 2004-Ε
	2003	Ενοποίηση της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ στο εθνικό δίκαιο των Κρατών Μελών	Άρθρο 23	
	2003	Προδιαφορές των λεκανών απορροής ποταμών και των περιγών λεκανών απορροής ποταμών και ορισμός των αρμοδίων για τη διαχείριση τους στην	Άρθρο 3	
	2004	Προδιαφορές των χαρακτηριστικών των περιγών λεκανών απορροής ποταμών, επισκόπηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων και οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος	Άρθρο 5	Συνοπτική έκθεση, συμπεράσματα Συμπεράσματα 2004-9
	2005	Εντοπισμός σημαντικών τάσεων στη ρύπανση των υπόγειων υδάτων	Άρθρο 17	
	2006	Θέση σε ισχύ προγραμμάτων παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων	Άρθρο 6	
		Δημοσίευση χρονοδιαγράμματος και προγράμματος εργασιών για την εκπόνηση των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών / Διαβούλευση	Άρθρο 14	
		Θέσπιση περιβαλλοντικών προτύπων ποιότητας για τα επιφανειακά ύδατα	Άρθρο 16	
	2007	Υποβολή έκθεσης για τα προγράμματα παρακολούθησης	Άρθρο 15	
		Δημοσίευση ενδιάμεσης επισκόπησης των σημαντικών ζητημάτων διαχείρισης των υδάτων που εντοπίστηκαν στη λεκάνη απορροής ποταμού / Διαβούλευση	Άρθρο 14	
2008	Δημοσίευση αντιγράφων των προηγμένων σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών / Διαβούλευση	Άρθρο 14		
2009	Δημοσίευση των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών του πρώτου διαχειριστικού κύκλου	Άρθρο 14	Συνοπτική έκθεση, συμπεράσματα Συμπεράσματα 2004-Ε	
	Θέση σε ισχύ προγραμμάτων μέτρων για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων	Άρθρο 11		
	Υποβολή έκθεσης για τα σχέδια διαχείρισης και τα προγράμματα μέτρων	Άρθρο 15		
	Εφαρμογή πολιτικών τιμολόγησης του ύδατος	Άρθρο 9		
	Τα προγράμματα μέτρων πρέπει να είναι έτοιμα προς εφαρμογή	Άρθρο 11		
2012	Υποβολή ενδιάμεσης έκθεσης στην οποία περιγράφεται η πρόοδος που έχει σημειωθεί ως προς την εφαρμογή των προγραμμάτων μέτρων	Άρθρο 15		
2013	Υποβολή έκθεσης της Επιτροπής σχετικά με την υλοποίηση της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ	Άρθρο 15	Συνοπτική έκθεση, συμπεράσματα Συμπεράσματα 2004-Ε	
2015	Οι περιβαλλοντικοί στόχοι του πρώτου διαχειριστικού κύκλου πρέπει να έχουν επιτευχθεί	Άρθρο 4		
	Αναθεώρηση και ενημέρωση των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών του πρώτου διαχειριστικού κύκλου	Άρθρα 13 έως 15		
Β	2021	Οι περιβαλλοντικοί στόχοι του δεύτερου διαχειριστικού κύκλου πρέπει να έχουν επιτευχθεί	Άρθρο 4	Συνοπτική έκθεση, συμπεράσματα Συμπεράσματα 2004-Ε
	2021	Αναθεώρηση και ενημέρωση των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών του δεύτερου διαχειριστικού κύκλου	Άρθρα 13 έως 15	
Γ	2027	Οι περιβαλλοντικοί στόχοι του τρίτου διαχειριστικού κύκλου πρέπει να έχουν επιτευχθεί	Άρθρο 4	Συνοπτική έκθεση, συμπεράσματα Συμπεράσματα 2004-Ε
	2027	Αναθεώρηση και ενημέρωση των σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών του τρίτου διαχειριστικού κύκλου	Άρθρα 13 έως 15	

Εικόνα 2: Απεικόνιση των σταδίων εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. (Πηγή: Χρονοπούλου, 2011)

Επειδή όπως προαναφέρθηκε υπάρχει πρόβλημα στην εφαρμογή της Οδηγίας το οποίο σε μεγάλο βαθμό αποδίδεται στη διοικητική δομή της Ελλάδας και ειδικότερα στο συγκεντρωτικό της χαρακτήρα, οφείλουμε να αναφέρουμε ένα θετικό στοιχείο που είναι η νέα Κοινή Υπουργική Απόφαση (ΚΥΑ, ΦΕΚ 679/Β/ 22 Μαρτίου 2013) του ΥΠΕΚΑ για τις αρμοδιότητες της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων (ΕΓΥ) (Εικόνα 3). Αποτελεί πολύ σημαντικό

βήμα καταπολέμησης της πολυδιάσπασης αρμοδιοτήτων επεκτείνοντας παράλληλα το ρόλο της ΕΓΥ. Σύμφωνα με την ανωτέρω ΚΥΑ, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων συγκροτείται από τη Διεύθυνση Προστασίας και Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος και τη Διεύθυνση Σχεδιασμού και Διαχείρισης Υπηρεσιών Ύδατος. Η δομή της συγκεκριμένης υπηρεσίας απεικονίζεται με επιτυχία τρόπο στην εικόνα 3.

Εικόνα 3: Η δομή της ΕΓΥ στην ολοκληρωμένη διαχείριση υδατικών πόρων.

Η Διεύθυνση Προστασίας και Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος σχεδιάζει, διαμορφώνει και αξιολογεί την πολιτική για την προστασία και διαχείριση του υδάτινου περιβάλλοντος, οργανώνει και υλοποιεί σύστημα παρακολούθησης ποιοτικών και ποσοτικών χαρακτηριστικών και τέλος επεξεργάζεται και διαχέει τα μετρητικά δεδομένα. Απαρτίζεται ειδικότερα από το Τμήμα Επιφανειακών και Υπόγειων Υδάτων και το Τμήμα Θαλάσσιων Υδάτων και Τεχνολογιών Περιβάλλοντος.

Η Διεύθυνση Σχεδιασμού και Διαχείρισης Υπηρεσιών Ύδατος διαμορφώνει και αξιολογεί την πολιτική για την ορθολογική και βιώσιμη διαχείριση υπηρεσιών ύδατος, με τον τρόπο που προβλέπεται στο άρθρο 10 του Ν. 3199/2003, ενώ είναι αρμόδια και για το στρατηγικό σχεδιασμό της εν λόγω πολιτικής. Η Διεύθυνση αυτή συγκροτείται από το Τμήμα

Κοστολόγησης και Τιμολόγησης Υπηρεσιών Ύδατος, το Τμήμα Παρακολούθησης, Αξιολόγησης Υπηρεσιών Ύδατος και Σύναψης, Υποστήριξης Δημοσίων Συμβάσεων.

1.4 Η εφαρμογή της Κοινής Στρατηγικής (Νίκα , 2007)

Η Οδηγία χαρακτηρίζεται από πολύπλοκες διατάξεις, με ασάφεια και αυστηρά και πολύ ασφυκτικά χρονοδιαγράμματα. Για το λόγο αυτό κατέστη αναγκαίος ο συντονισμός των κρατών-μελών με ένα συνεπή τρόπο ώστε να γίνει εφικτή η ομαλή εφαρμογή της.

Έτσι, με απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και σε συνεργασία με τα κράτη-μέλη, διαμορφώθηκε η Κοινή Στρατηγική (Εικόνες 4, 5, 6 και 7) για την εφαρμογή της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά. Η εν λόγω στρατηγική αποφασίστηκε να τεθεί σε εφαρμογή το Μάιο του 2001, υπό την Σουηδική Προεδρία. Συγκεκριμένα, η ημερομηνία εφαρμογής συνέπεσε με την τακτική συνάντηση των Διευθυντών Νερού της Ε. Ένωσης , όπου αποφασίστηκαν οι μεθοδολογικές προσεγγίσεις αντιμετώπισης των ζητημάτων μέσα από την ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών (Ανδρεαδάκης , 2002).

Τα κύρια σημεία της στρατηγικής συνοψίζονται στα ακόλουθα:

1. **Εξασφάλιση της συνέπειας** των κρατών μελών ως προς το χρονοδιάγραμμα εφαρμογής της Οδηγίας - Πλαίσιο για τα Νερά
2. **Διαμόρφωση κοινής αντίληψης** και προσέγγισης μεταξύ των κρατών μελών μέσω της κατάρτισης κειμένων κατευθυντήριων γραμμών (Guidance Documents) για κύρια και κρίσιμα θέματα εφαρμογής της Οδηγίας, οι οποίες εξειδικεύουν τις γενικευμένες επιστημονικές μεθοδολογίες της Οδηγίας
3. **Ανταλλαγή εμπειρίας και πληροφόρησης** μεταξύ των κρατών μελών και των ομάδων εμπειρογνομόνων που συστάθηκαν για αυτό το σκοπό
4. **Περιορισμό του κινδύνου ανεπαρκούς εφαρμογής** της Οδηγίας (λαμβάνοντας υπόψη την εμπειρία που προέρχεται από την εφαρμογή άλλων Οδηγιών που έχουν σχέση με τα νερά)

Προκειμένου να υλοποιηθούν οι παραπάνω στόχοι, συστήθηκαν θεματικές Ομάδες Εργασίας (Working Groups), καθώς και συμβουλευτικά όργανα εμπειρογνομόνων, για την ανάπτυξη και κατάρτιση των κατευθυντήριων κειμένων. Οι ομάδες εργασίας εισηγούνται στην Ομάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού (Strategic Co-ordination Group), η οποία αξιολογεί τις προτάσεις. Η Ομάδα Στρατηγικού Σχεδιασμού, που αποτελείται από εκπροσώπους των κρατών-μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, αφού αποδεχτεί τις εισηγήσεις τις υποβάλλει στους

Διευθυντές Νερού (Water Directors) των χωρών μελών της Ε. Ένωσης καθώς και των υποψηφίων προς ένταξη χωρών. Οι παραπάνω αποτελούν το πολιτικό όργανο που θα αποφασίσει την υιοθέτηση κατευθυντήριων γραμμών, αλλά και την υλοποίηση των κάθε είδους δράσεων στο πλαίσιο της κοινής στρατηγικής.

Έως σήμερα έχουν υλοποιηθεί οι ακόλουθες τέσσερις φάσεις της Κοινής Στρατηγικής:

- 1^η Φάση:2001-2002
- 2^η Φάση:2003-2004
- 3^η Φάση:2005-2006
- 4^η Φάση:2007-2009

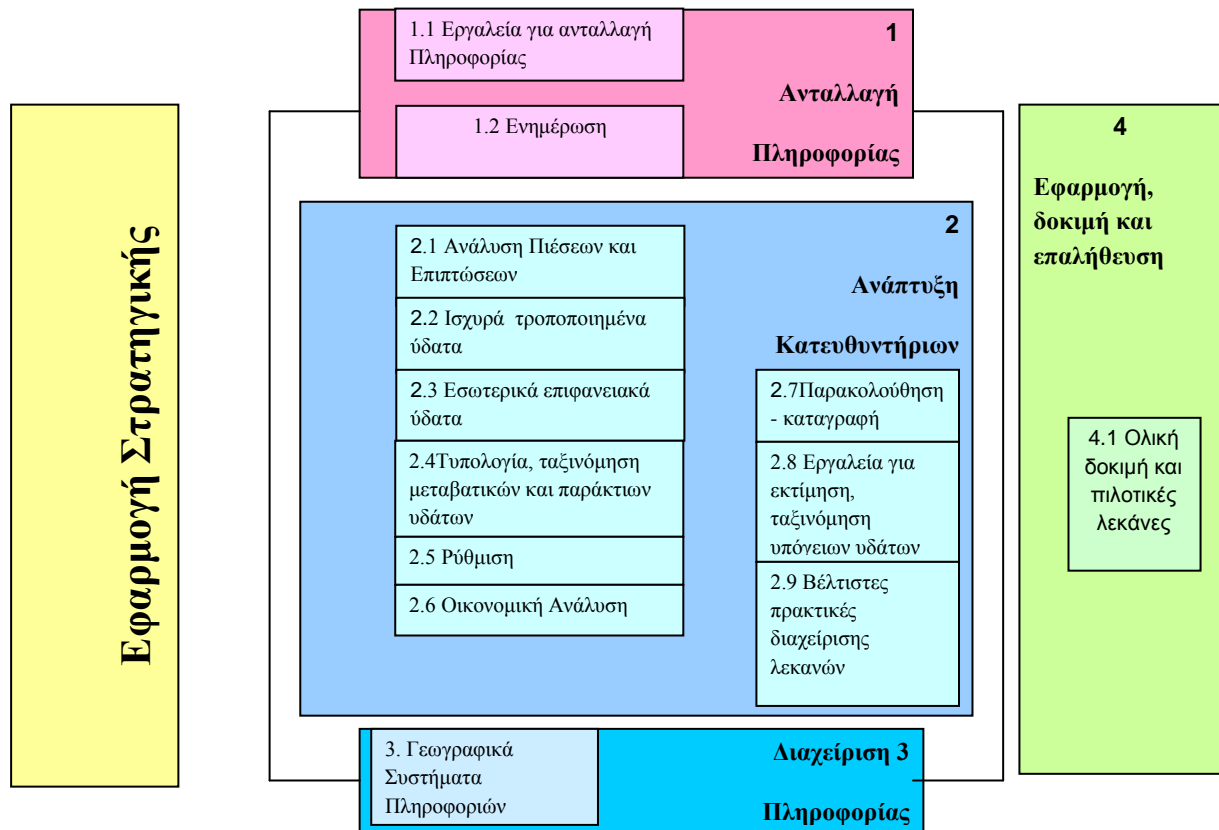
Φάση 1^η 2001-2002

Στη φάση αυτή συστάθηκαν δέκα ομάδες εργασίας για τις ακόλουθες ενότητες:

1. Ανάλυση πιέσεων και επιπτώσεων (WG 2.1-Analysis of pressures and impacts)
2. Ιδιαίτερος τροποποιημένα υδάτινα συστήματα (WG 2.2-Heavily modified water bodies)
3. Ανάπτυξη συνθηκών αναφοράς για τα εσωτερικά επιφανειακά ύδατα (WG 2.3-Reference conditions inland surface waters)
4. Ανάπτυξη τυπολογίας και ταξινόμηση των μεταβατικών και παράκτιων υδάτων (WG 2.4-Typology, classification of transitional, coastal waters)
5. Διαβαθμονόμηση (WG 2.5-Intercalibration)
6. Οικονομική Ανάλυση (WG 2.6-Economic Analysis)
7. Προγράμματα Παρακολούθησης (WG 2.7-Monitoring)
8. Εργαλεία εκτίμησης και ταξινόμησης των υπογείων υδάτων (WG 2.8-Tools of assessment, classification of groundwater)
9. Βέλτιστες πρακτικές στο σχεδιασμό των λεκανών απορροής ποταμού (WG 2.9-Best practices in river basin planning)
10. Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (WG 3.1 Geographical Information Systems)

(European Committee, EC, 2001)

Η εικόνα 4, παρέχει μια σχηματική ανάλυση της Κοινής Στρατηγικής για την περίοδο 2001-2002.

Εικόνα 4: Η Κοινή Στρατηγική την περίοδο 2001-2002. (Πηγή: Νίκα , 2007)

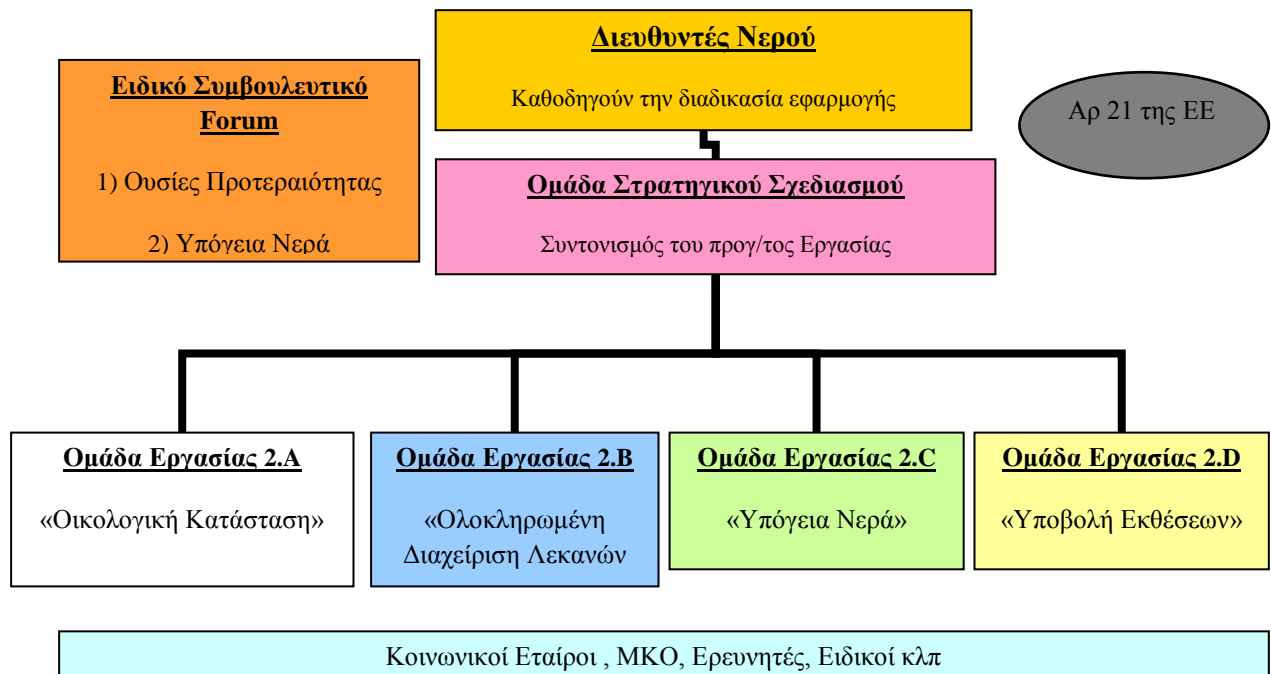
Αυτό που θα μπορούσε κανείς να κρατήσει για την 1^η Φάση της Κοινής Στρατηγικής είναι ότι επιτεύχθηκε ικανοποιητική συνεργασία ανάμεσα στα κράτη-μέλη, όμως εντοπίστηκαν δυσκολίες αναφορικά με το συντονισμό των ομάδων εργασίας λόγω του μεγάλου αριθμού τους (10). Έτσι, ακολούθησε η 2^η Φάση της στρατηγικής η οποία επεδίωξε να διορθώσει τα κακώς κείμενα της 1^{ης} και να εξασφαλίσει την ομαλή εφαρμογή της Οδηγίας.

Φάση 2^η 2003-2004

Για την επίλυση του προβλήματος συντονισμού με τις ομάδες εργασίας επιχειρήθηκε η συγχώνευση των ομάδων εργασίας και οι νέες που προέκυψαν είχαν τα ακόλουθα αντικείμενα μελέτης:

1. Ομάδα Εργασίας για την Οικολογική Κατάσταση (WG 2.A “Ecological Status”)
2. Ομάδα Εργασίας για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Λεκάνης Απορροής (WG 2.B “Integrated River Basin Management”)
3. Ομάδα Εργασίας για τα Υπόγεια Ύδατα (WG 2.C “Groundwater”)
4. Ομάδα Εργασίας για την Υποβολή Εκθέσεων (WG 2.D “Reporting”)

Η Κοινή Στρατηγική για την περίοδο 2003-2004 παρουσιάζεται διαγραμματικά στην εικόνα 5 που ακολουθεί.

Εικόνα 5: Η Κοινή Στρατηγική την περίοδο 2003-2004. (Πηγή: Νίκα , 2007)

Στη φάση αυτή το ενδιαφέρον επικεντρώθηκε στη μελέτη δράσεων που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο του προγράμματος «Ολοκληρωμένες μελέτες σε πιλοτικές λεκάνες απορροής ποταμών». Ειδικότερα επιλέγονται αρχικά 14 πιλοτικές λεκάνες απορροής των κρατών-μελών και για αυτές εξετάζονται οι κλιματικές, μορφολογικές και κοινωνικο-οικονομικές συνθήκες που επικρατούν. Με τον τρόπο αυτό εξάγονται συμπεράσματα για τον τρόπο που εφαρμόζονται τα κείμενα των κατευθυντήριων γραμμών από κάθε κράτος-μέλος, ανάλογα και με τις ιδιαίτερες συνθήκες που επικρατούν σε αυτό.

Η φάση αυτή είναι πολύ σημαντική διότι ανταλλάσσονται πληροφορίες ανάμεσα στα κράτη-μέλη και έτσι καθίσταται δυνατό τα σχέδια λεκανών απορροής που θα καταρτιστούν σε επόμενη φάση να είναι πιο πλήρη, ενημερωμένα και ολοκληρωμένα για την ορθότερη εφαρμογή των στόχων που επιτάσσει η Οδηγία (European Committee, EC , 2003)

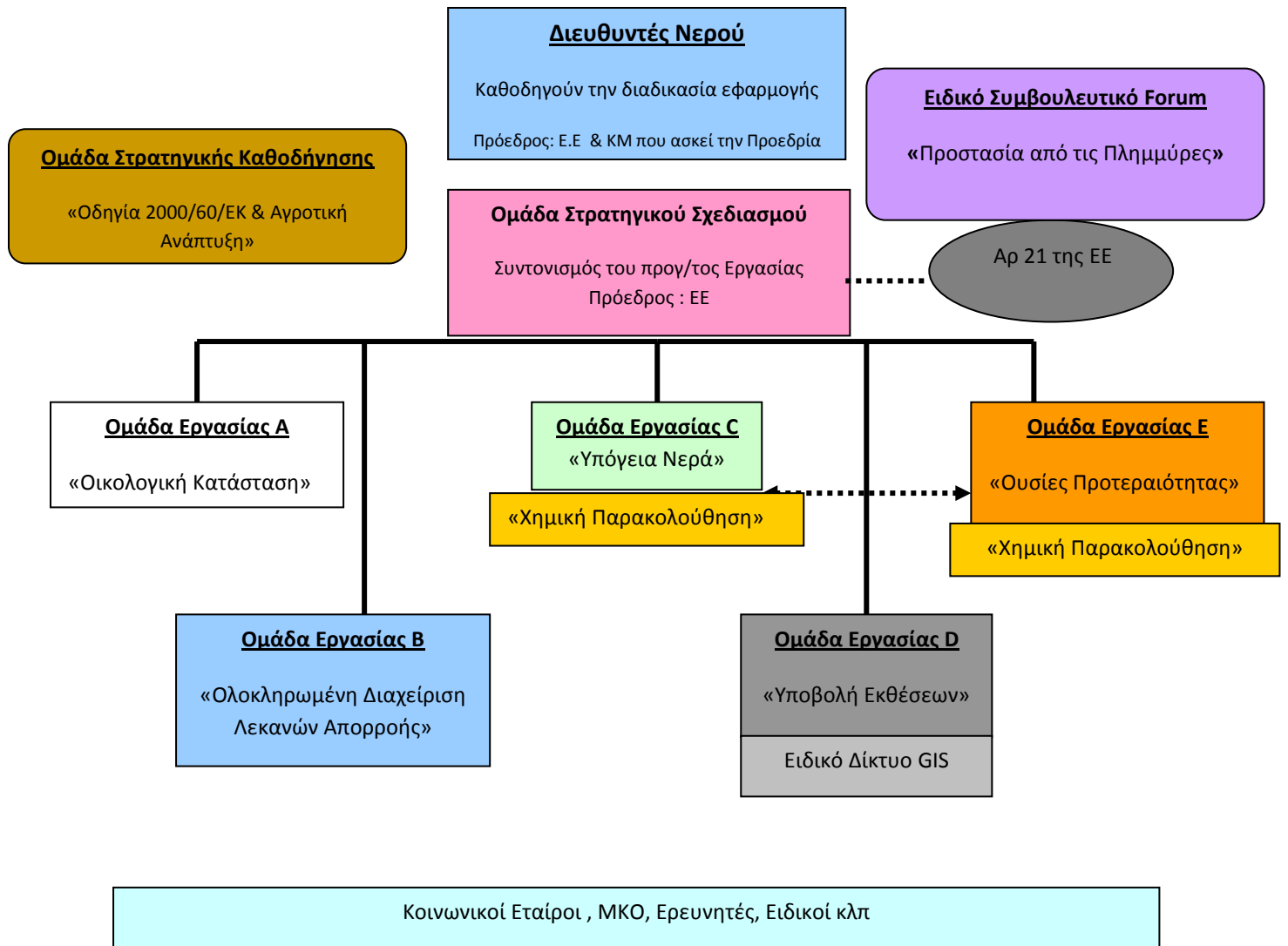
Φάση 3^η 2005-2006

Η φάση αυτή σχετίζεται με θέματα που δεν περιλαμβάνονται σε διατάξεις της Οδηγίας, είναι όμως κρίσιμα για τη διαχείριση υδατικών πόρων. Κάποια από τα μέτρα που προτείνει η Κοινή Αγροτική Πολιτική θα μπορούσαν να ενταχθούν στα προγράμματα μέτρων της Οδηγίας, αλλά και το αντίστροφο με τις κατάλληλες συζητήσεις και μελέτες για να αποφασιστεί εάν συνάδουν με το περιεχόμενο και τους στόχους που επιδιώκουν.

Στη φάση αυτή προστίθεται μια νέα ομάδα εργασίας η οποία έχει να κάνει με τις ουσίες προτεραιότητας, οπότε η σύνθεσή τους είναι η ακόλουθη:

1. Ομάδα Εργασίας για την Οικολογική Κατάσταση (WG A “Ecological Status”)
2. Ομάδα Εργασίας για την Ολοκληρωμένη Διαχείριση της Λεκάνης Απορροής (WGB “Integrated River Basin Management”)
3. Ομάδα Εργασίας για τα Υπόγεια Ύδατα (WG C “Groundwater”)
4. Ομάδα Εργασίας για την Υποβολή Εκθέσεων (WG D “Reporting”)
5. Ομάδα Εργασίας για τις ουσίες προτεραιότητας (WG E “Priority Substances”)

Η Κοινή Στρατηγική για την περίοδο 2005-2006 αποτυπώνεται στην εικόνα 6.

Εικόνα 6: Η Κοινή Στρατηγική την περίοδο 2005-2006. (Πηγή: Νίκα, 2007)

Στη φάση αυτή δόθηκε έμφαση στη δημιουργία δικτύου διαβαθμονόμησης, έτσι ώστε να προσδιοριστούν και υιοθετηθούν κοινώς αποδεκτά κριτήρια ταξινόμησης και εκτίμησης της ποιοτικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων (εσωτερικών και παράκτιων). Επιπλέον συστάθηκε ομάδα εμπειρογνομόνων για την παρακολούθηση του φαινομένου των πλημμυρών, γεγονός που θα μπορούσε να επηρεάσει την επιτυχή εφαρμογή της Οδηγίας για τα νερά μέχρι και να ανατρέψει την εφαρμογή της (European Committee, EC, 2004).

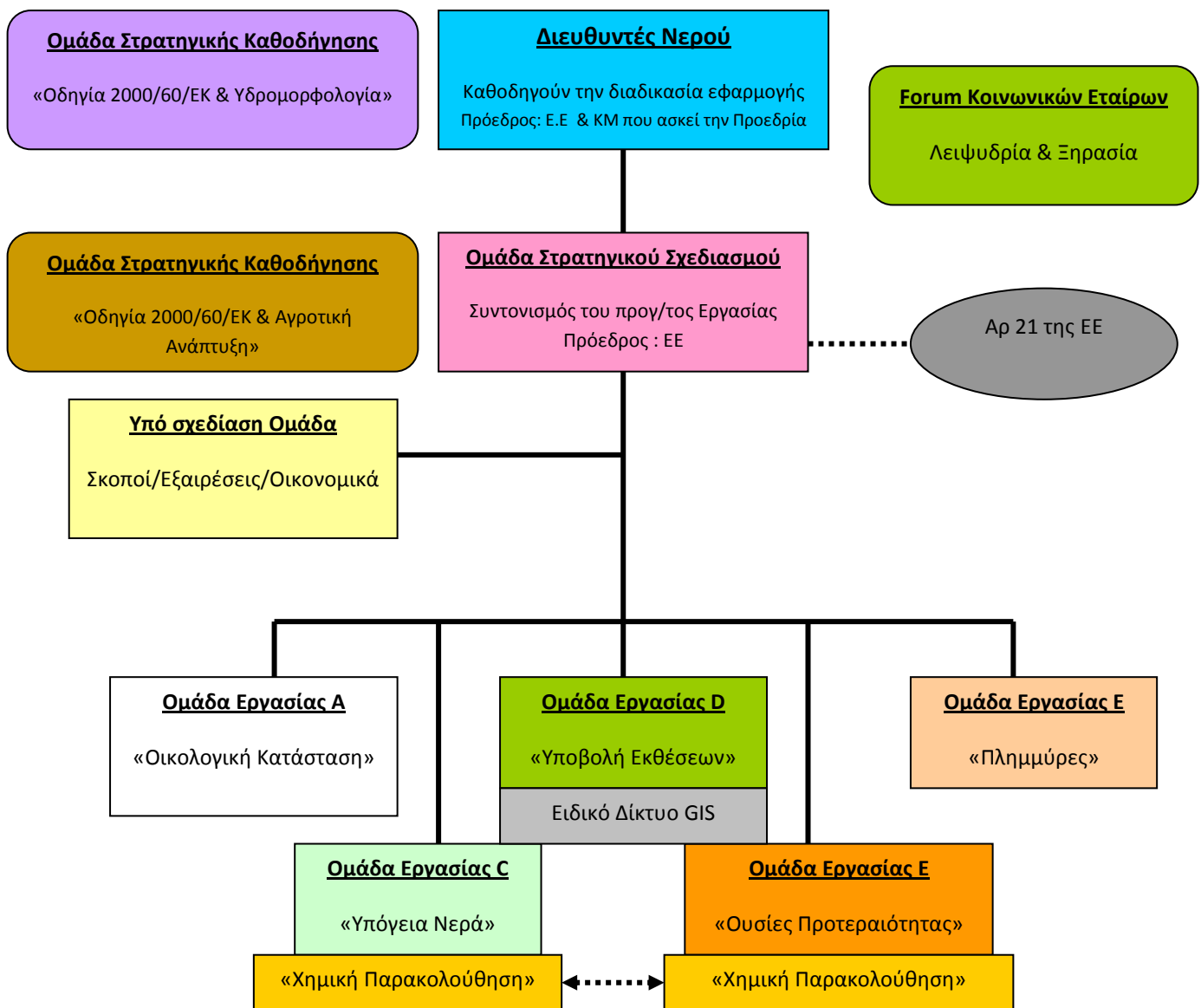
Φάση 4^η 2007-2009

Στη φάση αυτή παραμένει σταθερός ο αριθμός των Ομάδων Εργασίας, όπως και στην Τρίτη φάση, αλλά καταργείται η ομάδα για την ολοκληρωμένη διαχείριση λεκάνης απορροής και προστίθεται μια νέα με την ονομασία «**WG F 'Flood'**». Αντικείμενο μελέτης αυτής είναι οι πλημμύρες, και στόχος της είναι η ανταλλαγή πληροφοριών για την πρόβλεψη και χαρτογράφηση των πλημμυρών.

Έτσι, σε αυτή τη φάση η σύνθεση των ομάδων εργασίας είναι:

1. Ομάδα Εργασίας για την Οικολογική Κατάσταση (WG A “Ecological Status”)
2. Ομάδα Εργασίας για τα Υπόγεια Ύδατα (WG C “Groundwater”)
3. Ομάδα Εργασίας για την Υποβολή Εκθέσεων (WG D “Reporting”)
4. Ομάδα Εργασίας για τις ουσίες προτεραιότητας (WG E “Priority Substances”)
5. Ομάδα Εργασίας για τις πλημμύρες (WG F “Floods”)

Η Κοινή Στρατηγική της περιόδου 2007-2009 αναπαρίσταται στην εικόνα 7.

Εικόνα 7: Η Κοινή Στρατηγική την περίοδο 2007-2009. (Πηγή: Νίκα, 2007)

Το κύριο χαρακτηριστικό της φάσης αυτής είναι η προσπάθεια για λιγότερα κείμενα με κατευθυντήριες γραμμές και η περισσότερη ανταλλαγή πληροφοριών. Αξίζει να τονιστεί ότι με τη βοήθεια των πρακτικών της Κοινής Στρατηγικής (Εικόνες 4, 5, 6 και 7) έχει διευκολυνθεί αρκετά η εφαρμογή της Οδηγίας και έχουν περιοριστεί οι περιπτώσεις παραβίασής της. Το γεγονός αυτό επιβεβαιώνεται στην πράξη από την έγκαιρη υποβολή των εκθέσεων των άρθρων 3 και 5. Μάλιστα όλες οι ανωτέρω πληροφορίες από το 2007 και έπειτα καταχωρούνται σε ειδικό ιστότοπο (<http://water.europa.eu/>), του οποίου τη λειτουργία επιμελείται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Αυτή είναι και η επίσημη σελίδα μέσω της οποίας υποβάλλουν τις εκθέσεις τους τα κράτη-μέλη (European Committee, EC, 2006).

1.5 Τι έχει επιτευχθεί μέχρι σήμερα

- Η Ελλάδα έχει μεταφέρει πλήρως την Οδηγία στην εθνική νομοθεσία με το Ν.3199/2003 και το ΠΔ 51/5007
- Έχουν προκηρυχθεί όλες οι μελέτες μέσω των οποίων θα καταρτιστούν τα Σχέδια Διαχείρισης για τα 14 Υδατικά Διαμερίσματα της χώρας
- Έχει οργανωθεί η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, που στη συνέχεια μετονομάστηκε σε Ειδική Γραμματεία Υδάτων και έχουν συγκροτηθεί οι Διευθύνσεις Υδάτων των 13 Αποκεντρωμένων Διοικήσεων της χώρας, καθώς και το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων
- Έχουν καταγραφεί όλες οι λεκάνες απορροής ποταμών-εγχώριες και διασυνοριακές- και έχουν προσδιοριστεί τα Υδατικά Διαμερίσματα τα οποία περιλαμβάνουν επιφανειακά, υπόγεια, μεταβατικά και παράκτια ύδατα
- Έχει μελετηθεί η κατάσταση στην οποία βρίσκονται τα ύδατα των καταγεγραμμένων λεκανών απορροής ποταμών και έχουν εντοπιστεί οι περιοχές με τα σημαντικότερα προβλήματα και τη μεγαλύτερη απαίτηση λήψης μέτρων προστασίας
- Έχει ολοκληρωθεί το Εθνικό Πρόγραμμα Διαχείρισης και Προστασίας Υδατικών Πόρων
- Έχει καταρτιστεί το πρώτο Εθνικό Δίκτυο Προστατευόμενων Περιοχών
- Έχει οριστεί το εθνικό δίκτυο παρακολούθησης της ποιότητας και ποσότητας των υδάτων στα πλαίσια του οποίου έχουν καθοριστεί οι θέσεις μετρήσεων και οι φορείς που υποχρεούνται στη λειτουργία τους

- Έχει εκπονηθεί μελέτη για τις τυπογνωριστικές συνθήκες αναφοράς με βάση τις οποίες θα αποτιμηθεί η ποιοτική κατάσταση των υδάτων
- Έχουν γίνει δύο ημερίδες διαβούλευσης με το κοινό για το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11)
- Έχει ολοκληρωθεί το Μητρώο Χρηστών Ύδατος, το οποίο διαθέτει εκτεταμένη βάση δεδομένων χρηστών ύδατος καταχωρημένων χωρικά σε Γεωγραφικά Συστήματα Πληροφοριών (GIS)
- Εφαρμόζεται η Οδηγία για την Αξιολόγηση και Διαχείριση των Κινδύνων Πλημμύρας 2007/60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Η Ελληνική εναρμόνιση - Ν.3199/2003 (Διαμαντής, Πλιάκας, Πεταλάς, Καλλιώρας, 2004, Καλλία, 2011)

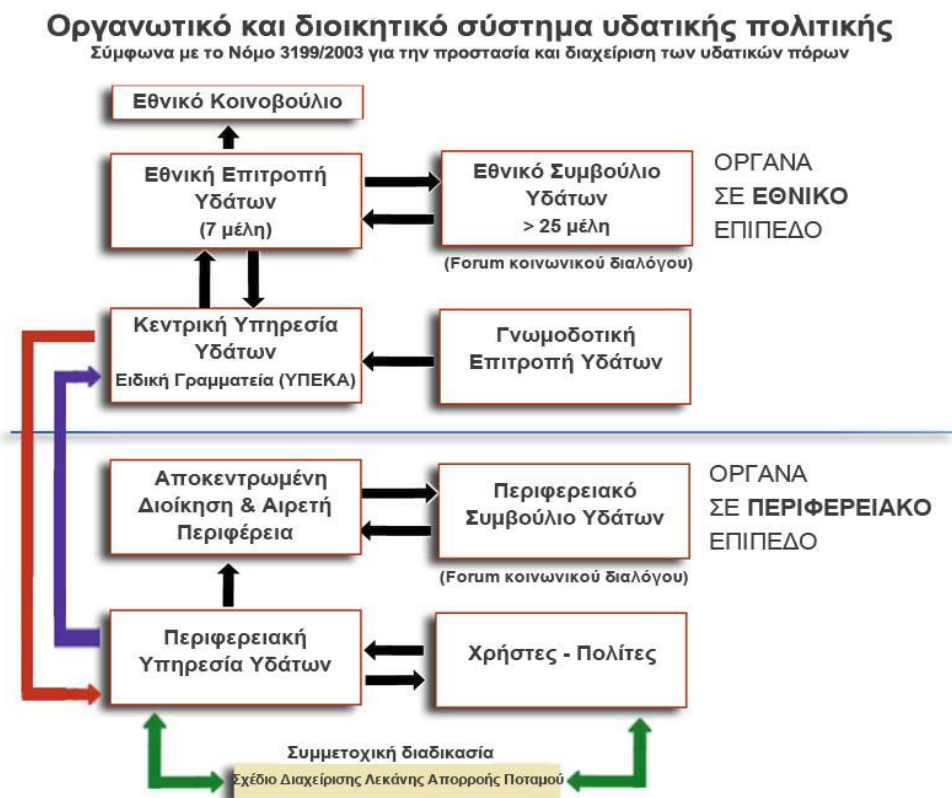
Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με το Νόμο 3199/2003 (ΦΕΚ Α 280/9.12.2003) σύμφωνα με τον οποίο συστήνονται η Εθνική Επιτροπή Υδάτων, το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων και η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων στο ΥΠΕΧΩΔΕ. Αρμοδιότητα του Εθνικού Συμβουλίου Υδάτων και της Εθνικής Επιτροπής είναι κυρίως η υποβολή στη Βουλή ετήσιων εκθέσεων αναφορικά με την κατάσταση του υδατικού δυναμικού της χώρας. Όσον αφορά την Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων, αυτή είναι υπεύθυνη για την κατάρτιση των εθνικών προγραμμάτων προστασίας και διαχείρισης του υδατικού δυναμικού της χώρας καθώς και για το συντονισμό και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους.

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι το γεγονός ότι με το Νόμο αυτό απαιτείται να οριστεί εθνικό δίκτυο παρακολούθησης ποιότητας και ποσότητας των υδάτων, καθορίζοντας παράλληλα τους σταθμούς μέτρησης και τους φορείς που είναι αρμόδιοι για τη λειτουργία τους. Ορίζεται επιπλέον ως βασική χωρική μονάδα διαχείρισης η λεκάνη απορροής ποταμού, τη διαχείριση της οποίας αναλαμβάνει η Διεύθυνση Υδάτων της Περιφέρειας. Η εν λόγω υπηρεσία είναι αρμόδια για την κατάρτιση και εφαρμογή των Σχεδίων Διαχείρισης και Προγραμμάτων Μέτρων και Παρακολούθησης της κατάστασης των υδάτων. Επιπρόσθετα έχει υπό την ευθύνη της και το Μητρώο Προστατευόμενων Περιοχών. Τέλος, ενδιαφέρον παρουσιάζει και η σύσταση του Περιφερειακού Συμβουλίου, το οποίο έχει την έδρα του σε κάθε Περιφέρεια και λειτουργεί ως όργανο κοινωνικού διαλόγου και διαβούλευσης για θέματα προστασίας και διαχείρισης των υδάτων. Συγκεκριμένα, γνωμοδοτεί πριν την έγκριση του Σχεδίου Διαχείρισης, με σκοπό να πληροφορηθεί το κοινό για το περιεχόμενό του και να λάβει μέρος στη διαβούλευση, μετά το πέρας της οποίας το δημοσιοποιεί.

Στο διοικητικό πλαίσιο φέρνει διάφορες αλλαγές ο συγκεκριμένος νόμος, με σημαντικότερη καινοτομία τη σύσταση της Κεντρικής Υπηρεσίας Υδάτων, η οποία έχει αρμοδιότητες εθνικού φορέα διαχείρισης υδάτων. Υπάγεται στο ΥΠΕΧΩΔΕ ενώ ο προϊστάμενός του είναι μετακλητός Ειδικός Γραμματέας. Στο έργο του το οποίο είναι κυρίως επιτελικού χαρακτήρα, επικουρείται από τη Γνωμοδοτική Επιτροπή Υδάτων το όνομα της οποίας μαρτυρά το ρόλο της. Ειδικότερα, σχεδιάζει, παρακολουθεί, αξιολογεί και λαμβάνει μέτρα για την αποτελεσματική διαχείριση των υδατικών πόρων σε εθνικό επίπεδο.

Η Εθνική Επιτροπή Υδάτων (Εικόνα 8) αποτελεί ένα ακόμη όργανο που συστήνεται με τον εν λόγω Νόμο και οι αρμοδιότητές της είναι η χάραξη, η παρακολούθηση και ο έλεγχος της πολιτικής για τη διαχείριση των υδάτων. Ως όργανο κοινωνικής διαβούλευσης συστήνεται το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων (Εικόνα 8) που προσδίδει περιφερειακή διάσταση στη διαχείριση υδάτων, καθώς σε κάθε Περιφέρεια συστήνεται Διεύθυνση Υδάτων που είναι αρμόδια για τη διαχείριση σε περιφερειακό επίπεδο. Σε περιφερειακό επίπεδο προβλέπεται επίσης το Περιφερειακό Συμβούλιο Υδάτων (Εικόνα 8) του οποίου η σύνθεση έχει ως εξής: απαρτίζεται από το Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας, τον Προϊστάμενο Διεύθυνσης Υδάτων της Περιφέρειας και διάφορους φορείς σε τοπικό επίπεδο. Κύρια αρμοδιότητά του είναι η γνωμοδότηση πριν την έγκριση των Σχεδίων Διαχείρισης.

Ακολουθεί μια διαγραμματική απεικόνιση, στην εικόνα 8, της δομής του νέου διοικητικού σχήματος όπως αυτό διαμορφώθηκε μετά την εφαρμογή του Ν.3199/2003.

Εικόνα 8: Οργανωτικό και διοικητικό σύστημα υδατικής πολιτικής. (Πηγή: Μπεριάτος, grsa.prd.uth.gr)

Οι ελλείψεις του θεσμικού πλαισίου αποτελούν τον πρώτο λόγο δυσκολίας εφαρμογής της ολοκληρωμένης διαχείρισης των υδατικών πόρων.

Η διασπορά αρμοδιοτήτων και η **χρονική καθυστέρηση** έκδοσης των απαιτούμενων **κανονιστικών πράξεων** είναι η σημαντικότερη αιτία σύμφωνα με το ΣτΕ (ΣτΕ, 2006) που δυσχεραίνει και **καθιστά** ίσως **ανέφικτη την ομαλή και συνεκτική δράση της δημόσιας διοίκησης** ως προς την πλήρη ενσωμάτωση της κοινοτικής Οδηγίας-Πλαίσιο για τα Νερά.

Ο Νόμος 3199/2003 έχει τις ακόλουθες αδυναμίες : δεν αποδεσμεύει από διοικητικά σύνορα και ενότητες δημιουργώντας με αυτό τον τρόπο προβλήματα αναφορικά με τις αρμοδιότητες και την κατανομή τους. Για παράδειγμα, η Περιφέρεια εξακολουθεί να αποτελεί το βασικό διαχειριστή των υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού, ενώ σε περιπτώσεις γειτνίασης υπεύθυνες είναι και οι δύο περιφέρειες από κοινού. Γίνεται λοιπόν σαφές, εάν αναλογιστεί κανείς και τη δυσκολία συνεργασίας μεταξύ των φορέων του δημόσιου τομέα στην Ελλάδα, ότι δεν είναι πάντα εφικτή η επίλυση προβλημάτων και η επιτυχής έκβαση των υποθέσεων. Ένα ακόμη ζήτημα που προκύπτει είναι ότι ενώ στην Οδηγία τονίζεται με ιδιαίτερη έμφαση η καλή οικολογική κατάσταση των υδάτων και επαναλαμβάνεται συχνά, ωστόσο στο Νόμο 3199/2003, δεν υπάρχει αντίστοιχα ως στρατηγική επιλογή.

Με την εναρμόνιση δεν μεταφέρεται στην ελληνική έννομη τάξη το σύνολο των προθεσμιών και ενεργειών που απαιτούνται για την εφαρμογή της Οδηγίας, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τις διατάξεις για τη συμμετοχή του κοινού, οι οποίες δεν αναφέρονται πουθενά. Η παρουσία πολλών μεταβατικών και καταργούμενων διατάξεων καθιστούν την ανάγνωση του Νόμου δύσκολη από το μέσο αναγνώστη, με συνέπεια δυσχέρειες στη συσχέτισή της με την οικεία ενωσιακή και την παλαιότερη εθνική νομοθεσία (Χρονοπούλου , 2011 από Σακελαρόπουλου , Σεκέρογλου , 2006)

Μπορούμε να συμπεράνουμε ότι δεν καθίσταται εφικτή η μεταφορά του πνεύματος της Οδηγίας που είναι ότι η διαχείριση των υδατικών πόρων οφείλει να εφαρμόζεται στη βάση των φυσικών ορίων των υδάτινων οικοσυστημάτων και όχι με διοικητικά κριτήρια όπως εσφαλμένα προσεγγίζεται.

Η ανωτέρω διαπίστωση αν αναλογιστεί κανείς το κύριο χαρακτηριστικό της ελληνικής διοίκησης που είναι η γραφειοκρατία καθιστά την εφαρμογή της Οδηγίας σχεδόν αδύνατη.

Παρά τα προβλήματα που προαναφέρθηκαν πρέπει να επισημανθεί ένα πολύ θετικό στοιχείο του νέου Νόμου, ήτοι η διαβούλευση και συμμετοχή των ενδιαφερομένων σε περιφερειακό επίπεδο, όπως προβλέπει η Οδηγία. Στο σημείο αυτό αξίζει να τονιστεί η σπουδαιότητα της ύπαρξης πολιτικής βούλησης, απαλλαγμένης από σκοπιμότητες και παρεμβάσεις, οι οποίες

θα παρακάλυαν τη συνολική προσπάθεια, με σκοπό την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων για τη σωστή εφαρμογή της Οδηγίας (Τσακίρης, 2000).

Το χρονικό διάστημα της λειτουργίας του υφιστάμενου διοικητικού σχήματος (Εικόνα 8) αποδεικνύει ότι είναι πρακτικά ανέφικτη η αποτύπωση μιας ενιαίας αξιολόγησης με ανάλυση της συνάφειας των γενικών και ειδικών στόχων του και του υλοποιούμενου έργου του σύμφωνα με τον Ν.3230/2004 (ΦΕΚ 44/11-2-2004) «Καθιέρωση Συστήματος με στόχους, μέτρηση αποδοτικότητας και άλλες διατάξεις».

2.2 ΠΔ 51/2007 (Χρονοπούλου, 2011)

Το Προεδρικό Διάταγμα εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση του Ν.3199/2003, και χαρακτηρίστηκε κι αυτό όπως κι ο εξουσιοδοτικός νόμος από αδυναμίες. Έτυχε επεξεργασίας από το Τμήμα Ε του ΣτΕ και εντοπίστηκαν πλήθος γλωσσικών και μεταφραστικών λαθών κατά την απόδοση της Οδηγίας στην ελληνική, αλλοιώνοντας εν μέρει το κοινοτικό κερτημένο. Τα προβλήματα που ανέκυψαν από το ΠΔ είναι τα ακόλουθα:

- δυσκολία προσδιορισμού περιοχών λεκανών απορροής ποταμού, λόγω μη συγκρότησης της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων και ανεπαρκούς στελέχωσης των Διευθύνσεων Υδάτων των Περιφερειών
- δυσκολία τρόπου άσκησης διαχειριστικών αρμοδιοτήτων στις περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού στην περίπτωση που εκτείνονται στα διοικητικά όρια περισσότερων της μιας περιφερειών
- μη καταγραφή των υδάτων που χρησιμοποιούνταν για την απόληψη πόσιμου ύδατος
- μη προδιαγεγραμμένη μεθοδολογία ενέργειας για διενέργεια οικονομικών αναλύσεων για την ανάκτηση του κόστους των υπηρεσιών ύδατος
- μη αναφορά στις διαδικασίες διαβούλευσης, που έπρεπε να πραγματοποιούνται στο πλαίσιο δημοσίευσης των σχεδίων διαχείρισης
- μη προσδιορισμός δημόσιων υπηρεσιών και φορέων αρμόδιων για τη λειτουργία προγραμμάτων και παρακολούθησης στοιχείων

Αδυναμία ενσωμάτωσης παρατηρήθηκε διότι δεν υπήρχε η απαραίτητη συμπληρωματικότητα μεταξύ των διατάξεων του Ν. 3199/2003 και του ΠΔ/2007, έχοντας ως συνέπεια τον κίνδυνο καταδίκης της χώρας στο ΔΕΕ. Τελικά, στις 21.9.2007 ο πρόεδρος του ΔΕΕ αποφάσισε τη διαγραφή της υπόθεσης C-426 06,

καθώς κρίθηκε ότι η χώρα μετά την έκδοση του ΠΔ 51/2007 δεν παραβίαζε πια τις υποχρεώσεις της.

2.3 N.3852/2010

Σύμφωνα με το **N.3852/2010** (ΦΕΚ 87 Α/7-6-2010) «Νέα αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης και της αποκεντρωμένης διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» οι προβλεπόμενες από το Ν.3199/2003 αρμοδιότητες για τη διαχείριση υδατικών πόρων επιμερίζονται μεταξύ της Κρατικής Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των αιρετών Περιφερειών. Συγκεκριμένα η κρατική διοίκηση χαράσσει τη στρατηγική προστασία και διαχείριση των υδάτων ενώ οι περιφέρειες υλοποιούν αυτό το σχεδιασμό.

Εάν εξαιρέσουμε τις αρμοδιότητες που απονέμονται στις Περιφέρειες με το Ν.3852/2010, όλες οι υπόλοιπες παραμένουν στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις, κατά το άρθρο 280 παρ. Ι του οικείου νόμου. Οι Υπηρεσίες Υδάτων των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων συνεργάζονται εποικοδομητικά ώστε να πετύχουν τους στρατηγικούς στόχους της Οδηγίας. Για το λόγο αυτό η Αποκεντρωμένη διοίκηση επικουρεί το έργο τους με κατάλληλες διευκρινίσεις. Στο ίδιο πλαίσιο, η Αποκεντρωμένη Διοίκηση ελέγχεται και επικουρείται στο έργο της από την Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, η οποία έχει ως μέλημα την εφαρμογή της εθνικής πολιτικής στον τομέα των υδάτων (Εικόνα 3).

Η βασική νομοθεσία για την προστασία και διαχείριση των υδάτων είναι:

- ✓ Ν. 3199/2003 (ΦΕΚ 280 Α/9-12-2003) Τροποποιήθηκε με τον Ν. 4117/2013, (ΦΕΚ 29/Α/5.2.2013)
- ✓ ΠΔ 51/2007 (ΦΕΚ 54 Α /8-3-2007)
- ✓ ΚΥΑ με αρ. οικ. 47630/2005 (ΦΕΚ 1688 Β /1-12-2005) περί διάρθρωσης της Διεύθυνσης Υδάτων της Περιφέρειας
- ✓ Ν.3852/2010 (ΦΕΚ 87 Α/ 7-6-2010)
- ✓ ΠΔ του Οργανισμού της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
- ✓ ΠΔ του Οργανισμού της Περιφέρειας
- ✓ ΚΥΑ 322/2013, (ΦΕΚ 679/Β/22.3.2013) οργάνωση της ΕΓΥ καταργεί την ΚΥΑ 49139/2005

- ✓ ΚΥΑ με αρ. οικ. 43504/2005 (ΦΕΚ 1784 Β /20-12-2005) Κατηγορίες αδειών χρήσης υδάτων
- ✓ ΚΥΑ με αρ. ΗΠ 8600/416/Ε 103 (ΦΕΚ 356 Β 26-2-2009) σχετικά με την ποιότητα και διαχείριση των υδάτων κολύμβησης, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/7/ΕΚ και την κατάργηση της Οδηγίας 76/160/ΕΟΚ
- ✓ ΚΥΑ με αρ. 39626/2208/Ε130 (ΦΕΚ 2075 Β /25-9-2009) Καθορισμός μέτρων για την προστασία υπόγειων νερών από τη ρύπανση σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2006/118/ΕΚ
- ✓ ΚΥΑ με αρ. ΗΠ 31822/1542/Ε103 (ΦΕΚ 1108 Β /21-7-2010) Καθορισμός προτύπων ποιότητας περιβάλλοντος σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2008/105/ΕΚ
- ✓ ΚΥΑ με αρ. οικ. 145116/2011 (ΦΕΚ 354 Β/ 8-3-2011) περί επαναχρησιμοποίησης επεξεργασμένων υγρών αποβλήτων
- ✓ ΚΥΑ με αρ. οικ. 150559/2011 (ΦΕΚ 1440 Β/16-6-2011) περί υφιστάμενων δικαιωμάτων χρήσης νερού
- ✓ ΚΥΑ 140384/2011, (ΦΕΚ2017/Β/9.9.2011), με την οποία ορίζεται το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης της ποιότητας και ποσότητας των υδάτων με καθορισμό των θέσεων μετρήσεων, των φορέων που υποχρεούνται στη λειτουργία τους, των υποχρεώσεων των φορέων που συμμετέχουν στο εθνικό δίκτυο παρακολούθησης

Αναλυτικά όσον αφορά την κατανομή των αρμοδιοτήτων ισχύουν τα εξής:

- ❖ Κατά το αρ. 186 παρ. ΙΙ Γ του Ν. 3852/2010 η εξέταση των αιτήσεων για άδεια χρήσης νερού και εκτέλεσης έργου αξιοποίησής του ασκείται από τις Περιφέρειες. Συνεπώς η αρμοδιότητα για την έκδοση των προαναφερόμενων αδειών ανήκει στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις

Σε περίπτωση συναρμοδιότητας Περιφερειών και Αποκεντρωμένων Διοικήσεων για κοινή λεκάνη απορροής, σε κάθε επίπεδο και για κάθε ενέργεια η επισπεύδουσα αρχή θα είναι εκείνη όπου ανήκει διοικητικά η χρήση, εκτός αν έχει καθοριστεί ότι η αρμοδιότητα θα ανήκει σε μια αρχή. Το ανωτέρω φυσικά κατόπιν συνεννόησης μεταξύ των δύο αρχών του ίδιου επιπέδου.

- ❖ Κατά το αρ. 186 παρ. ΙΙ Γ α. vii του Ν.3852/2010 η επιβολή μέτρων και κυρώσεων για την προστασία των υδάτων και την αντιμετώπιση των αυξητικών τάσεων που

προκύπτουν από ανθρώπινες δραστηριότητες στις συγκεντρώσεις ουσιών στα υπόγεια ύδατα ασκείται από τις Περιφέρειες

- ❖ Η αρμοδιότητα για τον καθορισμό των μέτρων για την προστασία των υδάτων ασκείται από την Αποκεντρωμένη Διοίκηση, ενώ ο έλεγχος τήρησης αυτών, ο έλεγχος της εκτέλεσης εργασιών για την ανεύρεση υπόγειων υδάτων και ο έλεγχος σημειακών και διάχυτων εκπομπών ρύπων στα ύδατα ασκείται από την Περιφέρεια.
- ❖ Κατά το αρ. 186 παρ. II Γ α.iii του Ν.3852/2010 εκδίδει αποφάσεις για την επιβολή περιορισμών ή άλλων μέτρων για τη χρήση των υδάτων και την εκτέλεση έργων αξιοποίησής τους. Η απόφαση αυτή όμως θα πρέπει να εκδίδεται μετά από γνωμοδότηση των αρμόδιων Διευθύνσεων Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης
- ❖ Οι χωρικές αρμοδιότητες των Διευθύνσεων Υδάτων της ίδιας Αποκεντρωμένης Διοίκησης μπορούν να καθορίζονται από τον αντίστοιχο Γενικό Γραμματέα

Παρατηρείται ότι η πολιτεία βρίσκεται ακόμα σε μεταβατικό στάδιο καθώς δεν έχει εμπедωθεί η ανακατανομή των αρμοδιοτήτων σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο, με αποτέλεσμα να προκύπτουν νομικές δυσχέρειες στην εφαρμογή της Οδηγίας:

- Η Διυπουργική Εθνική Επιτροπή Υδάτων, που είναι σύμφωνα με το νόμο αρμόδια στη χάραξη της υδατικής πολιτικής, συνήλθε για συνεδρίαση πρώτη φορά στις 16.7.2010, επτά χρόνια μετά την έκδοση του Ν.3199/2003
- Η απόφαση που έλαβε, εν αναμονή των εξελίξεων του Προγράμματος Καλλικράτη, δεν εφαρμόστηκε ουσιαστικά ποτέ, καθώς οι 45 λεκάνες απορροής της χώρας αντιστοιχήθηκαν σε 14 περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού, των οποίων η αρμοδιότητα διαχείρισης αρχικά ανατέθηκε υπό τον έλεγχο και εποπτεία της κεντρικής διοίκησης αλλά κατέληξε στη μέριμνα των τότε 13 Περιφερειών και ήδη 7 Αποκεντρωμένων Διοικήσεων

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η περίπτωση του Υδατικού Διαμερίσματος της Δυτικής Ελλάδας, στο οποίο συναρθρώνονται 4 λεκάνες απορροής για τις τρεις εκ των οποίων υφίστανται συναρμοδιότητες. Οι εν λόγω συναρμοδιότητες αποσκοπούν στην εξυπηρέτηση ενός διπλού σκοπού: αρχικά να εναρμονίσουν κατά κάποιο τρόπο τη μη σύμπτωση ανάμεσα σε διοικητικά και φυσικά όρια των λεκανών απορροής για να διευκολυνθεί η διαχείρισή τους στο επίπεδο ευρύτερων λεκανών απορροής. Επιπλέον, στην εμπέδωση της ανάγκης συντονισμού και συνεργασίας μεταξύ συναρμόδιων υπηρεσιών διαφορετικών επιπέδων διοίκησης (Ν. 3852/2010).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

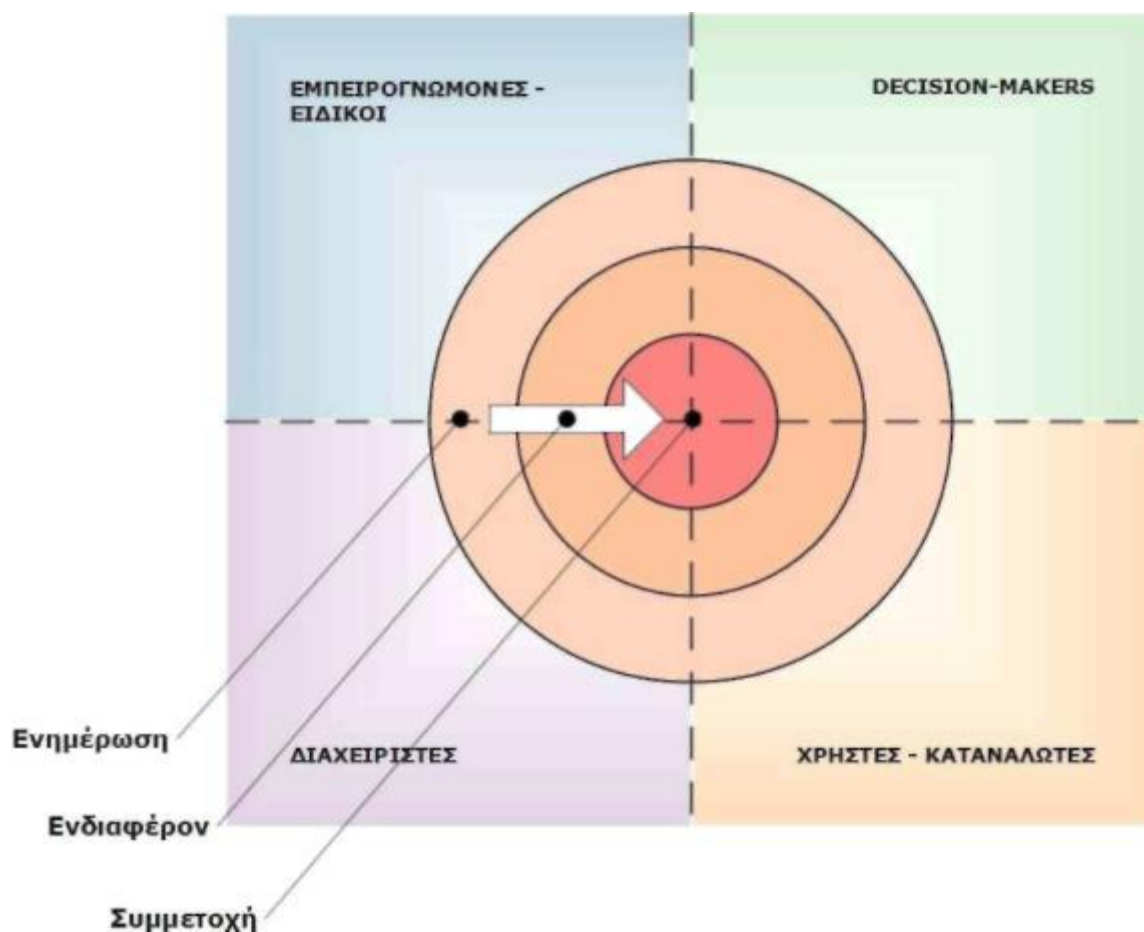
3.1 Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής Ποταμού

Πρόκειται για σχέδια στρατηγικού χαρακτήρα τα οποία παρέχουν όλες τις απαραίτητες πληροφορίες και οδηγίες για την ολοκληρωμένη διαχείριση υδατικών πόρων σε επίπεδο λεκάνης απορροής κάθε υδατικού διαμερίσματος. Αναλυτικά, καταγράφουν την υφιστάμενη κατάσταση υδάτων, θέτουν στόχους για την κατάστασή τους ως το τέλος του 6 ετούς κύκλου και περιγράφουν το πρόγραμμα μέτρων (βασικά και συμπληρωματικά) για την επίτευξη αυτών μέχρι το τέλος του κύκλου. Συγκεκριμένα, τα κράτη-μέλη οφείλουν μέχρι το 2027 να έχουν εξασφαλίσει την καλή κατάσταση των υδάτων τους.

Το περιεχόμενο των εν λόγω σχεδίων περιλαμβάνει περιγραφή των φυσικών και υδρολογικών χαρακτηριστικών της λεκάνης, εκτίμηση των σημαντικών επιπτώσεων από τις ανθρώπινες δραστηριότητες, αξιολόγηση της σημασίας της υφιστάμενης νομοθεσίας και του ρόλου αυτής, εκτίμηση του δρόμου που απομένει να διανυθεί ως την επίτευξη του στόχου και των μέτρων που πρέπει να ληφθούν προς αυτή την κατεύθυνση. Προκειμένου για την ορθολογική εκτίμηση της σκοπιμότητας των έργων, απαιτείται να γίνεται οικονομική ανάλυση των χρήσεων του ύδατος σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης.

Η τελική διαμόρφωση των σχεδίων προϋποθέτει την κοινωνική αποδοχή των σχεδίων η οποία τεκμηριώνεται μέσω της διαβούλευσης των Διαχειριστικών Σχεδίων (Εικόνα 9) που εξασφαλίζει τη συμμετοχή του κοινού.

Εκτός από το βασικό και υποχρεωτικό σκέλος του Σχεδίου Διαχείρισης, τα κράτη-μέλη μπορούν να καταρτίζουν και συμπληρωματικό, το οποίο είναι προαιρετικό, και αναλύεται σε Σχέδια Διαχείρισης ή Προγράμματα Μέτρων ανά υπολεκάνη και τύπο ύδατος, ώστε να δίνονται λύσεις σε ειδικότερα προβλήματα διαχείρισης υδάτων, χωρίς όμως αυτή η διαφοροποίηση να ανατρέπει την ενοποίηση που επιφέρει η εφαρμογή ολοκληρωμένων Σχεδίων Διαχείρισης για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού. Μάλιστα στα Διαχειριστικά Σχέδια που ήδη έχουν εγκριθεί μπορεί να παρατηρήσει κανείς σχετικούς πίνακες με συμπληρωματικά μέτρα στους οποίους αναφέρεται και ο φορέας που είναι αρμόδιος για την υλοποίηση αλλά και η πηγή χρηματοδότησής τους (Προσχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής υδατικού διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας, 2013). Οι κατηγορίες φορέων που δύνανται να συμμετέχουν στη διαδικασία της διαβούλευσης παρουσιάζονται στην εικόνα 9 που ακολουθεί.

Εικόνα 9: Κατηγορίες φορέων στη διαδικασία της διαβούλευσης (Πηγή: Εθνικό Κέντρο Περιβάλλοντος και Αειφόρου Ανάπτυξης, 2006)

Για την κατάρτιση των Διαχειριστικών Σχεδίων (Εικόνα 10) απαιτείται να ακολουθηθεί μια διαδικασία 8 βημάτων:

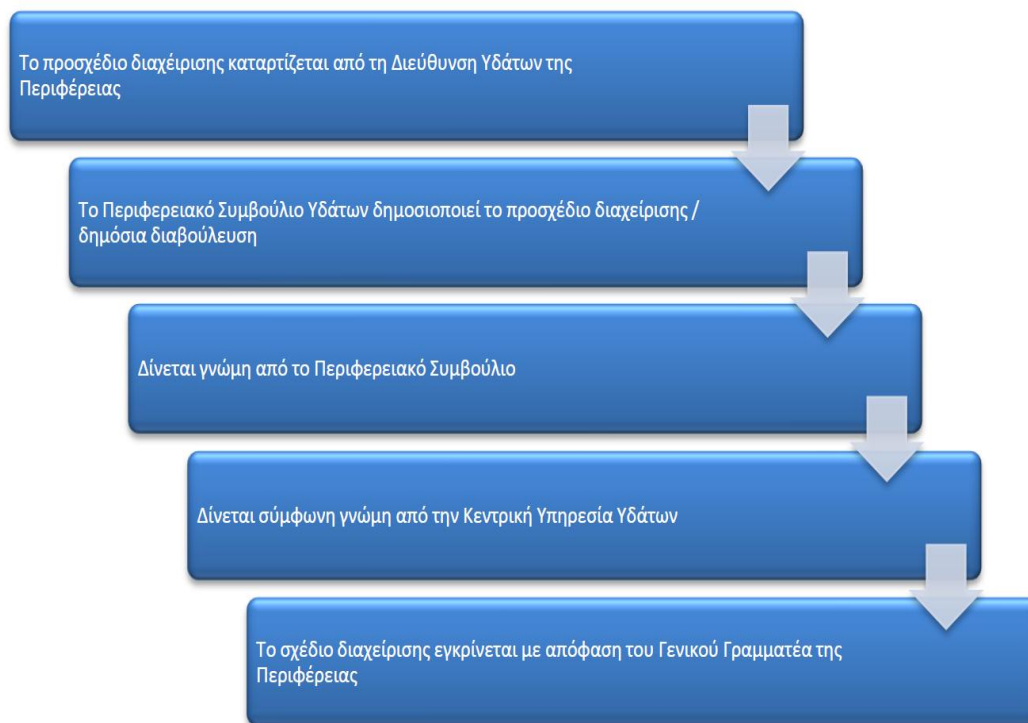
- καθορισμός των σημαντικών υδατικών ζητημάτων
- καθορισμός της κατάστασης των υδάτων
- τι σχεδιάζουμε να πετύχουμε
- τι μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν
- τι θα επιτυγχανόταν με τα υποχρεωτικά αυτά μέτρα
- τι επιπλέον μέτρα θα μπορούσαν να ληφθούν
- για ποιά υδάτινα σώματα δε μπορούν να επιτευχθούν οι στόχοι

➤ ποιά είναι το σχέδιο δράσης μας (Έκθεση ληπτέων μέτρων, Υδατικό διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας, 2013)

Η διαδικασία κατάρτισης των Σχεδίων Διαχείρισης περιγράφεται και σχηματικά στην εικόνα 10.

Οι βασικές λειτουργίες των Σχεδίων Διαχείρισης όπως προκύπτει από τα ανωτέρω είναι α) να αποτελέσουν μηχανισμό τεκμηρίωσης για πληροφορίες που σχετίζονται με την Οδηγία-Πλαίσιο, β) να αποτελέσουν τον κεντρικό μηχανισμό αναφοράς της αρμόδιας αρχής της ΠΛΑΠ στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και γ) να εναρμονισθούν με άλλα προγράμματα που εφαρμόζονται στην περιοχή.

Ιδιαίτερα θετικό κρίνεται το γεγονός ότι τα Διαχειριστικά Σχέδια συνοδεύονται από μελέτη των επιπτώσεων που θα έχει η εφαρμογή τους στο περιβάλλον, την Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Έκθεση ληπτέων μέτρων, Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας, 2013)

Εικόνα 10: Διαδικασία κατάρτισης Σχεδίων Διαχείρισης (Πηγή: Χρονοπούλου, 2011)

Τα Διαχειριστικά Σχέδια είναι συνδυασμός δύο βασικών συνιστωσών, της μελέτης εμπειρογνομόνων σχετικών με τα ύδατα και της συλλογής απόψεων και πληροφοριών των φορέων που σχετίζονται με τα ύδατα.

Η διαδικασία συμμετοχής όλων των ενδιαφερόμενων μερών, λέγεται διαβούλευση (Εικόνα 9) και ενθαρρύνεται από την Οδηγία σε όλες τις φάσεις σχεδιασμού και υλοποίησης των προβλεπόμενων μέτρων. Επιπλέον, τα μεθοδολογικά εργαλεία για πιο εποικοδομητική και αποτελεσματική διαβούλευση είναι:

- απευθείας επικοινωνία με φορείς με επιτόπιες συνεντεύξεις ή τηλεφωνική επικοινωνία
- αποστολή ειδικών ερωτηματολογίων για τη συλλογή στοιχείων και την αποτύπωση απόψεων σχετικά με σημαντικά ζητήματα που εμπίπτουν στις αρμοδιότητες του εκάστοτε φορέα
- ανάρτηση σχετικού υλικού ενημέρωσης, τεκμηρίωσης αλλά και διατύπωσης απόψεων στην ειδικά σχεδιασμένη για το σκοπό αυτό ιστοσελίδα της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων
- πραγματοποίηση θεματικών συναντήσεων και ημερίδων με συναρμόδιους φορείς, με στόχο τη μέγιστη ενημέρωση του κοινού, καθώς και ανταλλαγή απόψεων και επισημάνσεων για την εφαρμογή των αναγκαίων μέτρων που θα συμβάλλουν στην επίτευξη των στόχων της Οδηγίας (Εκθεση ληπτέων μέτρων, Υδατικό διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας, 2013)

Σχέδια Διαχείρισης που έχουν εγκριθεί ομόφωνα από την Εθνική Επιτροπή Υδάτων στις 9.4.2013

- Δυτική Πελοπόννησος (GR01)
- Βόρεια Πελοπόννησος (GR02)
- Ανατολική Πελοπόννησος (GR03)
- Αττικής (GR06)
- Ανατολικής Στερεάς (GR07)

3.2 Ενέργειες που έχουν γίνει την τελευταία διετία (δελτίο τύπου ΥΠΕΚΑ, 20.4.2012)

- Τα Σχέδια Διαχείρισης τέθηκαν σε διαβούλευση για 10 Υδατικά Διαμερίσματα (από 14 συνολικά της χώρας). Η οριστικοποίηση και έγκρισή τους προϋποθέτει την

ολοκλήρωση της διαβούλευσης η οποία αναμένεται το καλοκαίρι του 2012. Για τα Υδατικά Διαμερίσματα Δυτικής και Κεντρικής Μακεδονίας και Κρήτης και Νήσων Αιγαίου, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων προχώρησε σε επαναπροκήρυξη μετά από απόφαση του ΣτΕ

- Ολοκληρώθηκε και δόθηκε στη δημοσιότητα η τεχνική έκθεση με τίτλο ‘Ποιότητα επιφανειακών και υπόγειων υδάτων της χώρας: περίοδος αναφοράς 2000-2008’
- Με ενοποίηση και επέκταση των επί μέρους δικτύων παρακολούθησης συγκροτήθηκε το Εθνικό Δίκτυο Παρακολούθησης, με 2000 σημεία δειγματοληψίας σε 1500 υδάτινα σώματα, που τέθηκε σε σταδιακή λειτουργία από το Μάρτιο του 2012
- Για την αξιολόγηση της ποιοτικής κατάστασης των υδάτων έχει εκδοθεί σχετική ΚΥΑ (που αποτελεί εν μέρει ενσωμάτωση Οδηγίας της Ε. Ένωσης) η οποία καθορίζει τα απαιτούμενα όρια για 93 ουσίες προτεραιότητας και άλλες χημικές ενώσεις. Επίσης, με ΥΑ καθορίζονται οι ανώτατες επιτρεπτές τιμές για τα υπόγεια ύδατα
- Η Ειδική Γραμματεία (Εικόνα 3) μετά από επαφές με τα αρμόδια κοινοτικά όργανα, την αξιολόγηση του προγράμματος παρακολούθησης των νιτρικών στα υπόγεια ύδατα και τις εκτιμήσεις των Διαχειριστικών Σχεδίων των Λεκανών Απορροής, έχει εισηγηθεί την ένταξη 21 νέων περιοχών στον κατάλογο ευπρόσβλητων ζωνών και τα προγράμματα νιτρορύπανσης
- Η συνεργασία με τις γειτονικές χώρες και ειδικά τη Βουλγαρία και την Τουρκία για τα διακρατικά ύδατα, έχει περάσει από το στάδιο των αφηρημένων διακηρύξεων προθέσεων σε συγκεκριμένες δράσεις κοινών επιτροπών και ομάδων εργασίας που ανταλλάσσουν πληροφορίες και πραγματοποιούν τακτικές συναντήσεις
- Έχουν υποβληθεί όλες οι απαιτούμενες εκθέσεις στην Ένωση για τη λειτουργία των βιολογικών καθαρισμών, ενώ ήδη λειτουργεί βάση δεδομένων, με δυνατότητα πρόσβασης στο ευρύ κοινό όπου καταγράφονται και αξιολογούνται τα λειτουργικά αποτελέσματα των ΕΕΑ
- Η Οδηγία για τις πλημμύρες έχει ενσωματωθεί στο εθνικό δίκαιο το 2010 και έχει υποβληθεί εμπρόθεσμα η πρώτη δράση εφαρμογής της που σχετίζεται με τον βάσει ιστορικών δεδομένων προκαταρκτικό προσδιορισμό των ευαίσθητων σε πλημμυρικά φαινόμενα περιοχών

- Η Οδηγία για τη Θαλάσσια Στρατηγική έχει ενσωματωθεί με νόμο στο εθνικό δίκαιο το 2011, έχει συγκροτηθεί η προβλεπόμενη από το νόμο Εθνική Επιτροπή και θα εκπονείται και θα υποβληθεί το 2012 η προκαταρκτική εκτίμηση των ποιοτικών χαρακτηριστικών όλων των θαλάσσιων περιοχών
- Έχει ολοκληρωθεί και είναι ήδη διαθέσιμο μέσω διαδραστικού ιστοτόπου το Μητρώο Υδάτων Κολύμβησης σε εφαρμογή των προβλέψεων της σχετικής Κοινοτικής Οδηγίας.
- Καθοριστικής σημασίας για την προστασία της δημόσιας υγείας και του υδάτινου περιβάλλοντος είναι η ένταξη στο ΕΠΠΕΡΑΑ έργων αποχέτευσης και βιολογικών καθαρισμών σε περισσότερους από 220 οικισμούς με προϋπολογισμό 2 δις ευρώ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Περιγραφή υδατικού διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας (GR10) (Έκθεση επισκόπησης σημαντικών ζητημάτων διαχείρισης υδάτων, Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας, 2013)

Η θαλάσσια και χερσαία έκταση που αποτελείται από μια ή περισσότερες γειτονικές λεκάνες απορροής ποταμού μαζί με τα συναφή υπόγεια και παράκτια ύδατα είναι η βασική μονάδα διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού.

Το Υδατικό Διαμέρισμα ή Περιοχή Λεκάνης Απορροής Ποταμού 10 εντοπίζεται στο βόρειο τμήμα της χώρας, έχει έκταση 10.165 km² και παρουσιάζεται στην εικόνα 11. Από τα βόρεια συνορεύει με την ΠΓΔΜ ενώ οι απορροές του καταλήγουν Νότια-Νοτιοανατολικά στο Θερμαϊκό Κόλπο και τους κόλπους μεταξύ των ακρωτηρίων της Χαλκιδικής. Εντός των ορίων του βρίσκεται το Άγιο Όρος, το μεγαλύτερο μέρος της Περιφερειακής Ενότητας Χαλκιδικής, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό των ΠΕ Θεσσαλονίκης και Κιλκίς και τμήματα από τις ΠΕ Πέλλας (33%) και Ημαθίας (26%).

Εικόνα 11: Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας. (Πηγή: www.opengov.gr)

Επιπλέον, το Υδατικό Διαμέρισμα περιλαμβάνει εκτεταμένες πεδιάδες, όπως είναι της Θεσσαλονίκης, των Γιαννιτσών και του Λαγκαδά, ενώ στο ανατολικό τμήμα δεσπόζει η λεκάνη της Χαλκιδικής. Το μέσο υψόμετρό του είναι 245 m και ο πληθυσμός του με βάση τα απογραφικά στοιχεία της ΕΣΥΕ 1.356.509 κάτοικοι. Με την πρόσφατη απογραφή του 2011 σημειώθηκε αύξηση της τάξης του 1% φτάνοντας τους 1.373.830 κατοίκους.

Σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ.13 της Οδηγίας, καθώς και την υπ' αριθμόν 706/16.7.2010 Απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων (ΦΕΚ Β /1383 /2.9.2010) αποτελείται από 4 λεκάνες απορροής ποταμού, οι οποίες φαίνονται στην εικόνα 12:

- Αξιού, με έκταση 3.327 km² (Εικόνα 12)
- Γαλλικού, με έκταση 1.051 km² (Εικόνα 12)
- Χαλκιδικής, με έκταση 5.546 km² (Εικόνα 12)
- Άθω, με έκταση 239 km² (Εικόνα 12)

Εικόνα 12: Λεκάνες απορροής που συνθέτουν το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας. (Πηγή: Προσχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής υδατικού διαμερίσματος GR10)

Επικρατεί ποικιλία κλιμάτων, όπως το μεσογειακό στις παράκτιες περιοχές, το ηπειρωτικό στο εσωτερικό και το ορεινό στις περιοχές με μεγάλο υψόμετρο. Το μέσο ετήσιο ύψος βροχής ανέρχεται σε 560 mm ενώ οι χιονοπτώσεις είναι αρκετά συνηθισμένες κατά το διάστημα Σεπτεμβρίου-Απριλίου. Η μέση ετήσια θερμοκρασία κυμαίνεται μεταξύ 14,5 και 17⁰ C και η μέση ετήσια συνολική προσφορά νερού στο Υδατικό Διαμέρισμα σε 5,3*10⁹ m³ εκ των οποίων το 32% προέρχεται από τους ίδιους τους πόρους του διαμερίσματος, ενώ το υπόλοιπο 68% από εισροή νερού από τη γείτονα Π.Γ.Δ.Μ μέσω του ποταμού Αξιού. Επιπλέον, στο εν λόγω Υδατικό Διαμέρισμα μεταφέρεται ποσότητα νερού από τον ποταμό Αλιάκμονα του ΥΔ09, ίση με 356*10⁶ m³, μέσω της ενωτικής διώρυγας Αλιάκμονα-Αξιού. Η ανωτέρω ποσότητα καλύπτει ανάγκες του ΓΟΕΒ Θεσσαλονίκης και υδρευτικές ανάγκες της ΕΥΑΘ (ΥΠΑΝ, 2008).

4.2 Διοικητική δομή

Το σύνολο του Υδατικού Διαμερίσματος υπάγεται διοικητικά στην αιρετή Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας .

Τα κυριότερα προβλήματα που εντοπίζονται στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι η αστική ρύπανση και η ρύπανση των υδάτινων αποδεκτών. Η αστική ρύπανση οφείλεται κατά κύριο λόγο στην εντατική οικιστική-τουριστική ανάπτυξη των παράκτιων περιοχών, ενώ η ρύπανση των υδάτινων αποδεκτών στην αλόγιστη χρήση φυτοφαρμάκων, λιπασμάτων και γεωργικών φαρμάκων, και στην οικιστική επέκταση σε περιαστικές περιοχές της Περιφέρειας. Ένα ακόμη σημαντικό ζήτημα αποτελεί η υπεράντληση η οποία συντελεί στην περαιτέρω υποβάθμιση των υδάτινων οικοσυστημάτων.

Ιδιαίτερα ανησυχητική είναι η κατάσταση και με την επεξεργασία των υγρών αποβλήτων στην περιοχή αλλά και την διάθεση των στερεών απορριμμάτων κυρίως σε χώρους ανεξέλεγκτης διάθεσης (ΧΑΔΑ) με όλα όσα αυτό συνεπάγεται.

Τέλος, από μελέτες καταδεικνύουν ότι έχουν παρατηρηθεί υπερβάσεις των ορίων της φωτοχημικής ρύπανσης, η οποία προέρχεται από υπερβολικές συγκεντρώσεις όζοντος ενώ το σοβαρότερο πρόβλημα αποτελεί η ρύπανση από αιωρούμενα στερεά σωματίδια (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012-2014, Στρατηγικός σχεδιασμός, 2011)

Τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής Ποταμού όφειλαν να εφαρμοστούν έως το 2009 σύμφωνα με την Οδηγία, ωστόσο η χώρα καθυστέρησε την κατάρτισή τους για λόγους που θα εκτεθούν σε επόμενη ενότητα. Στην παρούσα ενότητα θα επιχειρηθεί σχολιασμός του

Διαχειριστικού Σχεδίου του Υδατικού Διαμερίσματος της Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11), δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση σε σημεία που χρήζουν μεγαλύτερης προσοχής και ενδεχομένως και βελτίωσης στο μέλλον.

Το Σχέδιο Διαχείρισης πρέπει να βασίζεται σε πρωτογενή και αξιόπιστα δεδομένα τα οποία έχουν συλλεγεί από την επιστημονική ομάδα που διεξάγει την εν λόγω μελέτη, συνεπώς πρέπει να είναι επικαιροποιημένα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό καθώς τα Διαχειριστικά Σχέδια είναι το εργαλείο για την εφαρμογή ολοκληρωμένης πολιτικής στον τομέα των υδάτων. Από τη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε για το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11), και στην οποία συμμετείχαν πολίτες και φορείς που δραστηριοποιούνται έντονα στην περιοχή και γνωρίζουν τα προβλήματά της, προέκυψαν τα στοιχεία που εκτίθενται πιο κάτω:

- οι μελέτες που πραγματοποιήθηκαν στο εν λόγω Υδατικό Διαμέρισμα προερχόταν για τα υπόγεια ύδατα κυρίως από το ΙΓΜΕ οι οποίες ήταν παλαιές και δεν ήταν επικαιροποιημένες με αποτέλεσμα το σχέδιο να μην ανταποκρίνεται στις πραγματικές ανάγκες και τα προβλήματα της περιοχής
- υπάρχουν μόνο γενικές αναφορές για την ποιοτική υποβάθμιση, χωρίς να αναζητώνται και εντοπίζονται οι πραγματικές πηγές της, με αποτέλεσμα να μην είναι εφικτή η παρέμβαση για τη βελτίωση της ποιότητας του νερού. Ως χαρακτηριστικό παράδειγμα μπορεί να αναφερθεί η περίπτωση του Ανθεμούντα, η λεκάνη του οποίου εμφανίζεται ως συνολικά ποιοτικά υποβαθμισμένη, χωρίς όμως να γίνεται αναφορά στο ότι στην περιοχή υπάρχουν υδρογεωτρήσεις οι οποίες τροφοδοτούν τους γύρω οικισμούς με νερό. Χρήσιμα στοιχεία και πληροφορίες αντλήθηκαν από την αναζήτηση πηγών σε πανεπιστήμια, σε ερευνητικές εργασίες απόλυτα στοχευμένες για την περιοχή, αλλά επειδή στις μελέτες αυτές δεν δίνονταν τα απαραίτητα για τα διαχειριστικά στοιχεία και το σημαντικότερο δεν ζητήθηκε η βοήθεια ή γνώμη τους δεν προσεγγίστηκε το πρόβλημα της διαχείρισης στη σωστή του διάσταση.
- σημαντική έλλειψη αποτελεί ότι δεν περιγράφεται ο τρόπος λειτουργίας των υδροφορέων, καθώς και το πώς οι υδροφορείς τροφοδοτούνται. Για αυτό το ζήτημα θα έπρεπε να υπάρξει συνεργασία με ερευνητικά ιδρύματα ανά τη χώρα και να διερευνηθεί εάν έχει εκπονηθεί σχετική μελέτη ώστε να αντληθούν τα στοιχεία

- με δεδομένο το πρόβλημα της συνεχούς αύξησης του παγκόσμιου πληθυσμού, είναι βέβαιο ότι στο μέλλον θα προκύψουν επιτακτικότερα ζητήματα αναγκών σε νερό. Στα εν λόγω σχέδια δεν υπάρχει πρόβλεψη για τον τρόπο που θα ήταν δυνατό να καλυφθούν οι ενισχυμένες ανάγκες καθώς και οι τρόποι προστασίας των υδάτινων συστημάτων που χρησιμοποιούνται για ύδρευση
- επανερχόμενοι ξανά στο θέμα της επικαιροποίησης στοιχείων, στο Διαχειριστικό Σχέδιο αναφέρεται η παρακολούθηση της περιοχής μέσω ενός δικτύου, για το οποίο όμως δεν δίνονται περαιτέρω πληροφορίες, αναφορικά τόσο με τη συχνότητα των παρατηρήσεων όσο και με την αντιπαραβολή αυτών με στοιχεία που υπάρχουν από φορείς που πραγματοποιούν συστηματικές μετρήσεις και ελέγχους στην περιοχή
- στο μητρώο ευπρόσβλητων στη νιτρορύπανση περιοχών δε γίνεται διαχωρισμός των δημοτικών ενοτήτων ώστε να γίνει αντιληπτό ποιες περιοχές αντιμετωπίζουν πρόβλημα και χρήζουν προσοχής και σε ποιες περιοχές η αλόγιστη χρήση των λιπασμάτων έχει δημιουργήσει ποιοτική υποβάθμιση
- η κατάταξη των περιοχών με βάση την ποιότητα και την ποσότητα νερού πραγματοποιήθηκε με βάση στοιχεία που ήδη ήταν διαθέσιμα την περίοδο εκείνη ενώ υπάρχουν περιοχές για τις οποίες δεν υπάρχει ούτε χαρακτηρισμός ούτε αιτιολόγηση της απουσίας αυτού
- ολόκληρη η περιοχή της Κεντρικής Μακεδονίας χαρακτηρίζεται ως ζώνη πόσιμου νερού, τη στιγμή που είναι γνωστό ότι υπάρχουν βιομηχανικές περιοχές στις οποίες ασφαλώς υπάρχει πρόβλημα με την καταλληλότητα του νερού (π.χ. Σίνδος). Επίσης, δεν λαμβάνονται υπόψη οι περιοχές που παρατηρείται υφαλμύριση των υπόγειων υδροφορέων (Επανομή)
- απουσία αναφοράς στον τρόπο σχεδιασμού, τις περιοχές, το είδος του νερού τροφοδοσίας, την επίπτωση σε κάθε υδροφορέα του τεχνητού εμπλουτισμού. Πρόκειται για μέθοδο πολλά υποσχόμενη στην άρδευση των αγροτικών περιοχών
- αναφορά του συνολικού αριθμού των γεωτρήσεων, χωρίς να συγκεκριμενοποιούν πόσες έχουν συνολικά κατασκευαστεί, πόσες εξακολουθούν να λειτουργούν και πόσες έχουν εγκαταλειφθεί, με αποτέλεσμα να μην είναι γνωστή με ικανοποιητική ακρίβεια η ποσότητα του νερού που αντλείται

- έλλειψη αναφοράς των αναγκών των καλλιεργειών σε νερό, των μεθόδων υπολογισμού τους και έστω μιας υποτυπώδους έρευνας αναφορικά με τη βέλτιστη των μεθόδων

Από τα παραπάνω γίνεται αντιληπτό ότι το συγκεκριμένο Διαχειριστικό Σχέδιο προσέγγισε με αποσπασματικό τρόπο τα ζητήματα του διαμερίσματος της Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11), λόγω κυρίως του γεγονότος ότι δεν λήφθηκαν υπόψη στοιχεία από διαθέσιμες και επίκαιρες μελέτες για την περιοχή που έχουν γίνει από ερευνητικά ιδρύματα και επιστήμονες. Ωστόσο, μέσω της διαβούλευσης που πραγματοποιείται δόθηκε η δυνατότητα σε όλους τους εμπλεκόμενους να διατυπώσουν τις απόψεις τους (Διαβούλευση για το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας)

Πιο συγκεκριμένα, κατά τη διαδικασία της διαβούλευσης για το Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11), υποβλήθηκαν στην ΕΓΥ 20 γραπτά σχόλια με τη μορφή μηνύματος ηλεκτρονικού ταχυδρομείου, και απαντήθηκαν 16 ερωτηματολόγια τύπου 3 (επί του Σχεδίου Διαχείρισης). Επιπλέον, υποβλήθηκαν στην ιστοσελίδα της ΕΓΥ 3 σχόλια, ενώ δεν απαντήθηκε κανένα ερωτηματολόγιο τύπου 2 (επί κρίσιμων ζητημάτων) και τύπου 1 (επί της διαδικασίας της διαβούλευσης). Τα ερωτηματολόγια τύπου 1 περιέχουν πληροφορίες για τον τρόπο ενημέρωσης του κοινού για τη διαδικασία της διαβούλευσης καθώς και για το εάν είναι κατανοητό το χρονοδιάγραμμα υλοποίησης δράσεων για την εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ. Επιπλέον, δίνουν τη δυνατότητα για επισήμανση ελλείψεων και διατύπωση παρατηρήσεων και προτάσεων για την έκθεση των ληπτέων μέτρων της διαβούλευσης. Τα ερωτηματολόγια τύπου 2 παρέχουν τις απόψεις του κοινού για τη σημερινή κατάσταση υδάτινων συστημάτων, την παράθεση από μέρους τους περιπτώσεων που υπάρχει σημαντική ρύπανση και ποια μπορεί να είναι η πηγή προέλευσής της και επισήμανση σημαντικών ζητημάτων που δεν αναφέρονται στο Σχέδιο Διαχείρισης. Επίσης, παρέχει πληροφορίες για την άποψη του κοινού αναφορικά με το αν η έκθεση επί των σημαντικών ζητημάτων εντοπίζει τα κρίσιμα ζητήματα (προσωπική επικοινωνία με ΕΓΥ)

4.3 Προβλήματα που προέκυψαν κατά την υλοποίηση των Σχεδίων Διαχείρισης (Προσχέδιο Διαχείρισης του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας, 2013)

- καθυστέρηση υλοποίησης του Προγράμματος Παρακολούθησης που προέβλεπε η Οδηγία, με συνέπεια να χρησιμοποιηθούν σημεία από τα υφιστάμενα δίκτυα παρακολούθησης, των οποίων οι σταθμοί ή οι μέθοδοι ανάλυσης δεν ήταν συμβατοί με τις απαιτήσεις της Οδηγίας. Έτσι πραγματοποιηθήκαν δειγματοληψίες

επιφανειακών υδάτων σε θέσεις διαφορετικές από τις προβλεπόμενες και λιγότερες σε αριθμό, με αποτέλεσμα τον ελλιπή προσδιορισμό ειδικών ρύπων και ουσιών προτεραιότητας στα μεταβατικά και παράκτια νερά. Επιπλέον, ο προσδιορισμός των βιολογικών μεταβλητών περιορίστηκε σε χρονικά διαστήματα μη αντιπροσωπευτικά των εποχιακών μεταβολών, ενώ η χημική και οικολογική κατάσταση αρκετών σταθμών προσεγγίστηκε με όχι και τόσο ασφαλή τρόπο λόγω διαφοράς στα όρια των μεθόδων ανίχνευσης. Πιο συγκεκριμένα, οι μέθοδοι προσδιορισμού ειδικών ρύπων και ουσιών προτεραιότητας είχαν όριο ανίχνευσης πολύ υψηλότερο από τα αντίστοιχα Πρότυπα Περιβαλλοντικά Πρότυπα. Τέλος, η απουσία χρονοσειρών αποτέλεσε ένα πρόσθετο πρόβλημα στην παρακολούθηση και σύγκριση

- ελλείψεις στην καταγραφή ποσοτήτων νερού που απαιτείται για ύδρευση, άρδευση, ιδιωτικές αντλήσεις και ελλείψεις στο Μητρώο Αδειών Χρήσης νερού. Επίσης, ανυπαρξία συγκεντρωτικού καταγραφικού μηχανισμού για την παραγωγική δυναμικότητα των βιομηχανιών σε εθνικό επίπεδο, γεγονός που δημιουργεί πρόβλημα για την καταγραφή των σημαντικών πιέσεων και επιπτώσεων από ανθρωπογενείς πηγές
- δυσχέρειες αναφορικά με την κατανομή των αρμοδιοτήτων. Ειδικότερα, πολυδιάσπαση πηγών δεδομένων σε Περιφέρειες, Αποκεντρωμένες Διοικήσεις και ΥΠΕΚΑ αλλά και διαφορές στον τρόπο καταγραφής όμοιων δεδομένων ανάλογα με τον αρμόδιο φορέα ή τμήμα
- ο νέος Νόμος για την αρχιτεκτονική της αυτοδιοίκησης, «Καλλικράτης» δημιούργησε σύγχυση και προβλήματα στη στελέχωση φορέων καθυστερώντας την απάντηση σε αιτήματα και αναφορές των πολιτών αλλά και στην ενεργό συμμετοχή στη διαβούλευση
- καθώς το εν λόγω σχέδιο περιλαμβάνει και διασυνοριακή λεκάνη απορροής ποταμού ανέκυψαν προβλήματα συνεννόησης με τις αρμόδιες αρχές, λόγω διαφορετικής γλώσσας, καχυποψίας της διοίκησης που ενδεχομένως υπήρχε και απουσίας συντονισμού σε εθνικό επίπεδο για την κατάρτιση ολοκληρωμένων Σχεδίων Διαχείρισης με σκοπό την κοινή δράση

Η παράθεση των ανωτέρω προβλημάτων προέρχεται από το Προσχέδιο του Διαχειριστικού Σχεδίου Κεντρικής Μακεδονίας και επισημαίνει προβλήματα που τονίστηκαν στη διαβούλευση από τους εμπλεκόμενους. Το γεγονός αυτό κρίνεται ως ιδιαίτερα θετικό, καθώς

δείχνει ότι οι αρμόδιοι έχουν συνειδητοποιήσει τις υπάρχουσες ελλείψεις και σε συνδυασμό με τη διαδικασία της διαβούλευσης (Εικόνα 9) θα κινηθούν προς την κατεύθυνση επίλυσής τους

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

Χρονικό παραβιάσεων της Οδηγίας πλαίσιο για τα νερά από την Ελλάδα

Η Ελλάδα από τα πρώτα χρόνια εφαρμογής της Οδηγίας αντιμετώπισε προβλήματα στην υλοποίηση της. Το γεγονός αυτό είχε ως αποτέλεσμα η Ε. Επιτροπή να κινήσει τις διαδικασίες επί παραβάσει του δικαίου της Ε. Ένωσης όπως αυτές προβλέπονται στις Συνθήκες ΕΕ. Ακολουθεί καταγραφή των ανωτέρω διαδικασιών:

- **2005:** κίνηση προδικαστικής διαδικασίας από την Ε. Επιτροπή για ατελή εναρμόνιση της Ελλάδας με τις δεσμεύσεις της Οδηγίας
- **2006:** παραπομπή της χώρας στο ΔΕΕ
- **2007:** έκδοση του ΠΔ 51/2007 και κλείσιμο της υπόθεσης από την Ε. Επιτροπή
- **Μάρτιος 2007:** δημοσίευση έκθεσης από την Επιτροπή αναφορικά με την καθυστέρηση συμμόρφωσης της Ελλάδας με το άρθρο 5 της Οδηγίας και καταδίκη της στο ΔΕΕ στις 22 Μαρτίου του ίδιου έτους

Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμη λεπτομερέστερη αναφορά στην υπόθεση C-264 07 που αφορούσε την μη εκπόνηση ανάλυσης των χαρακτηριστικών κάθε λεκάνης απορροής, καθώς και την επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρωπίνων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και υπόγειων υδάτων. Επιπλέον, η καταδίκη αφορούσε τη μη πραγματοποίηση οικονομικής ανάλυσης της χρήσης ύδατος με τον τρόπο που προβλέπεται στα παραρτήματα II και III της Οδηγίας. Έτσι, θεωρήθηκε ότι η Ελλάδα παραβίασε τις υποχρεώσεις του άρθρου 5 παράγραφος 1 για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στον τομέα των υδάτων, καθώς και το άρθρο 15 παράγραφος 2, μη υποβάλλοντας συνοπτικές εκθέσεις σχετικά με τις αναλύσεις που απαιτούνται από τη διάταξη αυτή. Η Ελλάδα καταδικάστηκε και υποχρεώθηκε στην καταβολή των εξόδων της δίκης (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

- **31.1.2008:** καταδίκη της ελληνικής κυβέρνησης από το ΔΕΕ για παραβίαση των υποχρεώσεων που απορρέουν από τα άρθρα 5 (1) και 15 (2) της Οδηγίας. Η αποστολή στην Ε. Επιτροπή των μελετών για τις λεκάνες απορροής ποταμών κρίθηκε θετικά ως συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας και τις επιταγές της καταδικαστικής απόφασης του ΔΕΕ
- **Ιούνιος 2008:** νέα προδικαστική διαδικασία διότι η Ελλάδα δεν θέσπισε πρόγραμμα παρακολούθησης της ποιότητας των υδάτων και παρέλειψε να ενημερώσει την Ε. Επιτροπή σχετικά με την αποτελεσματικότητα των μέτρων που έλαβε (άρθρο 8). Η

Ελλάδα προκήρυξε τα Προγράμματα Παρακολούθησης το 2007, ενώ η Οδηγία προέβλεπε μέχρι το Δεκέμβριο του 2006 όλα τα κράτη-μέλη να έχουν ολοκληρώσει και θέσει σε εφαρμογή τα εν λόγω προγράμματα

- **Ιούνιος 2010:** προδικαστική διαδικασία από την Ε. Επιτροπή λόγω μη ολοκλήρωσης των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμού το Δεκέμβριο του 2009 σύμφωνα με τις προβλέψεις της Οδηγίας, Υπόθεση C-297/11.

Σημαντικές καθυστερήσεις παρουσιάζονται και στην ολοκλήρωση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής, των οποίων η προθεσμία ολοκλήρωσης ήταν ο Δεκέμβριος 2009. Επίσης, έπρεπε να αποσταλεί αντίγραφο των εν λόγω σχεδίων στην Ε. Επιτροπή έως τις 22 Μαρτίου 2010 το αργότερο. Από τα στοιχεία που υπέβαλε η ελληνική κυβέρνηση στην Ε. Επιτροπή προέκυψε ότι παραβίασε τις υποχρεώσεις του άρθρου 13 παράγραφοι 1, 2, 3 και 6 καθώς και του άρθρου 15 παράγραφος 1 της Οδηγίας για την κατάρτιση Σχεδίου Διαχείρισης Λεκάνης Απορροής Ποταμού (Εικόνα 10) και την κοινοποίηση σχετικού αντιγράφου στην Ε. Επιτροπή αντίστοιχα. Επιπλέον, δεν υποβλήθηκαν τα Προσχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμού σε δημόσια διαβούλευση μέχρι 22 Δεκέμβριου 2008 όπως προβλεπόταν. Οι καθυστερήσεις αυτές οδήγησαν σε αποστολή προειδοποιητικής επιστολής από την Ε. Επιτροπή στις 4.6.2010, ενώ 19.4.2012 εκδόθηκε η πρώτη απόφαση του ΔΕΕ. Αρμόδιος φορέας για την κίνηση των διαδικασιών από ελληνικής πλευράς είναι η ΕΓΥ (Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης).

Προβλήματα προέκυψαν και από την εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας αναφορικά με την περίπτωση της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15), τα οποία θα αναλυθούν κατωτέρω σε υποκεφάλαιο που εντάσσεται στη μελέτη περίπτωσης για τη λίμνη Κορώνεια (Εικόνα 13, 14 και 15).

- **Μάρτιος 2008:** προειδοποιητική επιστολή από την Ε. Επιτροπή προς την ελληνική κυβέρνηση για παραβίαση/μη συμβατότητα με διατάξεις της Οδηγίας 2000/60

Πιο συγκεκριμένα, πρόκειται για την υπόθεση με αριθμό 2007/4692, και αφορά την εθνική ρύθμιση (Ν.3481/2006), με την οποία εγκρίθηκαν οι περιβαλλοντικοί όροι για το έργο της εκτροπής του ποταμού Αχελώου και τα Σχέδια Διαχείρισης των Λεκανών Απορροής Αχελώου και Πηνειού μετά από ακύρωση των προηγούμενων περιβαλλοντικών όρων (ΣτΕ, Ολομέλεια, 1685/2005).

Αναφορικά με την Οδηγία 2000/60, το πρόβλημα που ανέκυψε ήταν η συμφωνία της με μια εθνική ρύθμιση, η οποία επιτρέπει τη μεταφορά ύδατος από μια λεκάνη απορροής ποταμού σε άλλη χωρίς ακόμη να έχουν εκπονηθεί τα Σχέδια Διαχείρισης και των δύο περιοχών. Το προδικαστικό ερώτημα που υπέβαλε η δικαστής του ΣτΕ που χειριζόταν την υπόθεση στο ΔΕΕ ήταν εάν απαιτείται σε κάθε περίπτωση η γενική ανάλυση λεκάνης απορροής ποταμού, καθώς σύμφωνα με τις διατάξεις της Οδηγίας η υποβάθμιση των υδάτων επιτρέπεται μόνο υπό προϋποθέσεις, όταν είναι αποτέλεσμα δραστηριοτήτων που προάγουν τη βιώσιμη ανάπτυξη, προέκυψε ζήτημα με το σκοπό της εκτροπής. Εάν η εκτροπή μπορεί να έχει ως σκοπό μόνο την κάλυψη αναγκών ύδρευσης ή να εξυπηρετεί επιπλέον άρδευση και παραγωγή ενέργειας. Στην περίπτωση αυτή η δικαστής του ΣτΕ έθεσε το ερώτημα στο ΔΕΕ εάν τα κράτη-μέλη διαθέτουν περιθώριο διακριτικής ευχέρειας για να εκτιμήσουν τον υδροβόρο ή μη χαρακτήρα ορισμένων καλλιεργειών καθώς και την αειφορική χρήση της υδροηλεκτρικής ενέργειας. Επιπλέον αξίζει να επισημανθεί ότι ο Ν. 3481/2006 θεσπίστηκε πριν εκπνεύσει η προθεσμία για την εκπόνηση των Διαχειριστικών Σχεδίων Λεκανών Απορροής. Το γεγονός αυτό ερμηνεύεται ως εξής: οι σκοποί της Οδηγίας επηρεάζονται ουσιωδώς μόνο στην περίπτωση που η εκτροπή δημιουργεί μόνιμη κατάσταση, ασυμβίβαστη σε σημαντικό βαθμό με τις απαιτήσεις της τελευταίας. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντικό είναι να βασίζεται σε παρεμφερή τουλάχιστον επιστημονικά δεδομένα όπως και τα Σχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμού (Ετήσια έκθεση WWF, Ιούνιος 2012).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

Μελέτη περίπτωσης - Η λίμνη Κορώνεια

Εικόνα 13 : Η λίμνη Κορώνεια (Πηγή: ne.pasok.gr)

Η λίμνη Κορώνεια (Εικόνες 13, 14 και 15) βρίσκεται στη Βόρεια Ελλάδα, και συγκεκριμένα στο ανάντη τμήμα της λεκάνης της Μυγδονίας, στην περιοχή του Λαγκαδά, όπως φαίνεται και παραπάνω στην εικόνα 13. Είναι μέρος υδροβιότοπου προστατευόμενου από τη συνθήκη Ramsar, περί προστασίας υδροτόπων. Στο παρελθόν ήταν ανάμεσα στις πιο παραγωγικές λίμνες της Ελλάδας (Κολιόπουλος , 2011 από ΕΡΤ 3 2007, Σαδάνα 2011, Σχέδιο διαχείρισης της λίμνης Κορώνειας, 1998).

Την περίοδο 1988-1993 στο μεγαλύτερο μέρος της Ελλάδας επικράτησαν συνθήκες ξηρασίας. Τότε η λίμνη Κορώνεια (Εικόνες 13, 14 και 15) είχε βροχοπτώσεις κάτω του μέσου όρου, με αποτέλεσμα την επιδείνωση της αρνητικής ισορροπίας της λεκάνης της. Μειώθηκε ο φυσικός εμπλουτισμός των υδροφορέων, ενώ η ζήτηση παροχής του νερού συνεχίστηκε αμείωτη. Έτσι η λίμνη έγινε πηγή εμπλουτισμού του υδροφορέα, συνεπώς μειώθηκε παρατεταμένα η στάθμη της και η επιφανειακή εκροή προς τη λίμνη Βόλβη μειώθηκε με τη σειρά της, μέχρι να σταματήσει εντελώς πριν μερικά χρόνια. Σημαντικό πρόβλημα δημιουργείται κι από τις αναρίθμητες γεωτρήσεις (εκτιμώνται σε περίπου 1300) οι οποίες έχουν ως συνέπεια την πτώση της στάθμης του υδροφόρου ορίζοντα.. Μάλιστα οι μισές περίπου από αυτές είναι παράνομες, ενώ ακόμη και αυτές που είναι νόμιμες, επηρεάζουν αρνητικά τη συντήρηση της φέρουσας ικανότητας του υδροφορέα (Ημερήσιος Τύπος, 2012).

Λόγω όλων των παραπάνω, η Ευρωπαϊκή Ένωση και το Ταμείο Συνοχής ανέθεσαν σε κοινοπραξία εταιρειών την εκπόνηση μελέτης, η οποία ονομάστηκε Σχέδιο Διαχείρισης της

λίμνης Κορώνειας ή Master Plan το Δεκέμβριο του 1997, στοχεύοντας στη στρατηγική αποκατάσταση της λίμνης στα επίπεδα της δεκαετίας του 1970 όσον αφορά την ποιότητα και ποσότητα νερού (Κολιόπουλος , 2011 από Σχέδιο διαχείρισης της λίμνης Κορώνειας, 1998).

Το μέτρο αυτό αποκατάστασης ενώ προχώρησε σε επίπεδο μελέτης κατασκευής, δεν υλοποιήθηκε μετά από την κριτική επιστημόνων, περιβαλλοντικών και οικολογικών οργανώσεων, αλλά και λόγω μη έγκρισης των Μελετών Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από το ΥΠΕΧΩΔΕ. Συνέπεια αυτού ήταν η μη έγκριση της αίτησης ένταξης στο Ταμείο Συνοχής, που είχε υποβληθεί στο ΥΠΕΧΩΔΕ από την τότε Νομαρχία Θεσσαλονίκης το Δεκέμβριο του 2002 (Λίμνη Κορώνεια, Ένας απολογισμός για το 2009, 2010).

Τον Ιούλιο του 2004 η νέα ηγεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Θεσσαλονίκης προχώρησε σε αναθεώρηση του σχεδίου για την περιβαλλοντική αποκατάσταση της λίμνης Κορώνειας, αφού πρώτα τον Ιούλιο του 2003 συνέστησε επιτροπή εμπειρογνομόνων για το νέο Master Plan της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15). Το αναθεωρημένο σχέδιο αποκατάστασης περιελάμβανε έργα τα οποία μπορούσαν να χρηματοδοτηθούν από το Ταμείο Συνοχής της ΕΕ, ενώ τα υπόλοιπα είτε από το Γ ΚΠΣ είτε από εθνικούς πόρους.

Τελικά τα έργα για τα οποία ζητήθηκε χρηματοδότηση από το Ταμείο Συνοχής ήταν κυρίως δύο

- Διαμόρφωση αναχώματος, προϋγροτόπου και βαθέων ενδιαιτημάτων
- Ενωτικής τάφρου Κορώνειας-Βόλβης

Η χρηματοδότηση εγκρίθηκε από το Ταμείο Συνοχής της Ε. Ένωσης, μετά από σειρά παρατηρήσεων της αρχικά υποβαλλόμενης πρότασης, με την προϋπόθεση το αναθεωρημένο σχέδιο να αντιμετωπίσει ικανοποιητικά και με ολοκληρωμένο τρόπο τα αγροτικά θέματα, τα οποία κυρίως συμβάλλουν στην περιβαλλοντική καταστροφή της λίμνης και του οικοσυστήματος. Απόψεις που απεικονίζουν την κατάσταση της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15) είναι διαθέσιμες στις εικόνες 14 και 15 που ακολουθούν.

Όμως αντί να δοθεί προτεραιότητα στα έργα, ώστε να έχει η Κορώνεια νερό όπως όριζε η Ένωση (δημιουργία προϋγροτόπου και βαθέων ενδιαιτημάτων, που θα μείωνε την εξάτμιση στη λίμνη και θα διατηρούσε την υπάρχουσα ποσότητα νερού, έργα για τη βελτίωση των υδραυλικών χαρακτηριστικών και διαχείριση των χειμάρρων Σχολαρίου-Λαγκαδικίων και

της ενωτικής τάφρου, έλεγχος της βόσκησης, και διαχείριση του καλαμώνα καθώς και εισαγωγή φυτοβενθικής βλάστησης) δόθηκε προτεραιότητα μόνο στα κατασκευαστικά έργα.

Η ελληνική διοίκηση θα έπρεπε να είχε υλοποιήσει τις δεσμεύσεις του 2005, του Ειδικού Προγράμματος μείωσης ρύπανσης στην Κορώνεια, όπου υπήρχε και δεσμευτικό χρονοδιάγραμμα (Πίνακας 6 της ΚΥΑ 35308/1838/2005).

Το χρονοδιάγραμμα, του οποίου η καταπάτηση μπορεί να σήμαινε και μη αποπληρωμή από την Ε. Ένωση, προέβλεπε τα εξής:

- ❖ Επανέλεγχος των ορίων εκπομπής των βιομηχανιών που διαθέτουν τα απόβλητά τους στη λίμνη Κορώνεια, και αναθεώρηση των περιβαλλοντικών όρων όπου απαιτείται με προθεσμία ως το Μάρτιο του 2006
- ❖ Επανέλεγχος των αδειών των γεωτρήσεων ως το Μάρτιο του 2007
- ❖ Ολοκλήρωση έργων επεξεργασίας αστικών και βιομηχανικών αποβλήτων που περιλαμβάνονται στο αναθεωρημένο σχέδιο αποκατάστασης, ως το Δεκέμβριο του 2008
- ❖ Συμμόρφωση των βιομηχανιών με τα νέα όρια εκπομπής, ως το Δεκέμβριο του 2009
- ❖ Πραγματοποίηση προγράμματος συνεχούς παρακολούθησης των επιφανειακών νερών της λίμνης
- ❖ Κατάρτιση ετήσιων εκθέσεων από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση με πληροφορίες για τυχόν νέες αδειοδοτήσεις βιομηχανιών, τα αποτελέσματα του προγράμματος παρακολούθησης και προτάσεις για τη βελτίωση των ειδικών ποιοτικών στόχων που έχουν καθοριστεί

Το άρθρο 226 της ΣΛΕΕ εξουσιοδοτεί την Επιτροπή να κινεί δικαστική διαδικασία κατά των κρατών-μελών που δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις τους.

Ειδικότερα, όταν θεωρεί ότι στοιχειοθετείται παραβίαση του δικαίου της Ε. Ένωσης, που δικαιολογεί την κίνηση της διαδικασίας επί παραβάσει, απευθύνει «επίσημη προειδοποιητική επιστολή» (πρώτη γραπτή προειδοποίηση) στο κράτος-μέλος, με την οποία το καλεί εντός ορισμένης προθεσμίας (συνήθως 2 μηνών, με δυνατότητα παράτασης σε 4 μήνες) να υποβάλει τις παρατηρήσεις του. Με βάση την απάντηση ή ελλείψει απαντήσεως, μπορεί να του αποστείλει «αιτιολογημένη γνώμη» (δεύτερη και τελική γραπτή προειδοποίηση). Σε αυτή εκτίθενται ρητά και κατηγορηματικά οι λόγοι για τους οποίους η Ε. Επιτροπή θεωρεί ότι υπάρχει παράβαση του δικαίου της Ε. Ένωσης, και καλείται το κράτος-μέλος να

συμμορφωθεί εντός δίμηνης κατά κανόνα προθεσμίας, με δυνατότητα παράτασης σε 4 μήνες. Εάν δε συμμορφωθεί η Ε. Επιτροπή μπορεί να αποφασίσει για την παραπομπή της υπόθεσης στο ΔΕΕ.

Εικόνες 14&15: Αποψη της λίμνης Κορώνειας. (Πηγή: polytechnikanea.gr και mazinotia.blogspot.com αντίστοιχα)

6.1 Ιστορικό καταδικών της ελληνικής κυβέρνησης στο ΔΕΕ

Το 2003 η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε να ασκήσει την προ ασκήσεως της προσφυγής διαδικασία κατά της Ελλάδας με την αιτιολογία ότι παρατηρείται υποβάθμιση της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15) και απουσία των απαραίτητων μέτρων για την προστασία της. Η ελληνική πλευρά αντέδρασε ένα έτος αργότερα, το 2004, οπότε και θεσπίστηκε καθεστώς προστασίας της οικείας ΖΕΠ και εγκρίθηκαν 21 δράσεις αποκατάστασης της λίμνης από την τότε Νομαρχία Θεσσαλονίκης.

Η Επιτροπή το 2007 κρίνοντας ότι τα μέτρα που ελήφθησαν ήταν ανεπαρκή αιτήθηκε περαιτέρω πληροφοριών από τις ελληνικές αρχές. Οι πληροφορίες που έλαβε από τις ελληνικές αρχές κρίθηκαν μη ικανοποιητικές.

Στις 26.6.2009 η Ε. Επιτροπή απέστειλε προειδοποιητική επιστολή κατά της Ελλάδας, για υποβάθμιση της λίμνης Κορώνειας και απουσία μέτρων προστασίας, καλώντας την παράλληλα να υποβάλει τις παρατηρήσεις της σχετικά με το θέμα.

Κατόπιν εξέτασης των παρατηρήσεων η Ε. Επιτροπή απέστειλε αιτιολογημένη γνώμη στις 7.5.2010 καλώντας σε συμμόρφωση την Ελλάδα εντός 2 μηνών.

Η Ελληνική κυβέρνηση απάντησε στην αιτιολογημένη γνώμη εκθέτοντας τον κατάλογο των μέτρων που είχε αναλάβει να υλοποιήσει για την προστασία και αποκατάσταση της λίμνης. Οι απαντήσεις της Ελλάδας κρίθηκαν ανεπαρκείς κι έτσι η Ε. Επιτροπή προσέφυγε στο

Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης στις 7.10.2011. Η υπόθεση εκδικάστηκε στις 28.11.2012 και στις 7.2.2013 αποφασίστηκε η καταδίκη της χώρας από το ΔΕΕ για υποβάθμιση και ρύπανση της λίμνης Κορώνειας.

Στο σημείο αυτό κρίνεται ιδιαίτερα ενδιαφέρουσα η εξέταση των επιχειρημάτων των διαδίκων καθώς και του ΔΕΕ με σκοπό να αποσαφηνιστεί έστω και εν μέρει ο τρόπος προσέγγισης ενός τόσο σοβαρού ζητήματος από δύο μεγάλες ομάδες εμπλεκομένων μερών.

Η Ε. Επιτροπή, όπως φάνηκε και από τον τρόπο απάντησής της στις παρατηρήσεις της ελληνικής κυβέρνησης, θεωρούσε ελλειπείς τις δράσεις για την προστασία της ΖΕΠ της λίμνης Κορώνειας, ενώ η ελληνική πλευρά διατείνονταν την υλοποίηση δράσεων προς την αναστροφή της πορείας υποβάθμισης της λίμνης.

Το ΔΕΕ από την άλλη πλευρά έκρινε ότι η ελληνική κυβέρνηση δεν έλαβε τα αναγκαία μέτρα για την προστασία του οικοτόπου όπως επίσης δεν προχώρησε στην υλοποίηση δικτύου αποχέτευσης και επεξεργασίας αστικών λυμάτων. Με βάση αυτά υποστήριζε ότι η περιοχή έχει υποστεί σοβαρή υποβάθμιση από την αδράνεια της ελληνικής πλευράς (Ειδική Γραμματεία Υδάτων ΥΠΕΚΑ, ημερίδα για διαβούλευση).

6.2 Επιχειρήματα υπέρ της υποβάθμισης της λίμνης Κορώνειας

Σύμφωνα με τα επιχειρήματα των επιστημόνων της περιοχής και του προσωπικού του Φορέα Διαχείρισης λίμνης Κορώνειας-Βόλβης, το Διαχειριστικό Σχέδιο που ήταν επιφορτισμένος ο εν λόγω φορέας να καταρτίσει στο πλαίσιο του κατευθυντηρίου σχεδίου αποκατάστασης, ολοκληρώθηκε το 2009 και κατατέθηκε το 2010 προς έγκριση στο ΥΠΕΚΑ. Ωστόσο η έγκριση καθυστέρησε, γεγονός που ερμηνεύτηκε ως έλλειψη συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων φορέων (Υπουργείο Περιβάλλοντος, Ανάπτυξης, Οικονομικών και Αγροτικής Ανάπτυξης) καθώς και έλλειψη πολιτικής βούλησης. Ιδιαίτερα αναφορά γίνεται στη χρηματοδότηση του έργου και ειδικότερα στην καθυστέρηση ένταξής του στο ΕΣΠΑ, ενώ τέλος σημειώνεται ότι δεν υπήρξε μέριμνα για τα αγροτοπεριβαλλοντικά και την αλλαγή των υδροβόρων καλλιεργειών. Πολύ αρνητικά σχολιάζεται τέλος η καταδίκη της χώρας για μια ακόμη φορά από το ΔΕΕ.

6.3 Επιχειρήματα υπέρ των δράσεων προς τη σωστή κατεύθυνση

Οι ελληνικές αρχές ότι το έργο «Αποκατάστασης λίμνης Κορώνειας του Ν. Θεσσαλονίκης», έχει εγκριθεί από την Ε.Επιτροπή και εξασφαλιστεί η συγχρηματοδότησή του από το Ταμείο Συνοχής (2000-2006), δεν ολοκληρώθηκε όμως μέσα στις προθεσμίες που έπρεπε,

δημοσίευσαν πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για την επανένταξή του και χρηματοδότησή του από το ΕΠ «ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΚΑΙ ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗ» του Υπουργείου Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής.

Δικαιούχος των έργων ήταν η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας από την οποία υποβλήθηκαν τα τεχνικά δελτία για τη χρηματοδότηση των έργων. Η ημερομηνία μέχρι την οποία θα υλοποιείτο αυτή η διαδικασία ήταν η 31.12.2011.

Στην τρέχουσα προγραμματική περίοδο, η περιοχή των λιμνών Κορώνειας-Βόλβης, έχει ενταχθεί στο πλαίσιο του Προγράμματος Αγροτικής Ανάπτυξης 2007-2013 στη γεωργοπεριβαλλοντική δράση «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών». Αυτό γίνεται κυρίως διότι η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως ευαίσθητη στα νιτρικά ζώνη.

Επιπλέον, σε εφαρμογή της ΚΥΑ 079833/24.10.2011, με θέμα «Γεωργοπεριβαλλοντικές ενισχύσεις στο πλαίσιο ορισμένων δράσεων του μέτρου 2.1.4 του Π.Α.Α 2007-2013 Αλέξανδρος Μπαλατατζής», το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων δεσμεύτηκε ότι θα δημοσιεύσει πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος για τη δράση 2.1 «Προστασία των ευαίσθητων στα νιτρικά περιοχών».

Από το Π.Α.Α 2007-2013 δίνεται ακόμη η δυνατότητα αντικατάστασης υφιστάμενων συστημάτων άρδευσης (καρούλια, μεγάλοι εκτοξευτήρες) με άλλα τα οποία συμβάλλουν στην εξοικονόμηση νερού (στάγδην άρδευση) στο πλαίσιο ενός σχεδίου βελτίωσης.

Το Υπ. Περιβάλλοντος Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής, σε συνεργασία με το Υπ. Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων διαμορφώνουν ένα αναθεωρημένο και ρεαλιστικό πρόγραμμα αγροπεριβαλλοντικών μέτρων που αποσκοπεί στη βελτίωση του υδατικού ισοζυγίου και στην αποκατάσταση και προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος της περιοχής. Το πρόγραμμα, θα είναι δεσμευτικό ως προς την εφαρμογή της ευρύτερη αγροτικής και αναπτυξιακής πολιτικής της περιοχής. Το γεγονός αυτό κρίνεται ως ιδιαίτερα θετικό καθώς ένα από τα προβλήματα για την εφαρμογή της Οδηγίας ήταν και η δυσκολία συνεργασίας μεταξύ των αρμόδιων υπουργείων για την υλοποίηση δράσεων.

Όσον αφορά τη λειτουργία βιομηχανιών στην περιοχή, η οποία αποτελεί σημαντική πίεση, θα πρέπει να σημειωθεί ότι από τις αρχές του 2007 έως και σήμερα πραγματοποιούνται συστηματικοί έλεγχοι από κλιμάκια ελέγχου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας και συντάσσονται εξαμηνιαίες αναφορές.

Ένα ακόμη σημαντικό βήμα αποτελεί η λειτουργία της Εγκατάστασης Επεξεργασίας Λυμάτων Λαγκαδά από τις 11.10.2011. Η εν λόγω εγκατάσταση περιλαμβάνει πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια επεξεργασία ενώ σύντομα αναμένεται η ολοκλήρωση του έργου για το χωριστικό αποχετευτικό δίκτυο. Με αυτό εκτιμάται ότι θα εξυπηρετείται 10% επιπλέον του πληθυσμού από την ΕΕΛ Λαγκαδά.

Ο Φορέας Διαχείρισης Λιμνών Κορώνειας - Βόλβης έχει εκπονήσει το πενταετές Σχέδιο Διαχείρισης του Εθνικού Πάρκου Κορώνειας-Βόλβης και τον κανονισμό διοίκησης και λειτουργίας της προστατευόμενης περιοχής. Το Σχέδιο Διαχείρισης έχει υποβληθεί στην αρμόδια αρχή (Τμήμα Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος του ΥΠΕΚΑ) προς έλεγχο και έγκριση.

Το ολοκληρωμένο πρόγραμμα παρακολούθησης της προστατευόμενης περιοχής συνεχίζεται κανονικά. Από το πρόγραμμα παρακολούθησης ορνιθοπανίδας έχουν προκύψει τα εξής συμπεράσματα :

Κατά τη διάρκεια των ετών 2008 και 2009 καταγράφηκαν στην περιοχή της λίμνης Κορώνειας αρκετά είδη, μεταξύ των οποίων και αρκετά είδη χαρακτηρισμού της ΖΕΠ (GR 1220009). Ωστόσο, η περιστασιακή παρουσία νερού στη λίμνη, δεν επέτρεψε την εγκατάσταση των ειδών αυτών, καθώς από το φθινόπωρο του 2008 και μέχρι περίπου τις αρχές του χειμώνα του 2009 η λίμνη διένυσε περίοδο έντονης ξηρασίας. Κατά συνέπεια οι πληθυσμοί και τα είδη που καταγράφηκαν ήταν περιορισμένα.

Από το τέλος του έτους 2009 (οπότε και ξεκίνησε η λειτουργία των έργων βελτίωσης των υδραυλικών χαρακτηριστικών και αμφίδρομης λειτουργίας της ενωτικής τάφρου) και μέχρι και (τον Νοέμβριο 2011) η υδρολογική κατάσταση της λίμνης βρισκόταν σε καλύτερη κατάσταση σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη. Η παρουσία νερού στη λίμνη (μεγάλης έκτασης και βάθους κατά περιόδους) ευνόησε την εγκατάσταση μόνιμων και μεταναστευτικών ειδών. Σε σχέση με τα προηγούμενα έτη, το 2010 και 2011 παρατηρήθηκαν και επιπλέον είδη.

Επιπροσθέτως κατά τη διάρκεια του έτους 2010 ο Φ.Δ υλοποίησε τις παρακάτω δράσεις:

α) Απολογιστική έκθεση εφαρμογής του νομικού καθεστώτος προστασίας της περιοχής (ΚΥΑ 6919/2004). Η απολογιστική έκθεση περιλαμβάνει στατιστική επεξεργασία των δεδομένων που καταχωρούνται στη βάση δεδομένων του Φ.Δ. για το έτος 2010 καθώς και συγκριτική αξιολόγησή τους με δεδομένα των προηγούμενων ετών (2005 -2010)

β) Απολογιστική έκθεση για το 2010 καθώς και για το πρώτο εξάμηνο του 2011 του προγράμματος επόπτευσης - φύλαξης της περιοχής που υλοποιεί ο Φ.Δ. καθώς και το σχέδιο φύλαξης της περιοχής

γ) Απολογιστική έκθεση των δράσεων ευαισθητοποίησης που υλοποίησε ο Φ.Δ. το 2010 και το σχέδιο ενημέρωσης – ευαισθητοποίησης για την περίοδο 2010 -2015

δ) Απολογιστική έκθεση παρακολούθησης των φυσικο-χημικών παραμέτρων στις λίμνες Κορώνεια και Βόλβη για το έτος 2010 καθώς και για το πρώτο εξάμηνο του 2011

δ) Περιβαλλοντική ενημέρωση σχολείων, με τη διοργάνωση και τη συμμετοχή σε εκδηλώσεις που αφορούσαν στην προστασία και διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος καθώς επίσης και με επιμέρους συναντήσεις με τοπικούς συλλόγους, υπηρεσιακούς παράγοντες και εκπροσώπους της τοπικής αυτοδιοίκησης

ε) Οργάνωση ανοιχτών στο κοινό εκδηλώσεων – ημερίδων

στ) Διενέργεια συναντήσεων εργασίας με στόχο την ανάπτυξη και βελτίωση των προγραμμάτων ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης, παρακολούθησης και εποπτείας της φύλαξης για την προστασία και ορθολογική διαχείριση της προστατευόμενης περιοχής της λεκάνης της Μυγδονίας (προσωπική επικοινωνία με ΕΓΥ, ΥΠΕΚΑ, Οκτώβριος 2013).

Μετά από πρόσκληση της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, έγινε 3 φορές συνάντηση της ομάδας συντονισμού δράσεων για τη λήψη μέτρων με στόχο την αποκατάσταση της περιβαλλοντικής υποβάθμισης της λίμνης Κορώνειας. Συζητήθηκε η εξέλιξη των έργων υποδομής και καταγραφή της προόδου υλοποίησης και των 21 δράσεων που προβλέπονται από το Αναθεωρημένο Σχέδιο καθώς και συγκεκριμένο χρονοδιάγραμμα εκπλήρωσης με παρακολούθηση της τήρησής του (Δελτίο τύπου 30/1/2013).

Έχει δημιουργηθεί το Παρατηρητήριο Πολιτών για την Αειφόρο Ανάπτυξη CISD, μέσω του οποίου καταγράφεται το εύρος των συνεπειών της σοβαρής οικολογικής καταστροφής της λίμνης στο περιβάλλον, την οικονομία και την κοινωνία. Επίσης, πραγματοποιείται ανοιχτή ανταλλαγή απόψεων για να διαμορφωθεί ένα ρεαλιστικό σχέδιο δράσης μέσα από ολοκληρωμένη θεώρηση και συντονισμό των εμπλεκόμενων υπηρεσιών και φορέων. Με τον τρόπο αυτό γίνεται εμφανής η προσπάθεια με κάθε πρόσφορο τρόπο να ληφθούν τα απαραίτητα μέτρα για τη βελτίωση της κατάστασης όχι μόνο σε θεσμικό επίπεδο αλλά και σε επίπεδο κοινωνίας των πολιτών, που η διεθνής εμπειρία έχει αποδείξει ότι φέρνει σημαντικά αποτελέσματα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

7.1 Οδηγία για τις πλημμύρες 2007/60/EK (www.ypeka.gr)

Στόχος της εν λόγω Οδηγίας είναι η πρόληψη, αντιμετώπιση και περιορισμός των πλημμυρών. Ρυθμίζει τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας σε συνδυασμό με την Οδηγία 2000/60/EK για τα Νερά και υλοποιείται σε τρία στάδια:

- Έως το τέλος του 2011 τα κράτη-μέλη έπρεπε να έχουν προβεί σε προκαταρκτική εκτίμηση των κινδύνων πλημμύρας σε επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού και να έχουν προσδιορίσει τις περιοχές που αντιμετωπίζουν σοβαρό κίνδυνο για πλημμύρα
- Σε περιοχές που υπάρχει σοβαρός κίνδυνος για την πρόκληση ζημιάς από πλημμύρες, τα κράτη-μέλη θα πρέπει μέχρι το τέλος του 2013 να εκπονήσουν χάρτες επικινδυνότητας και χάρτες κινδύνων πλημμύρας, ώστε να αποτυπώνονται οι συνέπειες των πλημμυρών σε εγκαταστάσεις και πληθυσμό
- Μέχρι το τέλος του 2015 θα πρέπει να έχουν καταρτιστεί τα σχέδια διαχείρισης των κινδύνων πλημμύρας, τα οποία οφείλουν να περιλαμβάνουν μέτρα για τον περιορισμό των επιπτώσεων σε περίπτωση πλημμύρας αλλά και για την ελαχιστοποίηση της πιθανότητας για πλημμύρα.

Όπως και τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής τα σχέδια αυτά θα πρέπει να επαναλαμβάνονται κάθε 6 έτη με στόχο να επικαιροποιούνται και να συνεκτιμούν τις μακροπρόθεσμες εξελίξεις. Σε περίπτωση διεθνών λεκανών απορροής, απαραίτητη κρίνεται η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων ώστε να υπάρχει ο απαιτούμενος συντονισμός δράσεων. Τέλος, τα σχέδια αυτά δημοσιοποιούνται ώστε να συμμετέχουν όλοι οι ενδιαφερόμενοι στην κατάρτιση και επικαιροποίησή τους.

Τα Σχέδια Διαχείρισης των Κινδύνων από Πλημμύρα πρέπει να εστιάζονται στην πρόληψη, προστασία και την ετοιμότητα. Για να δοθεί στους ποταμούς περισσότερος χώρος, τα εν λόγω σχέδια πρέπει να εξετάζουν τη διατήρηση και αποκατάσταση πλημμυρικών περιοχών αλλά και να λαμβάνουν μέτρα πρόληψης και μείωσης των ζημιών που προκαλούνται στην υγεία των ανθρώπων, το περιβάλλον, την πολιτιστική κληρονομιά και την οικονομική δραστηριότητα. Θα πρέπει να επανεξετάζονται περιοδικά και να επικαιροποιούνται, όταν είναι αναγκαίο, λαμβάνοντας υπόψη τις πιθανές επιπτώσεις της αλλαγής του κλίματος στην εμφάνιση των πλημμυρών.

Τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής Ποταμού και τα Σχέδια Διαχείρισης Κινδύνων από Πλημμύρα αποτελούν στοιχεία της ολοκληρωμένης διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού. Έτσι οι δυο διαδικασίες πρέπει να αξιοποιούν τη δυνατότητα κοινού οφέλους, έχοντας υπόψη τους περιβαλλοντικούς στόχους της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για την αποτελεσματική και εύλογη χρήση των πόρων.

Τα κράτη-μέλη έπρεπε να ολοκληρώσουν την προκαταρκτική αξιολόγηση κινδύνου πλημμύρας έως τις 22 Δεκεμβρίου 2011.

Η Ελλάδα καθυστέρησε να ενσωμάτωση την Οδηγία ενώ η προθεσμία μεταφοράς της στο εθνικό δίκαιο ήταν 21 Νοεμβρίου 2009. και η Ε.Επιτροπή απέστειλε στην Ελλάδα αιτιολογημένη γνώμη, στις 5 Μαΐου 2010. Η Οδηγία ενσωματώθηκε με καθυστέρηση με την ΚΥΑ 31822/1542/Ε103/21.7.2010

7.2 Δράσεις που έχουν ολοκληρωθεί για την εφαρμογή της Οδηγίας 2007/60

- ολοκλήρωση προσδιορισμού των Ζωνών δυνητικά υψηλού κινδύνου πλημμύρας στα 14 Υδατικά Διαμερίσματα και επιτυχής υποβολή στην ΕΕ της επικαιροποιημένης έκθεσης Προκαταρκτικής Αξιολόγησης Κινδύνων Πλημμύρας (22.11.2012)
- ένταξη στο ΕΠΠΕΡΑΑ 5 μελετών σε επίπεδο Υδατικού Διαμερίσματος
- δημοπράτηση και εκπόνηση πιλοτικής μελέτης για τη λεκάνη απορροής του ποταμού Έβρου
- βάση δεδομένων καταγραφής των πλημμυρικών συμβάντων

Αυτό που παρατηρείται για την Οδηγία για τις πλημμύρες είναι πως η εφαρμογή της είναι πολύ περισσότερο ομαλή σε σχέση με την αντίστοιχη της Οδηγίας για τα νερά, τηρώντας ως επί το πλείστο τα χρονοδιαγράμματα της Ε Επιτροπής και παρουσιάζοντας πρόοδο και συνεχείς δράσεις αναφορικά με την επίτευξη των στόχων που επιδιώκει. Το γεγονός αυτό φαίνεται με μια πρώτη ματιά ότι σχετίζεται και με τον τρόπο μεταφοράς της Οδηγίας στο εθνικό δίκαιο, που δε χαρακτηρίζεται από πληθώρα ΚΥΑ και τροποποιητικών νόμων όπως συνέβη με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ και θα σχολιαστεί εκτενώς σε επόμενη ενότητα.

Επιπλέον, ιδιαίτερα θετικό είναι το γεγονός ότι αρχικά η Ε.Γ.Υ. συγκέντρωσε κάθε διαθέσιμη πληροφορία από πανεπιστημιακές εργασίες, μελέτες καθώς και σχετικές αναφορές από δημοσιεύματα εφημερίδων και ηλεκτρονικό τύπο από το 1900 μέχρι σήμερα. Στη συνέχεια,

προσδιόρισε τον κατάλογο των Φορέων που εμπλέκονται σε όλα τα στάδια διαχείρισης του κινδύνου των καταστροφών λόγω εκδήλωσης πλημμυρών (πρόληψη, ετοιμότητα, αντιμετώπιση και αποκατάσταση) και απευθυνόμενη σε αυτούς συγκέντρωσε όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες και καταγραφές ιστορικών πλημμυρών. Οι κύριοι Φορείς συνεργασίας ήταν η Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας του Υπουργείου Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη, η Υπηρεσία Αποκατάστασης Σεισμοπλήκτων (Υ.Α.Σ) του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων (ΥΠΟΜΕΔΙ), ο Οργανισμός Ελληνικών Γεωργικών Ασφαλίσεων (ΕΛ.Γ.Α.) καθώς και οι Υπηρεσίες της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Δήμων και Περιφερειών)(προσωπική επικοινωνία με ΕΓΥ).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

8.1 ΕΠΙΠΕΡΑΑ 2007-2013

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη» αποτελεί χρηματοδοτικό εργαλείο του ΕΣΠΑ 2007-2013 και περιλαμβάνει σειρά δράσεων μέσω της οποίας αναβαθμίζεται η δημόσια διοίκηση και επιτυγχάνονται οι στόχοι της περιβαλλοντικής πολιτικής. Η χρηματοδότηση εξαρτάται από τα ιδιαίτερα γεωμορφολογικά και κλιματικά χαρακτηριστικά της κάθε περιοχής και ανάμεσα στις παρεμβάσεις του προγράμματος είναι και η προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων.

Η δομή του προγράμματος, όπως και κάθε στρατηγικού προγράμματος δράσης, απαρτίζεται από στρατηγικούς και επιχειρησιακούς στόχους. Οι στρατηγικοί στόχοι θέτουν το γενικό πλαίσιο δράσης, ενώ οι επιχειρησιακοί το εξειδικεύουν ανάλογα με τις ιδιαιτερότητες. Έτσι, η διαχείριση του υδάτινου περιβάλλοντος εντάσσεται στο Γενικό στόχο 1, της Αειφορικής Διαχείρισης των περιβαλλοντικών μέσων, του φυσικού αποθέματος και των αστικών κέντρων. Εκτός των γενικών στόχων όμως έχουν οριστεί ειδικοί στόχοι που αναφέρονται σε κάθε Άξονα Προτεραιότητας.

Στην παρούσα δομή του προγράμματος η προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων εντάσσεται σε δύο άξονες προτεραιότητας, τον Άξονα 2 και τον Άξονα 7. Η διαφορά εντοπίζεται στο ότι οι περιφέρειες εφαρμογής στον Άξονα 2 είναι οι 13 περιφέρειες της χώρας, ενώ στον Άξονα 7 οι 8 περιφέρειες του στόχου 1.

Γενικός στόχος των δράσεων του Άξονα 2 είναι η προστασία της ποιότητας των υδάτινων αποδεκτών με τον τρόπο που ορίζει η Οδηγία 91/271 σε συνδυασμό με την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων όπως αυτή προβλέπεται στην Οδηγία 2000/60/ΕΚ. Επιπλέον, στοχεύει στη διασφάλιση επαρκών ποσοτήτων πόσιμου νερού σε περιοχές που αντιμετωπίζουν έντονα προβλήματα λειψυδρίας.

Ανάμεσα στον κατάλογο των δικαιούχων συγκαταλέγεται το ΥΠΕΚΑ, οι ΔΕΥΑ και οι ΟΤΑ α και β βαθμού. Η ένταξη ακολουθεί τη διαδικασία των ανοιχτών προσκλήσεων ενώ οι δράσεις συγχρηματοδοτούνται από το Ταμείο Συνοχής.

Γενικός στόχος των δράσεων του Άξονα 7 είναι η ορθολογική και αειφορική διαχείριση των υδάτινων πόρων της χώρας, προκειμένου να διασφαλιστεί μακροχρόνια η διαθεσιμότητα νερού υψηλής ποιότητας για όλες τις χρήσεις. Για την επίτευξη αυτού του στόχου αποτελεί προϋπόθεση η εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ όπως αυτή ενσωματώθηκε και ισχύει στο

εθνικό δίκαιο. Στο πλαίσιο αυτό απαιτείται η κατάρτιση Σχεδίων Διαχείρισης ανά λεκάνη απορροής καθώς και κατάλληλων προγραμμάτων για την παρακολούθηση της εφαρμογής τους αλλά και θέσπιση προγραμμάτων παρακολούθησης ποιότητας υδάτων.

Στον κατάλογο των δικαιούχων συγκαταλέγονται το ΥΠΕΚΑ, οι ΔΕΥΑ και οι πρώην Νομαρχιακές Αυτοδιοικήσεις, ενώ η ένταξη και σε αυτή την περίπτωση ακολουθεί τη διαδικασία της ανοιχτής πρόσκλησης. Οι δράσεις στο πλαίσιο αυτού του άξονα συγχρηματοδοτούνται από το ΕΤΠΑ (διαδικτυακός τόπος του ΕΠΠΕΡΑΑ).

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας συμμετέχει ως τελικός δικαιούχος στα ακόλουθα έργα που έχουν υλοποιηθεί και χρηματοδοτηθεί από το INTERREG III (rcm.damt.gov.gr).

- Ανάπτυξη και εφαρμογή κοινού συστήματος παρακολούθησης της ποιότητας και ποσότητας των επιφανειακών υδάτων και της κατάστασης του π. Στρυμόνα μεταξύ Ελλάδας- Βουλγαρίας
- Ανάπτυξη και εφαρμογή κοινού συστήματος παρακολούθησης των υπόγειων υδάτων του π. Στρυμόνα
- Ορθολογική διαχείριση των χρήσεων νερού στη λεκάνη απορροής του Στρυμόνα με τη χρήση δικτύου μετεωρολογικών σταθμών
- Παρακολούθηση της ποιότητας των επιφανειακών υδάτων και κοστολόγηση αρδευτικού νερού της λεκάνης απορροής Αξιού

Επίσης, συμμετείχε ως εταίρος μέσω της Διεύθυνσης Υδάτων και του Περιφερειακού Ταμείου Ανάπτυξης στην υλοποίηση προγραμμάτων που αφορούν τη διαχείριση υδατικών πόρων. Ενδεικτικό παράδειγμα είναι το πρόγραμμα «Ανάπτυξη και εφαρμογή πολιτικής ολοκληρωμένης διαχείρισης υδατικών πόρων σε μια υδρολογική λεκάνη με την εφαρμογή μιας δημόσιας κοινωνικής συμφωνίας στη βάση των αρχών της AGENDA 21 και των κατευθύνσεων της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ.

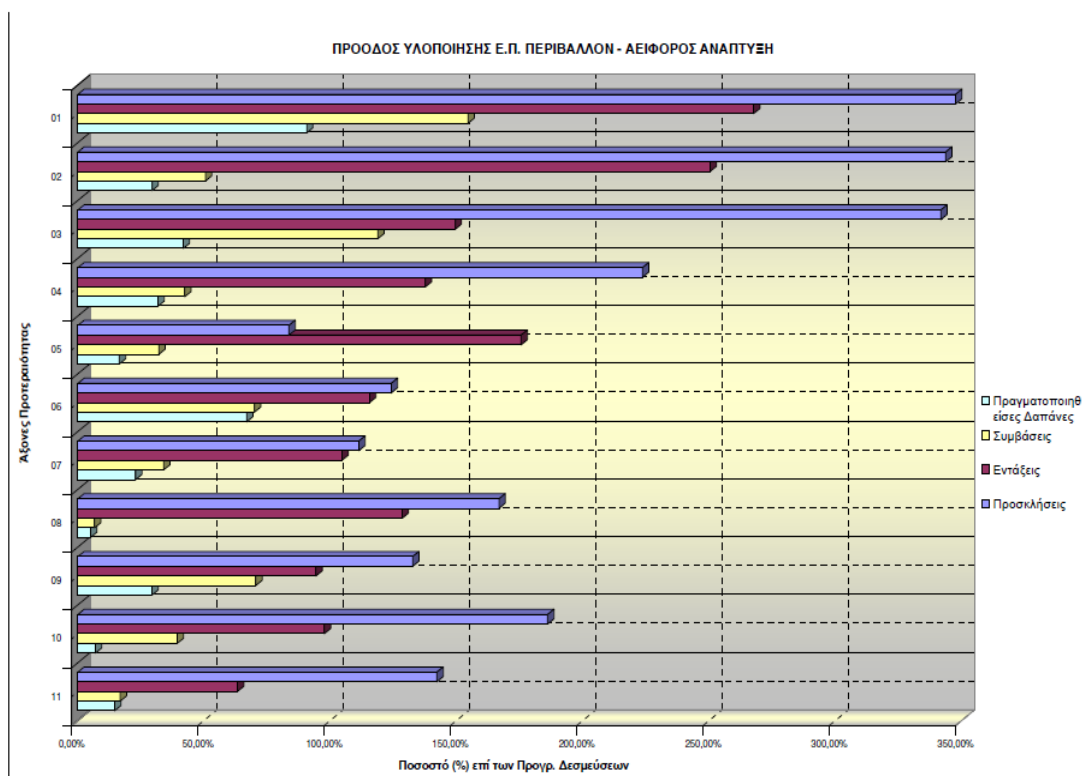
Για την αποτελεσματική εφαρμογή των δεσμεύσεων του προγράμματος έχει συσταθεί και λειτουργεί Επιτροπή Παρακολούθησης σύμφωνα με το άρθρο 12 του Ν. 3614/2007.

Έργο της είναι να εξετάζει μέσω και των εκθέσεων που δημοσιοποιούνται την πορεία υλοποίησης των στόχων του προγράμματος, εάν συνάδουν με τους επί μέρους στόχους που θέτει η Στρατηγική της Λισαβόνας και το Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων αλλά και σε περίπτωση που διαπιστώνει δυσλειτουργίες να φροντίζει για τυχόν αναθεώρησή του. Επίσης

σε ορισμένες περιπτώσεις υπάρχει η δυνατότητα τροποποίησης της συνεισφοράς της Ε. Ένωσης.

Από την παρουσίαση του τρόπου λειτουργίας του ΕΣΠΑ γίνεται αντιληπτό ότι στους στόχους των αξόνων προτεραιότητάς του, περιλαμβάνονται η τήρηση των υποχρεώσεων που απορρέουν από την εφαρμογή των Οδηγιών. Καθώς λοιπόν οι δράσεις χρηματοδοτούνται σε πολύ μεγάλο ποσοστό από τα διαρθρωτικά ταμεία, συμπεραίνει κανείς ότι εφόσον υπάρχει η δυνατότητα τροποποίησης της χρηματοδότησης μετά από παρέμβαση της επιτροπής παρακολούθησης, σε περιπτώσεις καθυστέρησης υλοποίησης καθυστερεί αντίστοιχα και η χρηματοδότηση.

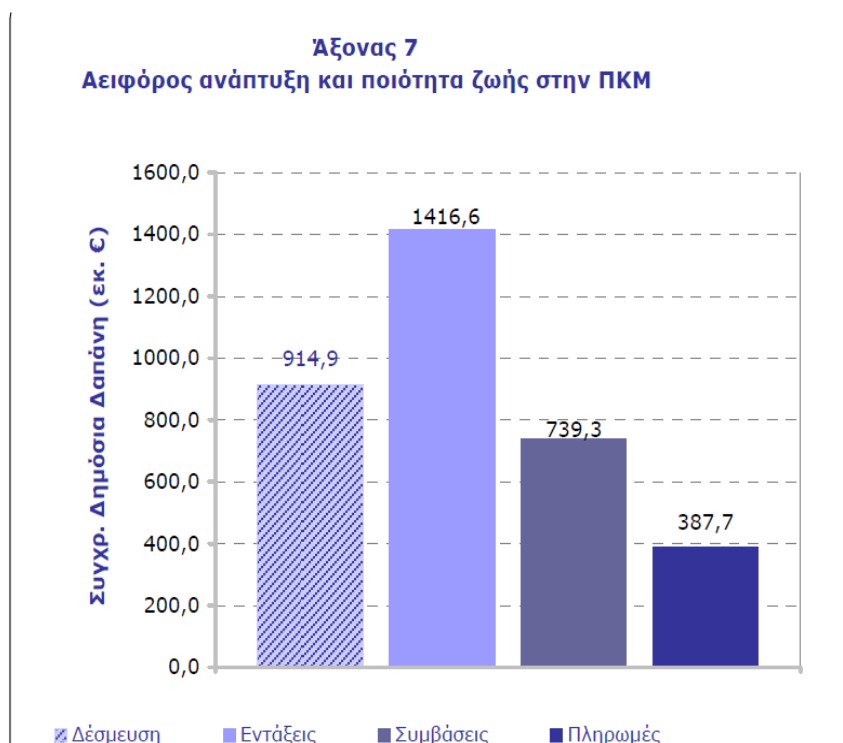
Ασφαλώς αυτή είναι μόνο μια παράμετρος της καθυστέρησης χρηματοδότησης καθώς όπως θα εκτεθεί σε επόμενη ενότητα υπάρχουν κι άλλες που επηρεάζουν.

Εικόνα 16: Διαγραμματική απεικόνιση της προόδου υλοποίησης του ΕΠΠΕΡΑΑ. (Πηγή: Παγκόσμιος Ιστός, τελευταία ενημέρωση 30.4.2013)

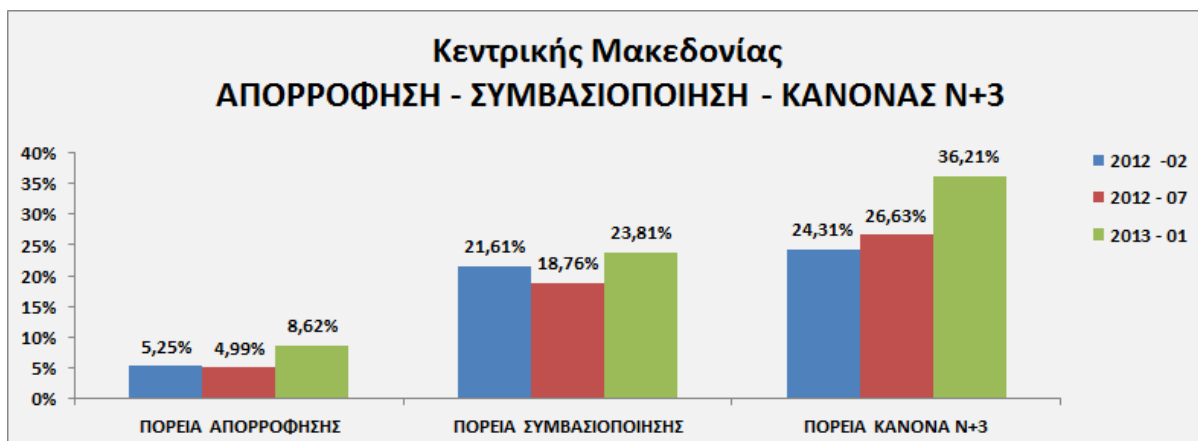
Στο συγκεκριμένο γράφημα (Εικόνα 16) αυτό που παρατηρείται είναι ότι ο

Άξονας προτεραιότητας 2 που αφορά τη διαχείριση υδατικών πόρων χαρακτηρίζεται από πολύ υψηλό ποσοστό προσκλήσεων επί του συνόλου των προγραμματικών δεσμεύσεων σε σχέση με τον Άξονα 7 που έχει μικρότερο ποσοστό. Ωστόσο το στοιχείο που είναι κοινό και για τους δύο άξονες είναι ότι οι προσκλήσεις διαθέτουν το μεγαλύτερο ποσοστό επί του συνόλου των δεσμεύσεων, ακολουθούν οι εντάξεις και στα χαμηλότερα ποσοστά βρίσκονται οι συμβάσεις και οι πραγματοποιηθείσες δαπάνες. Οι δαπάνες αποτελούν το σημαντικότερο δείκτη διότι δείχνει με ποσοτικό τρόπο την απορρόφηση των πόρων του ΕΠ. Πιο αναλυτικά είναι μια απεικόνιση του μέρους του έργου που έχει υλοποιηθεί, των δαπανών που έχουν πραγματοποιηθεί και καταχωρηθεί στο ΟΠΣ. Με βάση αυτόν το δείκτη υποβάλλονται τα αιτήματα πληρωμής από το κράτος-μέλος προς την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Η κατανομή που παρουσιάζεται στο διάγραμμα αφορά το ΕΠΠΕΡΑΑ ως πρόγραμμα στο σύνολό του και καταδεικνύει ότι είναι αναγκαίες δράσεις ώστε να προχωρήσουν οι διαδικασίες γρηγορότερα και να αυξηθούν τα ποσοστά των συμβάσεων και πραγματοποιηθεισών δαπανών, που θα σημάνουν πιο γρήγορη την υλοποίηση των έργων που έχουν προγραμματιστεί. Είναι αναμφισβήτητο το γεγονός ότι το πρόβλημα εντοπίζεται στην απορρόφηση των κονδυλίων και όχι στη μη επιλογή δράσεων προς χρηματοδότηση.

Εικόνα 17: Πορεία της συγχρηματοδοτούμενης δαπάνης στον άξονα 7, για το ΠΕΠ Μακεδονία-Θράκη (Πηγή: Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονία-Θράκη 2007-2013)

Όπως παρατηρείται από το ανωτέρω γράφημα (Εικόνα 17), το μεγαλύτερο ποσοστό της συγχρηματοδοτούμενης δημόσιας δαπάνης για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο του ΕΠ Μακεδονίας-Θράκης αφορά την ένταξη έργων, έπεται η δέσμευση και σε μικρότερα ποσοστά ακολουθούν οι συμβάσεις και πληρωμές. Με δεδομένο ότι βρισκόμαστε στο τέλος της προγραμματικής περιόδου 2007-2013 θα έπρεπε το μεγαλύτερο ποσοστό να είναι για τις συμβάσεις και τις πληρωμές, γεγονός που συνάδει περισσότερο με τα χρονοδιαγράμματα εφαρμογής των δράσεων. Ωστόσο, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση στο παρελθόν οφείλει να σημειωθεί ότι αυτή είναι ιδιαίτερος βελτιωμένη και μάλιστα σύμφωνα με τα λεγόμενα του Γενικού Διευθυντή της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας, η απορρόφηση για τους άξονες των υδατικών πόρων είναι η μεγαλύτερη πανελληνίως. Η πρόοδος στην απορρόφηση απεικονίζεται και στο διάγραμμα που ακολουθεί (Εικόνα 18) το οποίο αποδεικνύει εμφανώς πως σε διάστημα μόλις ενός χρόνου η απορρόφηση κονδυλίων σχεδόν διπλασιάστηκε. Το γεγονός αυτό είναι ιδιαίτερα θετικό καθώς σημαίνει επιτάχυνση των διαδικασιών υλοποίησης των προγραμματισθέντων έργων.

Εικόνα 18: Πορεία δεικτών έργων Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας. (Πηγή: Έκθεση για την πορεία εφαρμογής από την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση των ΕΠ 2007-2013, 2013)

Από το ΠΕΠ Κεντρικής Μακεδονίας μέσα στην προγραμματική περίοδο 2007-2013 υλοποιούνται 126 έργα για την προστασία του περιβάλλοντος, εκ των οποίων τα 9 είναι βελτιώσεις δικτύων ύδρευσης, τα 52 έργα αποχέτευσης και επεξεργασίας υγρών λυμάτων και τα 30 δράσεις για τη διαχείριση φυσικών πόρων (Βασικές κατευθύνσεις αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα προγραμματική περίοδο, 2013). Γίνεται φανερό λοιπόν ότι ένα

μεγάλο ποσοστό των υλοποιούμενων δράσεων αφορά τη διαχείριση των υδατικών πόρων τόσο με τη στενή όσο και με την ευρεία της έννοια.

8.2 Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020

(Βασικές κατευθύνσεις αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα προγραμματική περίοδο, 2013)

Η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας είναι περιοχή στρατηγικής σημασίας για την Ευρωπαϊκή Ένωση. Αυτό οφείλεται σε λόγους διοικητικούς, δημογραφικούς, οικονομικούς και κοινωνικούς καθώς και διασυνοριακούς, αφού γειτνιάζει με τη Βουλγαρία και την ΠΓΔΜ, προσδίδοντάς της το χαρακτήρα του στρατηγικού επενδυτή στα Βαλκάνια. Συγκεκριμένα, στον τομέα του περιβάλλοντος, έχει να επιδείξει ένα υψηλής ποιότητας και πολυποίκιλο φυσικό περιβάλλον. Διαθέτει άφθονους υδατικούς πόρους, υγροτόπους, θαλάσσιες και παράκτιες περιοχές. Η ποικιλότητα των οικοσυστημάτων της καταδεικνύεται από το μεγάλο αριθμό προστατευόμενων περιοχών, οι οποίες προστατεύονται μάλιστα από ευρωπαϊκές, διεθνείς και εθνικές ρυθμίσεις. Παρ' όλα αυτά όμως την περιοχή ταλανίζουν τα προβλήματα της αστικής ρύπανσης και της ρύπανσης των υδάτινων αποδεκτών.

Στο πλαίσιο της νέας προγραμματικής περιόδου η Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας θα επικεντρωθεί στην ολοκλήρωση των αναγκαίων περιβαλλοντικών υποδομών, ενώ σε περιφερειακό επίπεδο σχεδιάζονται πρωτοβουλίες και δράσεις για την ενίσχυση μηχανισμών μόνιμης παρακολούθησης της ποιότητας του περιβάλλοντος. Ο αναπτυξιακός σχεδιασμός όμως της Περιφέρειας για τη νέα προγραμματική περίοδο πρέπει να λαμβάνει υπόψη και την δημοσιονομική κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα, συνεπώς οι πολιτικές και δράσεις θα πρέπει να κινούνται προς την κατεύθυνση μόχλευσης πόρων από τον ιδιωτικό τομέα και άλλους κοινοτικούς οργανισμούς.

Συνεπώς, και σε εναρμόνιση με τους στόχους της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», έμφαση καλείται να δοθεί στην οικονομική ανάπτυξη σε συνδυασμό όμως με την προστασία του περιβάλλοντος και την κοινωνική συνοχή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Ένα από τα προβλήματα που ανέκυψαν μετά την ενσωμάτωση της Οδηγίας είναι ότι δε δημιουργήθηκε ένας ενιαίος φορέας αρμόδιος για τη διαχείριση των υδατικών πόρων αλλά ο συντονισμός ανατέθηκε στο τότε ΥΠΕΧΩΔΕ, νυν ΥΠΕΚΑ. Συγκεκριμένα συστάθηκε η Κεντρική υπηρεσία υδάτων στο ΥΠΕΧΩΔΕ (υπουργική απόφαση 49139/2005) η οποία στη συνέχεια μετεξελίχθηκε στην Ειδική Γραμματεία Υδάτων (ΕΓΥ). Αυτό που αναμένεται επομένως είναι ο διυπουργικός συντονισμός, κάτι που όπως έχει δείξει η ελληνική εμπειρία δεν είναι χωρίς προβλήματα στην πράξη. Επιπλέον ενώ προτείνεται η διαχείριση να γίνεται σε επίπεδο υδρολογικής λεκάνης, ωστόσο δεν εγκαταλείπεται το παλιό μοντέλο των διοικητικών Περιφερειών. Καθώς όμως δεν παρατηρείται αντιστοιχία μεταξύ υδρογεωλογικών και διοικητικών ενοτήτων είναι απόλυτα φυσιολογικό να δημιουργηθούν προβλήματα αναφορικά με την κατανομή αρμοδιοτήτων. Το πρόβλημα παρουσιάζεται έντονο στις μητροπολιτικές και ορεινές περιοχές, οι οποίες έχουν ιδιαιτερότητες λόγω της φύσεως της δομής και οργάνωσής τους. Όμως, κατά καιρούς έχει πραγματοποιηθεί δημόσιος διάλογος από επιστήμονες ειδικούς στο θέμα κι έχει αποδειχθεί ότι είναι εφικτό να σχεδιαστούν οι κατάλληλες μορφές διοίκησης, οι οποίες θα είναι συμβατές με το ισχύον κάθε φορά συνταγματικό και νομικό πλαίσιο.

Ένα ακόμη πρόβλημα που ανακύπτει είναι στην περίπτωση δημιουργίας περιοχών ή ζωνών ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων ή έργων προστασίας του περιβάλλοντος. Για τη διαχείριση αυτών υπάρχουν ειδικές προβλέψεις για τη σύσταση Φορέων Διαχείρισης, αλλά οι οργανωτικές και οικονομικές δυνατότητες δεν επαρκούν για την υλοποίησή τους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελούν τα Διαχειριστικά Σχέδια. Για την επιτυχή εφαρμογή τους κάθε φορά είναι απαραίτητη η προσαρμογή των σχεδιαστικών ενεργειών στην κατάλληλη κλίμακα ώστε να εφαρμοστούν οι προβλέψεις της Οδηγίας με τον πλέον πρόσφορο τρόπο (Μπεριάτος, 2013)

Χαρακτηριστικά ζητήματα προκύπτουν από τα μικρά χρονικά περιθώρια που δίνονται για την επίτευξη καλής οικολογικής κατάστασης υδάτων, εάν ληφθεί υπόψη ότι στη χώρα μας δεν υπάρχουν οι κατάλληλες διαχειριστικές δομές στον τομέα του νερού. Το γεγονός αυτό σε συνδυασμό με τον κατακερματισμό των αρμοδιοτήτων στα διάφορα επίπεδα διοίκησης έχει ως συνέπεια τις δυσχέρειες στην εμπρόθεσμη υλοποίηση των στόχων και προβλέψεων της Οδηγίας. Αξίζει να σημειωθεί πως εκτός από την έλλειψη της κατάλληλης υποδομής για τη διαχείριση των υδατικών πόρων, απουσιάζει και το επιστημονικό δυναμικό με την ανάλογη εξειδίκευση αν και τα τελευταία χρόνια γίνεται προσπάθεια από τα πανεπιστημιακά ιδρύματα

της χώρας, με την οργάνωση στοχευμένων μεταπτυχιακών προγραμμάτων να επιλυθεί το ζήτημα. Ζητήματα αρμοδιοτήτων ανακύπτουν και σε σχέση με το Υπουργείο Ανάπτυξης και το Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων, καθώς σε αρκετές περιπτώσεις απαιτείται συνεργασία και συντονισμός για θέματα που έχουν όμως άμεση σχέση και με τις δύο υπηρεσίες.

Μια επιπλέον αδυναμία της Οδηγίας είναι ένα χαρακτηριστικό που ταυτόχρονα αξιολογείται ως θετικό. Πρόκειται για τις συμμετοχικές διαδικασίες που αυτή προβλέπει, οι οποίες παρά το γεγονός ότι εξασφαλίζουν την πολυφωνία και ενδυναμώνουν τους δημοκρατικούς θεσμούς, ωστόσο δεν καθορίζεται το θεσμικό πλαίσιο του τρόπου συμμετοχής με αποτέλεσμα να δημιουργείται σύγχυση για το ποιοι είναι τελικά οι εμπλεκόμενοι (stakeholders).

Ο νέος Νόμος, **3199/2003**, περιέχει εξουσιοδοτικές διατάξεις για την έκδοση προεδρικών διαταγμάτων και Υπουργικών αποφάσεων για τον καθορισμό μεταξύ άλλων του ακριβούς περιεχομένου των βασικών και συμπληρωματικών μέτρων. Η συγκεκριμένη πρακτική όμως δεν ήταν ιδιαίτερα επιτυχής στη χώρα μας, καθώς χαρακτηρίζεται από καθυστερήσεις στην έκδοση και εφαρμογή εκτελεστικών πράξεων ειδικά στο πεδίο του περιβαλλοντικού δικαίου. Με τον τρόπο αυτό καθυστερεί η εφαρμογή ενός σημαντικού νομοθετήματος, της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα.

Στο σημείο αυτό θα πρέπει να σταθούμε λίγο περισσότερο, καθώς, όπως προέκυψε από όλη την ανωτέρω ανάλυση πολλά από τα προβλήματα που ανέκυψαν και είχαν ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση υλοποίησης των στόχων της Οδηγίας οφείλονται στην ιδιαιτερότητα του Νόμου 3199/2003. Ο εν λόγω Νόμος όπως ήδη αναφέρθηκε συνοδεύτηκε από τροποποιήσεις αλλά δημιουργήθηκε και σύγχυση με την ψήφιση του Νόμου 3852/2010, γνωστού ως Νόμου Καλλικράτη. Έτσι, θα είχε ιδιαίτερο ενδιαφέρον να γίνει μια αναφορά στην ποιότητα αυτού του Νόμου. Σημαντική κρίνεται η συμβολή του Ινστιτούτου Έρευνας και Ρυθμιστικών Πολιτικών το οποίο δημοσίευσε έναν οδηγό αξιολόγησης της ποιότητας των νόμων, έχοντας πάντα ως γνώμονα τα κριτήρια της καλής νομοθέτησης (Ινστιτούτο Έρευνας και Ρυθμιστικών Πολιτικών, 2013). Ένα από τα προβλήματα που εντοπίζονται είναι η απουσία εξωτερικής/μη κοινοβουλευτικής διαβούλευσης επί του νόμου. Ο λόγος είναι για τη διαβούλευση που πραγματοποιείται στο πλαίσιο της διαδικτυακής πλατφόρμας του opengov.gr. Συγκεκριμένα, κι επειδή ψηφίστηκε σε μια περίοδο που δεν υπήρχε η δυνατότητα διαβούλευσης μέσα από τη δικτυακή πλατφόρμα του opengov.gr, δεν χαρακτηρίζεται από εξορθολογισμό της κοινοβουλευτικής διαδικασίας, ο οποίος εξασφαλίζεται με την ενίσχυση της διαφάνειας και

του αποτελεσματικού ελέγχου. Έτσι, δεν υπήρχε η δυνατότητα των πολιτών να συμμετάσχουν σε μια συζήτηση επί του σχεδίου νόμου και να διατυπώσουν τις απόψεις τους σε ένα θέμα κρίσιμο που αφορά μια υπολογίσιμη μερίδα του πληθυσμού. Η έλλειψη αυτή περαιτέρω στερεί την ανάπτυξη και προώθηση μιας ουσιαστικής και συμμετοχικής δημοκρατίας, που ανταποκρίνεται στις σύγχρονες ανάγκες και επιθυμίες των πολιτών και καλλιεργεί την εμπιστοσύνη τους προς τους θεσμούς αφού διασφαλίζει τη διαφάνεια των διαδικασιών.

Για το συγκεκριμένο νόμο δεν υπάρχει έκθεση ανάλυσης των συνεπειών ρυθμίσεων γεγονός που κρίνεται ως ιδιαίτερα αρνητικό και προβληματικό. Ασφαλώς είναι φυσικό να απουσιάζει καθώς η εγκύκλιος του Πρωθυπουργού σχετικά με την απαίτηση της συγκεκριμένης έκθεσης εκδόθηκε 18-7-2006, δηλαδή πολύ αργότερα από την ψήφιση του εν λόγω νόμου. Η έκθεση αυτή θα πρέπει να συνοδεύει το σχέδιο νόμου και αποτελεί ένα έγγραφο το οποίο τεκμηριώνει τη νομοθετική πρωτοβουλία. Συγκεκριμένα, εκτίθεται σε αυτή ο βαθμός ανταπόκρισης της προτεινόμενης ρύθμισης στις αρχές της καλής νομοθέτησης, όπως αυτές έχουν διαμορφωθεί. Καθώς η εν λόγω έκθεση αναφέρει τις πιθανές επιπτώσεις που θα έχει η προτεινόμενη ρύθμιση στους κρίσιμους τομείς που αναφέρεται αποτελεί χρήσιμο εργαλείο πρόληψης και διόρθωσης διατάξεων ώστε να ανταποκρίνεται πλήρως στο σκοπό της αλλά και να μην προκαλεί αρνητικές επιπτώσεις σε άλλα πεδία. Η έκθεση αυτή σε συνδυασμό και με τη διαβούλευση αποτελεί ένα από τα μέσα της καλής νομοθέτησης, καθώς συντελεί στη βελτίωση της ποιότητας των νομοθετικών προτάσεων. Δεν πρόκειται για ένα εργαλείο που υποκαθιστά τη λήψη της απόφασης αλλά για ένα μέσο που εκθέτει το πρόβλημα, τους στόχους της πολιτικής και τα κατάλληλα μέσα για την επίτευξή τους και το κυριότερο προσδιορίζει τις εναλλακτικές λύσεις και αξιολογεί τις συνέπειες στην οικονομία και κοινωνία. Η απουσία συνεπώς της εν λόγω έκθεσης συνεπάγεται αυτόματα τη συνέχιση της διαδικασίας διαρκούς ρύθμισης από την πλευρά του νομοθέτη από τη στιγμή που το πρόβλημα δεν διατυπώνεται με σαφείς όρους και δεν προσδιορίζονται με ακρίβεια τα αναμενόμενα αποτελέσματα. Το γεγονός αυτό επαληθεύεται άλλωστε από τις τροποποιήσεις που έχουν γίνει στο συγκεκριμένο νόμο και τη συνεχή παρέμβαση του νομοθέτη.

Ωστόσο, ως ιδιαίτερα θετική κρίνεται η υιοθέτηση θεσμοθετημένων μορφών κοινωνικού διαλόγου (π.χ ΟΚΕ), κάτι το οποίο πραγματοποιήθηκε κατά τα στάδια επεξεργασίας του νομοσχεδίου. Η συζήτηση από την ΟΚΕ αποτέλεσε πρόσθετο εργαλείο για το νομοθέτη και ειδικότερα τον στήριξε στην αναζήτηση πιθανών εταίρων οι οποίοι θα ήταν δυνατό να συνεισφέρουν στη συζήτηση του σχεδίου της ρύθμισης.

Παρατηρείται το φαινόμενο της ρύθμισης κρίσιμων θεμάτων μέσω εξουσιοδοτήσεων και όχι μέσω νόμων που αποτελούν το γνήσιο προϊόν της λαϊκής βούλησης. Αυτό γίνεται φανερό κι από την εισηγητική έκθεση της βουλής όπου επισημαίνεται ότι οι περισσότερες των διατάξεων παρέχουν νομοθετική εξουσιοδότηση για ρύθμιση πληθώρας ζητημάτων με προεδρικό διάταγμα και Υπουργικές Αποφάσεις. Με τον τρόπο αυτό όμως δημιουργείται δυσκαμψία στην εφαρμογή της Οδηγίας, καθώς όπως είναι γνωστό η συγκεκριμένη τακτική χαρακτηρίζεται από μεγάλες καθυστερήσεις. Θα έπρεπε επομένως, τα σημαντικά ζητήματα να ρυθμίζονται όλα με το νόμο και να δίνεται εξουσιοδότηση μόνο για λεπτομερειακά θέματα, τα οποία ακόμη και να καθυστερήσουν να ρυθμιστούν δε συνεπάγονται καμία επίπτωση αναφορικά με την εμπρόθεσμη υλοποίηση των στόχων της Οδηγίας.

Όμως και το προεδρικό διάταγμα που εκδόθηκε με βάση τον παραπάνω Νόμο, ΠΔ 51/2007, εμφανίζει βασικά προβλήματα στην εφαρμογή του και ασάφειες.

Καταρχήν δεν επιλύεται το πρόβλημα οριοθέτησης λεκανών απορροής που εκτείνονται σε περισσότερες από μια περιφέρειες, παρά μόνο «ονομαστικά». Έτσι προκαλούνται καθυστερήσεις στη σωστή εφαρμογή της Οδηγίας. Περαιτέρω λόγω μη τήρησης των προβλέψεων του Νόμου 3199 εμφανίζεται για μια ακόμη φορά η χώρα να μην τηρεί συμβατικές της υποχρεώσεις. Ο λόγος γίνεται αυτή τη φορά για την ολοκλήρωση του Μητρώου Προστατευόμενων Περιοχών, η οποία όφειλε να ολοκληρωθεί έως 22.12.2004, το οποίο ανατέθηκε στις Διευθύνσεις Υδάτων της Περιφέρειας με διαβίβαση στην Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων η οποία καταρτίζει το τελικό μητρώο.

Ακόμη, κι ενώ στο άρθρο 12 β του Ν. 3199/2003 ορίζεται ότι πραγματοποιείται οικονομική ανάλυση με τον τρόπο που προβλέπεται στο ΠΔ, ωστόσο στο αντίστοιχο κεφάλαιο του τελευταίου δεν αναφέρεται καμία μεθοδολογία προσδιορισμού της οικονομικής ανάλυσης.

Τέλος, το συγκεκριμένο ΠΔ δεν προσδιορίζει με σαφήνεια τους αρμόδιους φορείς και τις υπηρεσίες που θα δώσουν τα στοιχεία για το πρόγραμμα παρακολούθησης των υδάτων. Αυτό έρχεται σε πλήρη αντίθεση με το Ν. 3199 που ορίζει ότι θα πρέπει να καθορίζονται με απόλυτη σαφήνεια οι υπηρεσίες που είναι αρμόδιες για τα συγκεκριμένα στοιχεία (Άρθρο 15 της Οδηγίας).

Μετά την δημοσίευση του Νόμου 3852/2010 «Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης» προέκυψαν ορισμένα ζητήματα αναφορικά με την άσκηση αρμοδιοτήτων. Συγκεκριμένα, στο άρθρο 280 παρ. Ι ορίζεται ότι οι

Αποκεντρωμένες διοικήσεις ασκούν τις αρμοδιότητες των Κρατικών Περιφερειών, περιλαμβανομένων και εκείνων των αντίστοιχων συλλογικών οργάνων τους, όπως αυτές καθορίζονται στον ιδρυτικό τους Νόμο 2503/1997, με εξαίρεση τις αρμοδιότητες του άρθρου 186 του παρόντος νόμου, στις περιφέρειες (Ν. 3852/2010).

Με την τροποποίηση του Ν.3199/2003 από το Ν.4117/2013, προστέθηκε ένα εδάφιο το οποίο αναφέρει ότι όπου στο Ν. 3199 αναφέρεται: Περιφέρεια στο εξής θα νοείται η Αποκεντρωμένη διοίκηση, Περιφερειακό Συμβούλιο Υδάτων αντιστοιχίζεται με το Συμβούλιο Υδάτων της Αποκεντρωμένης Διοίκησης και Γενικός Γραμματέας της Περιφέρειας νοείται πλέον ο Γενικός Γραμματέας της Αποκεντρωμένης Διοίκησης. Με τον τρόπο αυτό όμως δημιουργείται σύγχυση αρμοδιοτήτων που σύμφωνα με το Ν. 3852/2010 έχουν αποδοθεί στις Περιφέρειες, ενώ με τον τροποποιητικό 4117/2013 οι ίδιες ανατίθενται στις Αποκεντρωμένες Διοικήσεις. Οι αρμοδιότητες αυτές είναι οι εξής:

- έκδοση αποφάσεων για την επιβολή περιορισμών ή άλλων μέτρων για τη χρήση των υδάτων και την εκτέλεση των έργων αξιοποίησής τους (Ν. 3852/2010, άρθρο 186 α iii, Ν.3199/2003, άρθρο 5 παρ. 6)
- μέριμνα για τον έλεγχο των σημειακών και διάχυτων εκπομπών ρύπων στα επιφανειακά, υπόγεια και παράκτια νερά (Ν.3852/2010, άρθρο 186 α ν, Ν.3199/2003, άρθρο 5, παρ.5, θ, ι)
- επιβολή μέτρων και κυρώσεων για την προστασία των υδάτων και την αντιμετώπιση αυξητικών τάσεων που προκύπτουν από ανθρώπινες δραστηριότητες στις συγκεντρώσεις ουσιών στα υπόγεια ύδατα (Ν.3852/2010, άρθρο 186, α vii, Ν.3199/2003, άρθρο 5, παρ. 5, θ, ιδ)
- έλεγχος της διαχείρισης υπόγειων και επιφανειακών αρδευτικών υδάτων, εκτέλεσης εργασιών για την ανεύρεση υπόγειων υδάτων και έργων αξιοποίησης υδάτινων πόρων και εξέταση αιτήσεων αδειών για τη χορήγηση αδειών χρήσης νερού (Ν.3852/2010, άρθρο 186 α ii)

Στον τομέα αρμοδιότητας των νησιωτικών δήμων, οι αρμοδιότητες που ρυθμίζονται από τις παρ. 8, 9 και 10 ορίζεται ότι θα ασκούνται από τους δήμους, κατά το άρθρο 204 του Ν.3852/2010. Με το άρθρο 206 παρ. Ι του ίδιου Νόμου ορίζεται ότι οι εν λόγω αρμοδιότητες μέχρι 31.12.2012 θα ασκούνται από τις περιφέρειες. Όμως με το άρθρο 4 του Ν.4071/2012 τροποποιείται το άρθρο 209 του Καλλικράτη σχετικά με τις αρμοδιότητες των ορεινών

δήμων. Με τη συγκεκριμένη τροποποίηση δίνονται διαφορετικοί ορισμοί για τους ορεινούς ή μειονεκτούντες δήμους με αποτέλεσμα να προκαλείται ασάφεια ως προς το ποιος τελικά έχει την αρμοδιότητα (ΕΓΥ, 2013, προσωπική επικοινωνία).

Σύγχυση δημιουργείται επιπλέον και με τις αρμοδιότητες των μητροπολιτικών περιφερειών. Στο μέρος Ε του Νόμου 3852/2010, στα άρθρα 210-213, ορίζονται ως μητροπολιτικές περιοχές η περιφέρεια Αττικής και η περιφερειακή ενότητα Θεσσαλονίκης, ενώ στα 212 και 213, περιγράφεται η οργάνωση των μητροπολιτικών περιοχών Θεσσαλονίκης και Αθήνας. Δεν αντιμετωπίζεται επομένως το ζήτημα της ακριβούς οριοθέτησης των μητροπολιτικών περιοχών με αποτέλεσμα να παρατηρείται αναντιστοιχία με τις διοικητικές δομές. Τέτοια περίπτωση αποτελεί η πόλη της Θεσσαλονίκης η οποία έχει άμεση επιρροή και στις όμορες περιφερειακές ενότητες.

Τα ανωτέρω αποτελούν μια μικρή ένδειξη της πολυδιάσπασης αρμοδιοτήτων και της σύγχυσης που έχει προκληθεί ως συνέπεια των διαρκών τροποποιήσεων των νόμων. Από επικοινωνία με το προσωπικό του τμήματος επιφανειακών και υπόγειων υδάτων προέκυψε ότι οι Διευθύνσεις Υδάτων, που αποτελούν νευραλγική υπηρεσία για την υλοποίηση των στόχων της Οδηγίας, επανέρχονται ξανά και ξανά με διευκρινιστικά έγγραφα που απαιτούν απάντηση από τα αντίστοιχα τμήματα του ΥΠΕΚΑ.

Τα προβλήματα που εκτέθηκαν παραπάνω, και δικαιολογούν σε σημαντικό ποσοστό το έλλειμμα εφαρμογής της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ δυστυχώς δεν είναι τα μοναδικά.

Τα δύο κυριότερα ζητήματα που πραγματεύεται η παρούσα εργασία είναι τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής Ποταμού και η υπόθεση της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15). Και για τα δύο η χώρα έχει καταδικαστεί από το ΔΕΕ γεγονός που επιβαρύνει τη χώρα οικονομικά, σε μια ήδη δύσκολη οικονομικά συγκυρία, καθώς υποχρεούται να καταβάλει πρόστιμα, αλλά αμαυρώνει και την εικόνα της προς τα έξω. Οι απόψεις που έχουν διατυπωθεί κατά καιρούς για τους λόγους που οδήγησαν σε αυτή την κατάσταση είναι ποικίλες, όμως αυτό που έχει σημασία είναι η αναζήτηση των πραγματικών αιτίων ώστε να μπορέσουμε να αναστρέψουμε την κατάσταση.

Για τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής Ποταμού, διατυπώνονται οι απόψεις ότι η καθυστέρησή τους οφείλεται σε ασυνέπεια των αρμόδιων αρχών, σε έλλειψη πολιτικής βούλησης και σε καθυστέρηση της χρηματοδότησής τους από τα ανάλογα εργαλεία. Επιπλέον, έχει διατυπωθεί και η άποψη ότι πολλά από αυτά είναι ελλιπή και χωρίς

επικαιροποιημένα στοιχεία λόγω του ότι οι μελέτες ανατέθηκαν σε φορείς που δεν φρόντισαν να συνεργαστούν με επιστήμονες που δραστηριοποιούνται ενεργά σε κάθε περιοχή. Το επιχείρημα αυτό ακούστηκε έντονα στη διαβούλευση του Διαχειριστικού Σχεδίου του Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας, καθώς παρατηρήθηκε από τους ενδιαφερόμενους ότι ενώ υπήρχαν διαθέσιμα στοιχεία δεν αξιοποιήθηκαν ώστε να δοθεί μια πιο ολοκληρωμένη λύση στα προβλήματα της συγκεκριμένης περιοχής (Διαβούλευση Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας). Στην πραγματικότητα ο λόγος για τον οποίο καθυστέρησε η κατάρτιση των εν λόγω σχεδίων ήταν η διαδικασία με βάση την οποία έγινε η ανάθεση των μελετών. Ειδικότερα, οι μελέτες για τη σύνταξη των διαχειριστικών σχεδίων ανατέθηκαν σε μελετητικά γραφεία, η επιλογή των οποίων έγινε με βάση τη διαδικασία που προβλέπεται από το νόμο το Ν.3316/2005 «Ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών». Η διαδικασία που ακολουθείται είναι η ανοιχτή πρόσκληση στην οποία μπορεί να υποβάλει προσφορά κάθε ενδιαφερόμενος που πληροί τις προδιαγραφές που ορίζει ο παρόντας νόμος. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ, αναθέτει τη διεξαγωγή της ανάθεσης της μελέτης αλλά και τη διαδικασία επίβλεψης αυτής σε εξωτερικό σύμβουλο. Η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ αξιολογεί τις προσφορές και ανάλογα επιλέγει το μελετητικό γραφείο ή το μελετητή που θα εκπονήσει τα σχέδια. Στη διαδικασία όμως προβλέπεται και δικαίωμα ένστασης από τους υπόλοιπους δικαιούχους που δεν θα επιλεγούν, οι προσφυγές των οποίων εκδικάζονται στο ΣτΕ. Στο σημείο αυτό λοιπόν υπεισέρχεται για μια ακόμη φορά το πρόβλημα της γραφειοκρατίας που χαρακτηρίζει το ελληνικό μοντέλο διοίκησης, αφού οι καθυστερήσεις είναι τόσο μεγάλες που «παγώνουν» κυριολεκτικά την όλη διαδικασία. Έτσι, για να συνεχιστεί η διαδικασία και να ανατεθεί η μελέτη θα πρέπει πρώτα να κλείσει η υπόθεση των προσφυγών. Εάν αυτό χρειαστεί διάστημα μεγαλύτερο από τη χρονική ισχύ της σύμβασης που θα υπογραφόταν, τότε σε αυτή την περίπτωση η διαγωνιστική διαδικασία επαναλαμβάνεται από την αρχή. Γίνεται επομένως αντιληπτό ότι σε τέτοιου είδους συμβάσεις, οι οποίες ασφαλώς είναι και συγχρηματοδοτούμενες άρα τίθεται χρονικό περιθώριο εκτέλεσής τους, οι καθυστερήσεις αυτού του είδους είναι ικανές να σταματήσουν τη χρηματοδότηση του έργου και τελικά να μην υλοποιείται και ο στόχος που έχει τεθεί από την Οδηγία.

Έχει παρατηρηθεί ακόμη ότι για να προχωρήσουν κάποια υποέργα πιο γρήγορα η αναθέτουσα αρχή αποφασίζει να καλύψει τις ανάγκες της με τη μέθοδο της αυτεπιστασίας. Με τον τρόπο αυτό η διοίκηση δρα μονομερώς βάσει αποφάσεων που άπτονται μόνο της

δικής της εσωτερικής δομής και λειτουργίας. Επομένως δεν έχουν εφαρμογή και οι κοινοτικοί κανόνες περί δημοσίων συμβάσεων, με αποτέλεσμα την επίσπευση των διαδικασιών. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η διαδικασία της διαβούλευσης, η οποία αποτελεί υποέργο για την πραγματοποίηση του οποίου εφαρμόστηκε η μέθοδος της αυτεπιστασίας, καθώς η διαβούλευση είναι ένα στάδιο απαραίτητο ώστε να προχωρήσουν τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής Ποταμού.

Στην περίπτωση της λίμνης Κορώνεια, αυτό που έχει παρατηρηθεί σε σχέση με το Αναθεωρημένο Master Plan αλλά και γενικά, είναι ότι αναλαμβάνονται δράσεις που απαιτούν γενναίες χρηματοδοτήσεις, χωρίς να έχει γίνει εμπειριστατωμένη ανάλυση που να ενσωματώνει και τις επιστημονικές μελέτες που έχουν εκπονηθεί στην περιοχή. Το αποτέλεσμα είναι η δυσκολία χρηματοδότησης των δράσεων αυτών αλλά ακόμη και στην περίπτωση που η χρηματοδότησή τους ήταν εφικτή και πάλι το αποτέλεσμα θα ήταν αμφίβολο διότι δεν έχουν μελετηθεί καλά οι επιπτώσεις αυτών των δράσεων στο περιβάλλον. Επίσης, αποτελεί πάγια τακτική να προτείνονται για χρηματοδότηση έργα δαπανηρά, τα οποία όμως για να επιφέρουν το οποιοδήποτε αποτέλεσμα θα πρέπει να συνδυαστούν ή καλύτερα να υλοποιηθούν αφού δοθεί προτεραιότητα στα περιβαλλοντικά θέματα που τελικά υποβαθμίζουν την ποιότητα της λίμνης.

Ένα ακόμη πρόβλημα που εντοπίζεται σε σχέση με το Αναθεωρημένο σχέδιο είναι ότι δεν περιλαμβάνει πρόγραμμα ενθάρρυνσης του αγροτουρισμού. Ένα τέτοιου τύπου πρόγραμμα θα δημιουργούσε θέσεις εργασίας και θα ενίσχυε το συντονισμό δράσεων μεταξύ του Φορέα Διαχείρισης και του Κέντρου πληροφόρησης, εμπλουτίζοντας ταυτόχρονα με γνώσεις από τις περιβαλλοντικές οργανώσεις (Λίμνη Κορώνεια, Ένας απολογισμός για το έτος 2009).

Η μεγάλη σημασία που έχει η προστασία του περιβάλλοντος στη χώρα μας καταδεικνύεται και από το γεγονός ότι από τους 41 δείκτες κορμού που υπάρχουν σε επίπεδο Ένωσης για την παρακολούθηση των προγραμμάτων, οι 11 αφορούν το περιβάλλον. Και μάλιστα από αυτούς τους 11 ο ένας αφορά το συνολικό επιπρόσθετο πληθυσμό που εξυπηρετείται από έργα διαχείρισης υδατικών πόρων. Καθίσταται λοιπόν σαφές ότι η διαχείριση υδατικών πόρων αποτελεί έναν από τους κρισιμότερους άξονες στην προστασία του περιβάλλοντος. Μέσω αυτών των δεικτών γίνεται η παρακολούθηση και αξιολόγηση της πορείας και προόδου των ΕΠ. Εάν επιχειρηθεί μια αποτίμηση της επίτευξης των στόχων των ΕΠ στον τομέα του περιβάλλοντος θα προκύψουν οι ακόλουθες διαπιστώσεις: κατά το στάδιο του σχεδιασμού των προγραμμάτων, που είναι το κρισιμότερο στάδιο όλων, δε γίνεται η

κατάλληλη και επαρκής στοχοθέτηση, με αποτέλεσμα να προκύπτουν αναντιστοιχίες μεταξύ επιδιωκόμενου στόχου και χρησιμοποιούμενων μέσων. Επιπλέον, διαπιστώνεται αδυναμία του υφιστάμενου συστήματος δεικτών περιβαλλοντικής παρακολούθησης να αποτυπώσει τη συνολική πρόοδο από την υλοποίηση έργων περιβαλλοντικού χαρακτήρα, αλλά και να καταστήσει δυνατή τη διασύνδεσή της με την επίτευξη στόχων σε εθνικό επίπεδο. Έτσι, δεν υπάρχει ξεκάθαρη εικόνα αναφορικά με το στάδιο προόδου των έργων ώστε να αποδοθούν ευθύνες στους αρμόδιους αλλά και να γίνουν ρεαλιστικές προτάσεις βελτίωσης.

Σύμφωνα με το άρθρο 39 του Εφαρμοστικού Κανονισμού, είναι υποχρεωτική η χρήση δεικτών κορμού, οι οποίοι μάλιστα είναι και συγκεκριμένοι, για την παρακολούθηση προγραμμάτων συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΤΠΑ και το Ταμείο Συνοχής. Παρατηρείται ότι σε ορισμένες περιπτώσεις δεν ακολουθείται αυτό το πρότυπο, με αποτέλεσμα η παρακολούθηση να μην πραγματοποιείται με τον τρόπο που ορίζεται και να μην είναι δυνατόν να αξιολογηθεί η υλοποίηση των προγραμματισμένων δράσεων.

Μια ακόμη δυσλειτουργία που παρατηρείται και αφορά το σύστημα των δεικτών παρακολούθησης είναι ότι οι τιμές βάσης και στόχου τους τροποποιούνται και κατά τη διάρκεια υλοποίησης των ΕΠ, μη καθιστώντας με τον τρόπο αυτό δυνατή τη στοχοθέτηση στον περιβαλλοντικό τομέα των ΕΠ αλλά και στον εθνικό σχεδιασμό συνολικά. Επίσης, σε πολλές περιπτώσεις, δεν υπάρχει συσχέτιση μεταξύ των δεικτών των ενταγμένων πράξεων και αυτών του ΕΠ με συνέπεια και πάλι να μην είναι δυνατή η αξιολόγηση και διόρθωση ενεργειών (από παρουσίαση Χρυσούλας Κούρτελη)

Ωστόσο, θα ήταν παράλειψη να μην σημειωθεί ότι η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ (Εικόνα 3) είναι μια υπηρεσία, πολλά υποσχόμενη στον τομέα διαχείρισης υδατικών πόρων, με δράσεις που εκτός άλλων αφορούν και το σχέδιο αποκατάστασης της λίμνης Κορώνειας. Συγκεκριμένα, έχουν γίνει μέχρι σήμερα πέντε τροποποιήσεις της ΚΥΑ 150559/10.6.2011 «Διαδικασίες, όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση αδειών για υφιστάμενα δικαιώματα χρήσης νερού» και δύο εγκύκλιοι για την καλύτερη κατανόησή τους από τις αρμόδιες αρχές. Το γεγονός αυτό από τη μια επιβεβαιώνει για μια ακόμη φορά τη δυσκαμψία που χαρακτηρίζει το ελληνικό γραφειοκρατικό μοντέλο διοίκησης, καθώς και την κακονομία και πολυνομία που προκαλείται από τις συνεχείς τροποποιήσεις του νομοθέτη. Από την άλλη πλευρά όμως, και καθώς μεταξύ των θεμάτων που ρυθμίζει είναι και το ζήτημα των παράνομων γεωτρήσεων, συμβάλλει στην αντιμετώπιση του προβλήματος της λίμνης Κορώνειας αφού μια από τις πιέσεις είναι και η ύπαρξη παράνομων γεωτρήσεων. Μάλιστα,

έχει συσταθεί ομάδα στελεχών και υπαλλήλων της ΕΓΥ, οι οποίοι με τη βοήθεια άρτια καταρτισμένης νομικού συμβούλου μελετούν και συζητούν κάθε θέμα από τεχνική αλλά και νομικοδιοικητική σκοπιά ώστε να υιοθετηθεί η βέλτιστη προσέγγιση. Ιδιαίτερη μέριμνα υπάρχει για την απλοποίηση των διαδικασιών, ώστε να απαλλάσσεται ο πολίτης από τις χρονοβόρες διαδικασίες, με την υλοποίησή τους ενδοδιοικητικά μεταξύ των αρμόδιων υπηρεσιών. Με τον τρόπο αυτό γίνονται πράξη και αρχές του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, όπως η έγκαιρη διεκπεραίωση αιτημάτων πολιτών, η αυτεπάγγελτη αναζήτηση πιστοποιητικών και η επιβεβαίωση εγκυρότητας δικαιολογητικών με την υποβολή υπεύθυνης δήλωσης του Ν.1599/1986.

Όμως παρά τα όποια προβλήματα σημειώθηκαν για την εφαρμογή των σχεδίων διαχείρισης στο υδατικό διαμέρισμα της Κεντρικής Μακεδονίας (Εικόνα 11), αξίζει να αναφερθεί ως καλή πρακτική το έργο WATER AGENDA που υλοποιήθηκε στη λεκάνη απορροής της την περίοδο μεταξύ 2004 και 2007. Οι κυριότερες δράσεις που ακολουθήθηκαν στη διάρκεια του έργου ήταν:

- αναγνώριση και ταξινόμηση των υδάτινων σωμάτων
- παρακολούθηση των υδάτινων σωμάτων
- οικονομική ανάλυση
- πολιτική διαχείρισης των υδατικών πόρων στη λεκάνη απορροής του Ανθεμούντα
- διαδικασία δημόσιας διαβούλευσης

Ανάμεσα στα συμπεράσματα που προέκυψαν ήταν ότι είναι ιδιαίτερα κρίσιμη η συμμετοχή των ενδιαφερόμενων στις διαδικασίες, γεγονός που αποδείχθηκε από τη μεγάλη συμμετοχή των γεωργών στην κατάρτιση του «Πρωτοκόλλου Νερού», μιας δράσης που τελικά επιλέχθηκε να αποτελεί προϊόν συνεργασίας και συμφωνίας. Επιπλέον η συμμετοχή του κοινού είναι σημαντική διότι βοηθάει στη συνειδητοποίηση της κοινής ευθύνης αλλά και ενδυναμώνει τις τοπικές κοινωνίες καθώς και τη φωνή τους στις διαδικασίες του κοινωνικού διαλόγου, ενισχύοντας με αυτό τον τρόπο και τις δημοκρατικές συμμετοχικές δομές. Τέλος, η πολιτική διαχείρισης νερού που προτάθηκε μέσα από αυτό το έργο και ειδικότερα η τοπική συμφωνία για την επίτευξη των στόχων είναι αυτή που θα συμβάλει στην προστασία και βελτίωση των υδατικών πόρων. Ας μη ξεχνά κανείς ότι πολλές από τις καθυστερήσεις που κατά καιρούς εμποδίζουν την υλοποίηση σημαντικών δράσεων οφείλονται σε αντιρρήσεις

της τοπικής κοινωνίας για την εφαρμογή νέων πολιτικών (Διαχείριση νερού στις μεσογειακές λεκάνες απορροής ποταμών, Water incore project 1G-MED 08-515, Μάιος 2012).

Ένα ακόμη γεγονός που επιβεβαιώνει την ελλειμματική εφαρμογή της Οδηγίας από τα κράτη-μέλη είναι η προσφυγή της Ευρωπαϊκής Επιτροπής κατά της Ελλάδας, 5 φορές, με αφορμή τη διαδικασία που προβλέπεται στο άρθρο 226 ΣΛΕΕ. Διαχρονικά αυτό που παρατηρήθηκε στη χώρα μας ήταν η επιβάρυνση του υδρολογικού της ισοζυγίου λόγω ανορθολογικής διαχείρισης της προσφοράς και ζήτησης του νερού. Άμεση συνέπεια αυτού ήταν η ποσοτική και υποβάθμιση των υδατικών πόρων και κατ' επέκταση τα προβλήματα στη σωστή εφαρμογή μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τα ύδατα.

Ο μη βιώσιμος Χωροταξικός και Αναπτυξιακός Σχεδιασμός και οι μη στρατηγικά προγραμματισμένες πολιτικές για τα ύδατα, την ενέργεια, τις μεταφορές, τον τουρισμό, τη γεωργία και την αλιεία, δυσκόλεψαν τις προσπάθειες για μια συγκροτημένη εθνική υδατική πολιτική και καλλιέργησαν μια ατροφική περιβαλλοντική συνείδηση. Έτσι, κάθε βήμα προς νέες μεθόδους εργασίας αντιμετωπίστηκε με καχυποψία και αδράνεια, αν λάβει κανείς υπόψη του και το γραφειοκρατικό και συγκεντρωτικό μοντέλο διοίκησης που παρουσιάζεται δύσκαμπτο απέναντι σε αλλαγές.

Οι αλλαγές που έχουν σημειωθεί στο νομοθετικό και διοικητικό πλαίσιο, όπως για παράδειγμα η εισαγωγή της έννοιας «διοίκηση με στόχους» και «νέο δημόσιο management», δεν έχουν ενσωματωθεί και υιοθετηθεί από τις νέες πολιτικές που εφαρμόζονται ώστε να τις ανανεώσουν και να τις εκσυγχρονίσουν. Συγκεκριμένα ο Ν.3230/2004 καθιερώνει τη «διοίκηση με στόχους» και εισάγει τη μέτρηση της αποδοτικότητας των δημοσίων υπηρεσιών. Εάν η διοίκηση υιοθετούσε το στρατηγικό προγραμματισμό και τον προσανατολισμό στα αποτελέσματα εικάζεται ότι θα είχαμε καλύτερο αποτέλεσμα και πιο ολοκληρωμένο στην εφαρμογή της πολιτικής για τα ύδατα. Ο σχεδιασμός θα διέθετε όραμα και αποστολή και οι κινήσεις προς την κατεύθυνση της προσαρμογής στο νέο παράδειγμα διαχείρισης υδατικών πόρων θα παρουσίαζαν μεγαλύτερη συνέπεια και συνέχεια.

Βέβαια, η Ελλάδα δεν είναι η μόνη χώρα που αντιμετωπίζει προβλήματα και που έχει καθυστερήσει την εφαρμογή της Οδηγίας. Υπάρχουν κι άλλα κράτη-μέλη τα οποία για τους ιδιαίτερους λόγους του το καθένα έχει μείνει πίσω στις ενέργειες. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι το Βέλγιο και η Πορτογαλία, κατά των οποίων έχει στραφεί το ΔΕΕ, διότι δεν έχουν υιοθετήσει και δημοσιοποιήσει τα Σχέδια Διαχείρισης. Εκκρεμεί επίσης η κρίση του Δικαστηρίου για την Ισπανία. Τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν αναφορικά με τη

διαχείριση του νερού εστιάζονται σε άγνωστη οικολογική και χημική κατάσταση αρκετών υδάτινων σωμάτων όπως σημειώθηκε και στην εισαγωγή. Κοινό πρόβλημα αποτελεί επίσης η απουσία πολιτικής για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων και ειδικότερα η μη ενσωμάτωση και διασύνδεσή της με τις επί μέρους πολιτικές (όπως η δημοσιονομική πολιτική του κράτους και η αναπτυξιακή). Το πιο δύσκολο εγχείρημα για την ορθή εφαρμογή της Οδηγίας είναι να γεφυρωθεί το χάσμα μεταξύ κέντρου και περιφέρειας και να αναπτυχθεί μια ολοκληρωμένη περιφερειακή πολιτική. Προκύπτει επομένως ότι μια πολιτική της Ε. Ένωσης προκειμένου να ολοκληρωθεί πρέπει να γίνει πολιτική για τη δημόσια διοίκηση και το δημόσιο υπάλληλο (από ομιλία στις 22.3.2011, Παγκόσμια Ημέρα Νερού).

Υπάρχουν όμως δράσεις σε διασυνοριακό και διεθνές επίπεδο που είναι αξιόλογες και θετικές για τη διαχείριση των υδατικών πόρων. Ενδεικτικά, Στο πλαίσιο του Διαλόγου του Δρίνου για τη διασυνοριακή συνεργασία και τη βιώσιμη διαχείριση της ευρύτερης περιοχής της διασυνοριακής λεκάνης απορροής του ποταμού Δρίνου, συμπεριλαμβανομένων και των Πρεσπών υπεγράφη **Μνημόνιο Συνεργασίας** μεταξύ των παρόχθιων μερών. Τέλος σε διεθνές επίπεδο, η χώρα μας συμμετέχει συστηματικά και ενεργά στα «Παγκόσμια Fora Υδάτων» (World Water Forum) που διοργανώνονται κάθε τρία χρόνια από το Παγκόσμιο Συμβούλιο Υδάτων, με πιο πρόσφατη τη συμμετοχή της στο 6ο World Water Forum, που πραγματοποιήθηκε το Μάρτιο του 2012 στη Μασσαλία της Γαλλίας (προσωπική επικοινωνία με ΕΓΥ).

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Αρχικά, επειδή τα περισσότερα προβλήματα εντοπίζονται στη δομή του διοικητικού συστήματος της χώρας, αυτό που προτείνεται είναι η ελληνική περιβαλλοντική διοίκηση να οργανωθεί με βάση ένα υπόδειγμα λειτουργίας επιχειρησιακό και να απομακρυνθεί από το κανονιστικό που ακολουθεί έως σήμερα. Αυτό σημαίνει αλλαγή στα πρότυπα οργάνωσης, υιοθέτηση του συστήματος διοίκησης μέσω στόχων, δηλαδή στρατηγικό προγραμματισμό με όραμα, αποστολή και αξιολόγηση δομών και διαδικασιών. Επίσης, ιδιαίτερα σημαντική είναι η ανάπτυξη δικτύων συνεργασίας δημόσιου και ιδιωτικού τομέα, ώστε να υιοθετηθούν οι καλές πρακτικές και να ενισχυθεί η επιστημονική, επιχειρησιακή και επικοινωνιακή βάση του μηχανισμού εφαρμογής της ολοκληρωμένης πολιτικής υδάτων. Βέβαια, να τονιστεί ότι ένα πολύ θετικό βήμα προς αυτή την κατεύθυνση έχει γίνει ήδη με την ανάθεση της μελέτης για την κατάρτιση των Προσχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμών σε εξειδικευμένους νομικούς και τεχνικούς συμβούλους. Οι συγκεκριμένοι σύμβουλοι θα πρέπει να έχουν ειδικότητα Πολιτικού Μηχανικού, Χημικού Μηχανικού, Μηχανικού Περιβάλλοντος, Βιολόγου και Γεωλόγου με εξειδίκευση σε θέματα διαχείρισης υδατικών πόρων. Τεχνικοί σύμβουλοι επίσης αναλαμβάνουν να προτείνουν τα βασικά και συμπληρωματικά μέτρα στα σχέδια διαχείρισης, κι έτσι δίνεται η δυνατότητα διεπιστημονικής προσέγγισης και εφαρμογή κατάλληλης τεχνογνωσίας η οποία δε θα ήταν διαθέσιμη από τις αρμόδιες κεντρικές και περιφερειακές αρχές. Επιπρόσθετα, μέσα από την εφαρμογή διάφορων μεθόδων μπορεί να επιλεγεί η βέλτιστη διαχειριστική στρατηγική που θα ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες της πολιτικής υδάτων.

Για να γίνει αυτό όμως, θα πρέπει με δεδομένη και τη δύσκολη δημοσιονομική συγκυρία στην οποία βρίσκεται η χώρα, να βρεθούν οι απαιτούμενοι οικονομικοί αλλά και κοινωνικοί πόροι ώστε να υλοποιηθεί το εγχείρημα. Έτσι, η αξιοποίηση διαθέσιμων χρηματοδοτικών εργαλείων θα δώσει τη δυνατότητα εξασφάλισης της ρευστότητας. Τέτοια χρηματοδοτικά εργαλεία είναι το ΕΣΠΑ και το ΕΠΠΕΡΑΑ σε συνδυασμό με τα διαρθρωτικά ταμεία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, Ταμείο Συνοχής, Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Τα εν λόγω χρηματοδοτικά εργαλεία, ανάλογα με την κατάταξη της χώρας σε περιφέρεια σύγκλισης, σταδιακής εισόδου ή εξόδου χρηματοδοτούν με μεγαλύτερο ή μικρότερο ποσοστό δράσεις. Η χρηματοδότηση όμως προϋποθέτει την τήρηση ορισμένων δεσμεύσεων αλλά συνάμα και την απόδειξη ύπαρξης ανάγκης ενίσχυσής τους. Για αυτό το λόγο οι δομές που αναλαμβάνουν ένα τέτοιο ρόλο θα πρέπει να είναι σε θέση να ανταπεξέρχονται στις υποχρεώσεις που απορρέουν από τις εκάστοτε δεσμεύσεις, -και

παράλληλα να υπάρχει δραστηριοποίηση από τους αρμόδιους φορείς για την ένταξη σημαντικών έργων για το περιβάλλον στα εν λόγω προγράμματα.

Προτείνεται επιπλέον, η χρήση μέσων ειδικής στήριξης όπως είναι το Jessica. Πρόκειται για πρωτοβουλία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων και την Αναπτυξιακή Τράπεζα του Συμβουλίου της Ευρώπης που στοχεύει στη βιώσιμη αστική ανάπτυξη μέσω χρηματοοικονομικών τεχνικών. Η ιδιαιτερότητά του σε σχέση με τα υπόλοιπα χρηματοδοτικά εργαλεία είναι ότι οι αποδόσεις των υλοποιούμενων επενδύσεων, επανεπενδύονται σε νέα έργα αστικής ανάπτυξης (ec.europa.eu). Με τον τρόπο αυτό ανακυκλώνονται οι δημόσιοι πόροι και οι δράσεις πραγματοποιούνται με τις μικρότερες δυνατές χρονικές υστερήσεις.

Το νέο θεσμικό πλαίσιο, όπως αυτό διαμορφώθηκε με το Νόμο του Καλλικράτη και τις μετέπειτα τροποποιήσεις αυτού, επικεντρώνεται κυρίως στις αρμοδιότητες και την κατανομή τους ανάμεσα στην αιρετή περιφέρεια, και την κεντρική διοίκηση. Οι ρυθμίσεις για τους ΟΤΑ α και β βαθμού δεν έχουν απασχολήσει ιδιαίτερα την κοινή γνώμη παρ' όλα αυτά ο ρόλος τους είναι σημαντικός καθώς έχουν αναπτυξιακό χαρακτήρα και είναι αρμόδιοι και για την ίδρυση επιχειρήσεων και συνδέσμων που διαχειρίζονται υδατικούς πόρους, όπως οι ΔΕΥΑ (Νίκα, 2007).

Προτείνεται επομένως ο αναπτυξιακός προγραμματισμός τους να γίνεται με τρόπο τέτοιο που να συνάδει με τα Σχέδια Διαχείρισης των Περιφερειακών Διευθύνσεων Υδάτων. Οι ΔΕΥΑ, που διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στη διαχείριση του νερού, αποτελώντας φορείς ύδρευσης και επεξεργασίας αστικών λυμάτων, μπορούν να διαμορφώσουν μια νέα πολιτική. Αυτή θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη της όχι μόνο το οικονομικό κόστος αλλά και το περιβαλλοντικό, δηλαδή να εσωτερικεύει τις εξωτερικές οικονομίες, έτσι ώστε να ικανοποιεί τις απαιτήσεις της Οδηγίας αλλά ταυτόχρονα να είναι και βιώσιμες οικονομικά.

Καθώς αποτελούν την εγγύτερη προς τον πολίτη δομή, καλούνται να υιοθετήσουν ένα ρόλο δραστηριοποίησής του, ώστε να ενισχυθεί η συμμετοχικότητά και ευαισθητοποίησή του και με στόχο να αλλάξει αντιλήψεις και νοοτροπίες. Με τον τρόπο αυτό θα μπορέσει ίσως να συμβάλει με τις γνώσεις του στη βελτίωση διάφορων τοπικών προβλημάτων τα οποία γνωρίζει καλύτερα από τον καθένα αλλά και να αποκτήσει περιβαλλοντική συνείδηση και να αποδεχτεί με μεγαλύτερη ευκολία τις αλλαγές. Για να γίνει αυτό όμως θα πρέπει η Κεντρική

διοίκηση με τις κατάλληλες εξουσιοδοτήσεις να εκχωρήσει αρμοδιότητες στους ΟΤΑ α και β βαθμού και επίσης να εξασφαλίσει και την αντίστοιχη χρηματοδότηση για την υλοποίησή τους.

Όπως σημειώθηκε και παραπάνω, είναι απαραίτητο να χρησιμοποιούνται επιχειρησιακά εργαλεία για την ολοκληρωμένη διαχείριση και ως προς αυτό αποτελεί θετική ένδειξη η διαμόρφωση της Κοινής Στρατηγικής (Εικόνες 4, 5, 6 και 7) η οποία αποφασίστηκε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Το συγκεκριμένο εργαλείο αποτελείται από κατευθυντήρια κείμενα με τα οποία διασαφηνίζει τις διατάξεις της Οδηγίας που χρήζουν διευκρίνησης και χαράσσει προσανατολισμούς για τη δράση των κρατών-μελών και θέτει και προτεραιότητες υλοποίησής τους. Ωστόσο, αυτό είναι μόνο η αρχή για την υιοθέτηση κι άλλων ανάλογων στρατηγικών και την ανάπτυξη εργαλείων.

Από τη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε στο πλαίσιο των Διαχειριστικών Σχεδίων Λεκανών Απορροής Ποταμού, ένα από τα προβλήματα που αναδείχθηκε ήταν η έλλειψη πρωτογενών δεδομένων. Καθίσταται λοιπόν απαραίτητη η συλλογή πρωτογενών μετρητικών (ποσοτικών και ποιοτικών) δεδομένων, τα οποία σε συνδυασμό με τις ανεπτυγμένες μεθόδους προσομοίωσης που ήδη εφαρμόζονται (προσομοίωση λεκανών απορροής με χρήση GIS), θα έχουν ως αποτέλεσμα την καλύτερη διαχείριση προσφοράς και ζήτησης και την εκτίμηση της κατάστασης των υδάτινων οικοσυστημάτων.

Επειδή οι προκλήσεις που θα εμφανιστούν τα επόμενα χρόνια θα θέσουν σε κίνδυνο την ποσότητα του νερού, θα πρέπει η πολιτεία λάβει τα αναγκαία μέτρα ελαχιστοποίησης του κινδύνου αυτού. Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντική μπορεί να αποδειχθεί η συμβολή των Τεχνολογιών Πληροφορικής και Επικοινωνιών η οποία όμως προϋποθέτει και την ύπαρξη του κατάλληλου επιστημονικού δυναμικού με την απαιτούμενη τεχνογνωσία.

Στο πλαίσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης είναι πολύ σημαντικό να υπάρχει και να λειτουργεί το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα. Πρόκειται για σύστημα που καταχωρούνται όλα τα δεδομένα που αφορούν στα προγράμματα του ΕΣΠΑ, και στη χώρα μας ονομάζεται ΟΠΣ ΕΡΓΟΡΑΜΑ. Είναι θετική εξέλιξη το γεγονός ότι τα έργα που έχουν ενταχθεί και συγχρηματοδοτούνται από το ΕΣΠΑ και τα χρηματοδοτικά του εργαλεία καταχωρούν δεδομένα τους στο εν λόγω πληροφοριακό σύστημα λαμβάνοντας έναν χαρακτηριστικό κωδικό αριθμό.

Στο ίδιο πνεύμα ανήκει και η πρόταση που ακολουθεί και αφορά τη βελτίωση και επέκταση της Εθνικής Τράπεζας Υδρολογικής και Μετεωρολογικής Πληροφορίας (ΕΤΥΜΠ), με σκοπό να περιλαμβάνει το σύνολο των δεδομένων για την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατικών πόρων. Θα πρέπει να επιδιωχθεί ακόμη η συνεχής ενημέρωση αυτής τόσο από πλευράς νέων δεδομένων όσο και νέων τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»).

Όπως εκτέθηκε παραπάνω ένα ζήτημα που υπάρχει είναι η έλλειψη εξειδικευμένων στελεχών σε θέματα διαχείρισης υδατικών πόρων. Το γεγονός αυτό δημιουργεί προβλήματα στις υπηρεσίες που δραστηριοποιούνται στον τομέα αυτό, τόσο σε κεντρικό όσο και σε περιφερειακό επίπεδο. Χαρακτηριστικά μπορεί να αναφερθεί ότι καθώς η Ειδική Γραμματεία Υδάτων του ΥΠΕΚΑ είναι αρμόδια για να συντονίζει τις δράσεις για τα Διαχειριστικά Σχέδια, είναι κρίσιμης σημασίας να στελεχώνεται από άρτια εκπαιδευμένους στα συγκεκριμένα θέματα. Αντίστοιχα όμως θα πρέπει να συμβαίνει το ίδιο και με τις Διευθύνσεις Υδάτων της Περιφέρειας έτσι ώστε να συνεννοούνται επαρκώς και να υλοποιούν τις απαιτούμενες δράσεις. Για το λόγο αυτό προτείνεται η στελέχωση με προσωπικό που να διαθέτει όχι μόνο τις τεχνικές γνώσεις αλλά και γνώσεις σε διοικητικά θέματα, τα οποία όπως έχει δείξει η εμπειρία αρκετά συχνά δημιουργούν σύγχυση και καθυστερούν ακόμη και καλά σχεδιασμένες μελέτες. Έτσι, οι απόφοιτοι της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, οι οποίοι ταυτόχρονα έχουν και τις σχετικές ειδικότητες, ως στελέχη υψηλής εξειδίκευσης και ταχείας ανέλιξης θα μπορούσαν να διευκολύνουν πολύ τις διαδικασίες με ευνοϊκά και σημαντικά αποτελέσματα. Αυτό θα μπορούσε να γίνει σε συνδυασμό με την προτίμηση για την εκπόνηση των μελετών που αναλαμβάνονται από εξωτερικούς τεχνικούς συμβούλους, μεταπτυχιακών φοιτητών ή διπλωματούχων πανεπιστημιακών ιδρυμάτων που δραστηριοποιούνται στον τομέα διαχείρισης υδατικών πόρων. Με τον τρόπο αυτό θα αξιοποιηθεί με το βέλτιστο τρόπο το επιστημονικό δυναμικό της χώρας το οποίο αναμφίβολα διαθέτει την τεχνογνωσία για την υλοποίηση μελετών. Έμμεσα λοιπόν εκπληρώνεται και ο στόχος της Λισαβόνας αλλά και της Ευρώπης 20-20 για μείωση της ανεργίας και ταυτόχρονα καλλιεργούνται και συνεργασίες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα.

Στην αξιοποίηση του ερευνητικού δυναμικού θα μπορούσε να συμβάλει και η ίδρυση ενός Ινστιτούτου Υδάτων, το οποίο θα λειτουργεί ως κρίκος ανάμεσα στα ερευνητικά κέντρα και τους φορείς εφαρμογής. Με τον τρόπο αυτό θα στηριχθεί η καινοτομία και τεχνογνωσία που παράγεται στα ερευνητικά κέντρα (Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη 2007-2013»).

Για την Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας ειδικότερα, θα πρέπει να ληφθεί ιδιαίτερη μέριμνα για το χώρο των συνοριακών τμημάτων της ΠΚΜ και της Βουλγαρίας, στο πλαίσιο στήριξης των τοπικών οικονομιών και των τοπικών θέσεων απασχόλησης, που απειλούνται λόγω φυγής επενδύσεων και παραγωγικής δραστηριότητας προς τις γειτονικές χώρες (βασικές κατευθύνσεις αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα προγραμματική περίοδο). Οι παρεμβάσεις θα πρέπει να είναι στοχευμένες, έτσι προτείνεται η αντιμετώπιση να περιλαμβάνει την ένταξη ειδικών ομάδων ανέργων σε προγράμματα σχετικά με τη διαχείριση των υδατικών πόρων. Για παράδειγμα, θα ήταν μια καλή πρόταση, σε τοπικό επίπεδο να υλοποιηθούν προγράμματα κατάρτισης ανέργων μέσω του Οργανισμού Απασχόλησης Εργατικού Δυναμικού, με θεματικό αντικείμενο τα ιδιαίτερα προβλήματα ρύπανσης των υδάτων της περιοχής, ώστε να γίνουν ευρέως γνωστά και να δοθεί η δυνατότητα σε νέους πτυχιούχους συναφών ειδικοτήτων να αποκτήσουν εξειδίκευση επάνω στο θέμα την οποία αργότερα θα μπορέσουν να αξιοποιήσουν στο πλαίσιο κάποιας εργασίας.

Όσον αφορά τα ζητήματα με τα Διαχειριστικά Σχέδια Λεκανών Απορροής και την υπόθεση της λίμνης Κορώνειας (Εικόνες 13, 14 και 15), το πιο σημαντικό είναι οι συντονισμένες δράσεις και η συνεννόηση μεταξύ των αρμόδιων φορέων. Πρόκειται για θέματα που άπτονται γενικότερου ενδιαφέροντος, συνεπώς η αντιμετώπισή τους θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένη και συλλογική. Αρχικά σε τοπικό επίπεδο, οι ενδιαφερόμενοι σε συνεργασία με το Φορέα Διαχείρισης να υλοποιούν όποιες δράσεις απαιτούνται από αυτούς και στη συνέχεια να ενημερώνουν για τα προβλήματα την κεντρική διοίκηση. Ιδιαίτερα θετικό είναι το γεγονός ότι τόσο στη διαβούλευση του διαχειριστικού σχεδίου της Περιφέρειας Κεντρικής Μακεδονίας η συμμετοχή ήταν μεγάλη αλλά και στις θεματικές συναντήσεις για τη λίμνη Κορώνεια. Αυτό που μένει τώρα να ελεγχθεί είναι εάν τα σημαντικότερα σχόλια που γίνανε στη διαβούλευση ληφθήκανε υπόψη και ενσωματώθηκαν στο τελικό Διαχειριστικό Σχέδιο.

Επιπλέον, σε συνέχεια του προβληματισμού που εκτέθηκε για τη λίμνη Κορώνεια, προτείνεται να δοθεί προτεραιότητα στα αγροτικά θέματα, τα οποία όπως έχει αποδειχθεί είναι αυτά που προκαλούν την περιβαλλοντική υποβάθμιση της λίμνης. Άλλωστε δεν είναι τυχαίο το γεγονός ότι και το ίδιο το Ταμείο Συνοχής είχε θέσει ως προϋπόθεση για τη χρηματοδότηση να εξασφαλιστεί ότι η λίμνη θα έχει νερό, πράγμα το οποίο έχει άμεση σχέση με τις γεωτρήσεις (Λίμνη Κορώνεια, Ένας απολογισμός για το έτος 2009). Ιδιαίτερη μέριμνα θα πρέπει να υπάρξει για τις παράνομες και μη καταγεγραμμένες γεωτρήσεις που υπάρχουν στην περιοχή λόγω της υπεράντλησης η οποία έχει ως αποτέλεσμα την υποβάθμιση του υδροφόρου ορίζοντα. Περαιτέρω, η μείωση της ποσότητας νερού είναι δυνατό να

υποβαθμίσει την ποιότητα του υδροφόρου. Προς αυτή την κατεύθυνση σημαντικό βήμα αποτελεί η νέα τροποποίηση της ΚΥΑ για τα υφιστάμενα δικαιώματα χρήσης νερού, που αποτελεί αντικείμενο μελέτης από ομάδα εργασίας της ΕΓΥ. Αναμένεται ειδικότερα και μια ΚΥΑ για καταγραφή όλων των γεωτρήσεων, παράνομων και μη, ώστε να δοθεί κίνητρο σε όλους να δηλώσουν τη γεώτρησή τους προκειμένου να έχουν δικαίωμα στο μέλλον να αδειοδοτηθούν. Ωστόσο, δεν θα πρέπει να περιοριστεί η συγκεκριμένη προσπάθεια σε μια απλή καταγραφή και αδειοδότηση αλλά να υπάρξει μέριμνα για τις ποσότητες που αντλούνται ώστε να είναι βέβαιο πως δεν δημιουργείται πρόβλημα στη φέρουσα ικανότητα του υδροφόρου. Άλλωστε, το Άρθρο 1 της ΟΠΥ απαιτεί την εξασφάλιση επαρκούς παροχής επιφανειακού και υπόγειου νερού καλής ποιότητας, για τη βιώσιμη, ισόρροπη και δίκαιη χρήση ύδατος. Για την επίτευξη καλής ποιότητας υπόγειων υδάτων πρέπει να υπάρχουν δεδομένα για την ποσοτική και χημική κατάστασή τους. Συνεπώς, μέριμνα πρέπει να ληφθεί για την καταγραφή των ποσοτήτων νερού που αντλούνται από τις γεωτρήσεις, ενεργώντας έτσι και σύμφωνα με τις επιταγές της Οδηγίας 2006/118/ΕΚ για την προστασία από τη ρύπανση των υπόγειων υδάτων.

Όσον αφορά το πρόβλημα με τους δείκτες παρακολούθησης των ΕΠ που εκτέθηκε στην προηγούμενη ενότητα, δεδομένων των δυσχερειών που έχουν προκύψει, κρίνεται αναγκαίος ο επανακαθορισμός του υφιστάμενου συστήματος περιβαλλοντικής παρακολούθησης και αξιολόγησης προγραμμάτων, έτσι ώστε κάθε συμπέρασμα που εξάγεται να είναι αντιπροσωπευτικό της τρέχουσας κατάστασης. Επίσης, προτείνεται οι τιμές βάσης και στόχου να συνδέονται με πραγματικές τιμές επίτευξης και στόχων σε εθνικό επίπεδο και τέλος η μορφή τους να είναι τέτοια που να επιτρέπει τη δημιουργία υποδεικτών για εφαρμογή σε όλα τα προγράμματα και τα είδη πράξεων. Με τον τρόπο αυτό εκτιμάται ότι θα δημιουργηθεί ένα εύχρηστο σύστημα άθροισης του συνόλου των τιμών για την εξαγωγή συνολικών συμπερασμάτων (από την παρουσίαση της Χρυσούλας Κούρτελη, 2013).

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

ΕΛΛΗΝΙΚΗ

Επίσημα έγγραφα

Νόμοι/Οδηγίες

1. **N 1739/1987** Διαχείριση των υδατικών πόρων και άλλες διατάξεις, (ΦΕΚ Α' 201/20-11-1987)
2. **N.2503/1997** Διοίκηση, οργάνωση, στελέχωση της Περιφέρειας, ρύθμιση θεμάτων για την Τοπική Αυτοδιοίκηση και άλλες διατάξεις (ΦΕΚ Α' 107/30-05-1997)
3. **Οδηγία 2000/60/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2000 Για τη θέσπιση πλαισίου κοινοτικής δράσης στο τομέα πολιτικής των Υδάτων (ΕΕ L 327/22.12.2000)
4. **N 3199/2003** Προστασία και διαχείριση των υδάτων. (ΦΕΚ Α' 280/09-12-2003)
5. **N.3230/2004** Καθιέρωση Συστήματος με στόχους, μέτρηση αποδοτικότητας και άλλες διατάξεις. (ΦΕΚ 44/11-02-2004)
6. **N.3316/2005** Ανάθεση και εκτέλεση δημόσιων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής συναφών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις(ΦΕΚ Α' 42/22.2.2005)
7. **N.3463/2006** Κύρωση του Κώδικα Δήμων και Κοινοτήτων (ΦΕΚ 114 Α/08-06-2006)
8. **N. 3614/2007** Διαχείριση, έλεγχος και εφαρμογή αναπτυξιακών παρεμβάσεων για την προγραμματική περίοδο 2007-2013(ΦΕΚ Α' 267/3.12.2007)
9. **Οδηγία 2007/60/ΕΚ** του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 23^{ης} Οκτωβρίου 2007 Για τη αξιολόγηση και τη διαχείριση των κινδύνων πλημμύρας(ΕΕ L 288/27/6.11.2007)
10. **N. 3852/2010** Νέα αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης(ΦΕΚ Α'87/7.6.2010)
11. **N. 4071/2012** Ρυθμίσεις για την τοπική ανάπτυξη, την αυτοδιοίκηση και την αποκεντρωμένη διοίκηση, Ενσωμάτωση Οδηγίας 2009/50/ΕΚ(ΦΕΚ Α' 85/11.4.2012)
12. **N. 4117/2013** Κύρωση της από 31 Οκτωβρίου 2012 Πράξης Νομοθετικού Περιεχομένου «Τροποποίηση της παραγράφου 16 του άρθρου 49 του νόμου 4030/2011 (ΦΕΚ Α' 29/5.2.2013)

Προεδρικά διατάγματα

- 1. Π.Δ. 51/2007** Καθορισμός μέτρων και διαδικασιών για την ολοκληρωμένη προστασία και διαχείριση των υδάτων σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ (ΦΕΚ 54 Α/08-03-2007)
- 2. Π.Δ. 24/2010** Ανακαθορισμός των Αρμοδιοτήτων των Υπουργείων και τροποποίηση του π.δ 189/2009(ΦΕΚ 56/15.4.2010)

Υπουργικές και Κοινές Υπουργικές Αποφάσεις

- 1. υπ' αριθμ. 6919/5.3.2004** Κοινή Απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης- Περιβάλλοντος, Χωροταξίας και Δημόσιων Έργων- Γεωργίας και Μακεδονίας- Θράκης «Χαρακτηρισμός των λιμναίων χερσαίων και υδάτινων περιοχών του υγροτοπικού συστήματος των λιμνών Βόλβης-Κορώνειας και των Μακεδονικών Τεμπών» και καθορισμός ζωνών προστασίας και καθορισμός χρήσεων, όρων και περιορισμών δόμησης»(ΦΕΚ Δ 248/5.3.2004)
- 2. υπ' αριθμ. 110957/26.3.2010** Κοινή Απόφαση του Υφυπουργού Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης-και της Υπουργού Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Τρόπος λειτουργίας των Περιφερειακών Συμβουλίων Υδάτων και τρόπος δημοσιοποίησης των Σχεδίων Διαχείρισης του άρθρου 7 του Ν. 3199/2003 και συμμετοχής του κοινού στη δημόσια διαβούλευση»(ΦΕΚ Β' 394/6.4.2010)
- 3. υπ' αριθμ. οικ. 150599/10.6.2011** Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης-Οικονομικών-Οικονομίας, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας- Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής- Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων- Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων- Πολιτισμού και Τουρισμού «Διαδικασίες, όροι και προϋποθέσεις για τη χορήγηση αδειών για τα υφιστάμενα δικαιώματα χρήσης νερού» (ΦΕΚ Β' 1440/16.6.2011)
- 4. υπ' αριθμ. οικ. 140384/19.8.2011** Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας- Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας-Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής-Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων-Υγείας και Κοινωνικής Αλληλεγγύης-Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων «Ορισμός Εθνικού Δικτύου Παρακολούθησης της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων με καθορισμό των

θέσεων μετρήσεων και των φορέων που υποχρεούνται στη λειτουργία τους, κατά το άρθρο 4, παράγραφος 4 του Ν. 3199/2003(Α' 280)» (ΦΕΚ Β' 2017/9.9.2011)

- 5. υπ' αριθμ. οικ. 11659/22.3.2013** Κοινή Απόφαση των Υπουργών Οικονομίας-Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής «Οργάνωση της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων του Υπουργείου Περιβάλλοντος, Ενέργειας και Κλιματικής Αλλαγής»(ΦΕΚ Β' 679/2.3.2013)

Αποφάσεις της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων

- 1. υπ' αριθμ. οικ. 706/16.7.2010** Απόφαση της Εθνικής Επιτροπής Υδάτων «Καθορισμός των Λεκανών Απορροής Ποταμών της χώρας και ορισμού των αρμόδιων Περιφερειών για τη διαχείριση και προστασία τους» (ΦΕΚ Β' 1383/2.9.2010), με διόρθωση σφάλματος (ΦΕΚ Β' 1572/28.9.2010)

Εγκύκλιοι

- 1. υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 150673/13.7.2011** διευκρινιστική εγκύκλιος της Διεύθυνσης Υποστήριξης και Ανάπτυξης της Ειδικής Γραμματείας Υδάτων με θέμα «Αρμοδιότητες των Αποκεντρωμένων Διοικήσεων και Περιφερειών της χώρας στον τομέα των υδάτων βάσει του Ν. 3852/2010»
- 2. υπ' αριθμ. πρωτ. οικ. 190802/22.7.2013** διευκρινιστική εγκύκλιος της Διεύθυνσης Προστασίας και Διαχείρισης Υδάτινου Περιβάλλοντος με θέμα «Διαδικασίες χορήγησης αδειών για τα υφιστάμενα δικαιώματα χρήσης νερού και τις άδειες χρήσης νερού και εκτέλεσης νέων έργων-αξιοποίησης υδατικών πόρων»

Αποφάσεις του Συμβουλίου της Επικρατείας

υπ' αριθμ. 1685/2005, 338/2006

Αποφάσεις της Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή - ΟΚΕ (2002) Η Διαχείριση των Υδατικών Πόρων,
Δεκέμβριος, Γνώμη 83

Αποφάσεις του Δικαστηρίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

- 1. C-26 /07** «Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας-Παράβαση Κράτους-Μέλους-Οδηγία 2000/60/ΕΚ-Προστασία και διαχείριση των υδάτων-Μη κατάρτιση των προβλεπόμενων αναλύσεων-Παράλειψη διαβίβασης των απαιτούμενων συνοπτικών εκθέσεων»
- 2. C-297/11** «Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας-Παράβαση Κράτους-Μέλους-Οδηγία 2000/60/ΕΚ-Προστασία και διαχείριση υδάτων-Μη κατάρτιση των Σχεδίων Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμού-Μη αποστολή αντιγράφου των Σχεδίων Διαχείρισης στην Επιτροπή-Μη εκκίνηση της διαδικασίας πληροφόρησης του κοινού και σχετικές διαβουλεύσεις σε σχέση με τα Προσχέδια Διαχείρισης Λεκανών Απορροής Ποταμού»
- 3. C-517/11** «Επιτροπή κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας-Παράβαση Κράτους-Μέλους-Οδηγία 2000/60/ΕΚ-Μη λήψη των κατάλληλων μέτρων για το κλείσιμο των παράνομων γεωτρήσεων, λήψη μέτρων για άρδευση, απόρριψη αποβλήτων βιομηχανικής παραγωγής και το Σχέδιο Διαχείρισης και Ολοκληρωμένου Προγράμματος παρακολούθησης του εθνικού πάρκου των λιμνών Κορώνειας-Βόλβης και Μακεδονικών Τεμπών-Μη ολοκλήρωση δικτύου αποχέτευσης και επεξεργασίας αστικών λυμάτων για τον οικισμό του Λαγκαδά»

Μελέτες-Εκθέσεις

- 1.** ΥΠΕΧΩΔΕ (2006) *.Report of Greece on coastal zone management*, Athens, March
- 2.** ΥΠΕΧΩΔΕ (2007) *.Σχέδιο Εθνικού Προγράμματος Διαχείρισης και Προστασίας των Υδάτινων Πόρων της χώρας*, Αθήνα
- 3.** WWF Ελλάς (2012). *Δεσμεύσεις για εφαρμογή, Η περιβαλλοντική νομοθεσία στην Ελλάδα, ετήσια έκθεση*, Ιούνιος
- 4.** ΥΠΑΝ(2008)
- 5.** Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης (2008). *Ο ρόλος και οι αρμοδιότητες της αυτοδιοίκησης στη διαχείριση και προστασία των υδατικών πόρων*, Αθήνα
- 6.** Ινστιτούτο Τοπικής Αυτοδιοίκησης(2008). *Οδηγία-Πλαίσιο για τη διαχείριση των υδατικών πόρων*
- 7.** Έκθεση για την ποιότητα Επιφανειακών και Υπόγειων Υδάτων της χώρας(2012). *Περίοδος αναφοράς 2000-2008, 2^η έκδοση*

8. Έκθεση για την πορεία εφαρμογής από την πρωτοβάθμια αυτοδιοίκηση των ΕΠ 2007-2013
9. Έκθεση ληπτέων μέτρων(διαβούλευση και προγραμματισμός διαβούλευσης), Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας, 2012
10. Έκθεση επισκόπησης σημαντικών ζητημάτων διαχείρισης υδάτων, Υδατικό Διαμέρισμα Κεντρικής Μακεδονίας, Μάρτιος 2013

Βιβλία

1. Ανδρεαδάκης Α (2002). *Η αναγκαιότητα συντονισμένης δράσης για την υποβοήθηση της εφαρμογής της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Νερά 2000/60/ΕΚ*, ΕΜΠ, Αθήνα, 2002
Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας: Η Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ-Εναρμόνιση με την ελληνική πραγματικότητα
2. Μιμίκου Μ.Α (2002). *Η εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ σε επίπεδο λεκανών απορροής –Προοπτικές με βάση την ελληνική πραγματικότητα*, ΕΜΠ, Αθήνα
Πρακτικά επιστημονικής ημερίδας: Η Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ-Εναρμόνιση με την ελληνική πραγματικότητα
3. Καλλία Α. (2011). *Θεσμικό πλαίσιο για την προστασία και διαχείριση των υδατικών πόρων*, Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Ζήτη
4. Μπεριάτος Η(2013). *Χωροταξικός σχεδιασμός και εδαφικές-διοικητικές δομές: Ζητήματα χωρικής διακυβέρνησης σε τοπική κλίμακα*, Πάτρα
Πρακτικά 11ου επιστημονικού συνεδρίου-2013(ERSA-GR): Αγροτική οικονομία, Ύπαιθρος χώρος, Περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη
5. Πασσάς Α (2009). *Η εθνική διοίκηση στο θεσμικό και πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*. [επιμ.] Α. Πασσάς και Θ. Τσέκος Εθνική Διοίκηση και Ευρωπαϊκή Ολοκλήρωση: Η Ελληνική εμπειρία, Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση

Άρθρα

1. Αντωνίου Α. Καλλία (2006). *Νομικό πλαίσιο διαχείρισης υδατικών πόρων-Η εφαρμογή της κοινοτικής Οδηγίας Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ*, ΠερΔικ(έτος 10), σελ. 576-582,
2. Αντωνίου Α. Καλλία (2012). *Δίκαιο περιβάλλοντος της Ε. Ένωσης Επισκόπηση*, ΠερΔικ(έτος 12), τεύχος 1, σελ. 267-280.
3. Γιωτάκης Κ (2001). *Η Οδηγία-Πλαίσιο Κοινοτικής Δράσης στον τομέα πολιτικής υδάτων*, Συμπόσιο «Αιγαίο –Νερό -Βιώσιμη Ανάπτυξη», Πάρος 6-7 Ιουλίου
4. Διαμαντής Ι, Πλιάκας Φ, Πεταλάς Χ, Καλλιώρας Α (2004). *Η εναρμόνιση του Εθνικού Δικαίου με την Οδηγία 2000/60/ΕΚ για την προστασία και διαχείριση των υδάτων*, Περ. Δικ. 4/εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη , σελ. 480-488
5. Καραγεώργου Β (2003). *Η οδηγία-πλαίσιο για το νερό ένας σημαντικός σταθμός για το ευρωπαϊκό δίκαιο περιβάλλοντος*, Νόμος και Φύση
6. Κούγκολος Α (2004). *Κριτική Θεώρηση της Ευρωπαϊκής Οδηγίας 2000/60 και του Ν 3199/2003*, ΠερΔικ, εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, σ. 17-22
7. Παπανίδης Μ (2002). *Υδατικοί Πόροι της Ελλάδας*, Περιοδικό ΥΔΡΟοικονομία, Τεύχος 6^ο, σ.18-19
8. Σακελαροπούλου Κ, Σεκέρογλου Ν (2006). *Η Βιώσιμη Διαχείριση Υδατικών Πόρων*, Νόμος και Φύση
9. Τσακίρης Γ (2000). *Από την Οδηγία της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην Εθνική Στρατηγική για το νερό*, Ελληνική Επιτροπή για τη Διαχείριση των Υδατικών Πόρων
10. Χρυσοπολίτου Β (2006). *Τι προβλέπει η Οδηγία Πλαίσιο για τα Νερά* Περιοδικό ΑΜΦΙΒΙΟΝ Τεύχος 64, σ. 5-6

Εργασίες

1. Κολιόπουλος Τ (2011) . *Ποιοτική κατάσταση της λίμνης Κορώνειας*, ΕΜΠ
2. Νίκα Κ (2007). *Οδηγία Πλαίσιο 2000/60/ΕΚ για τα Νερά. Θέματα εφαρμογής της στην Περιφέρεια Θεσσαλίας. Η λεκάνη απορροής του ποταμού Πηνειού*, Αθήνα
3. Χρονοπούλου Ξ (2011). *Ελληνική περιβαλλοντική διοίκηση-Η εφαρμογή της Οδηγίας 2000/60/ΕΚ για τα Υδατα*, Αθήνα

Διάφορα

1. Σχέδιο διαχείρισης Κορώνειας (1998)
2. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Περιβάλλον και Αειφόρος Ανάπτυξη, Προγραμματική περίοδος 2007-2013, Αθήνα, Σεπτέμβριος 2007
3. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Μακεδονία-Θράκη. Πρόοδος υλοποίησης δράσεων στην Περιφέρεια Κεντρικής Μακεδονίας
4. ΕΡΤ 3 (2007)
5. Τρεμόπουλος Μ (2010). Λίμνη Κορώνεια. Ένας απολογισμός για το 2009
6. 1^ο Ελληνοκινεζικό Φόρουμ για το περιβάλλον, ΤΕΕ, Αθήνα 2009
7. Επιχειρησιακό Πρόγραμμα 2012-2014, Ενότητα 1^η :Στρατηγικός Σχεδιασμός (2011), Θεσσαλονίκη
8. Σαδάνα(2011)
9. Διαχείριση νερού σε μεσογειακές λεκάνες απορροής ποταμών «Αειφορική διαχείριση νερού μέσω της ενδυνάμωσης της Κοινής Ευθύνης σε Μεσογειακές Λεκάνες Απορροής», Μάιος 2012
10. Βασικές κατευθύνσεις αναπτυξιακής στρατηγικής για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020(2^η εγκύκλιος), Μάιος 2013
11. Προσχέδιο διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού Υδατικού Διαμερίσματος Κεντρικής Μακεδονίας, Ιούνιος 2013

Παρουσιάσεις διαλέξεων

1. Ζησοπούλου Σμάρω (2013), διαλέξεις για το Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς 2007-2013 και για τη νέα προγραμματική περίοδο 2014-2020 στο πλαίσιο των εισηγήσεων για την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
2. Ινστιτούτο Έρευνας και Ρυθμιστικών Πολιτικών(2013), εγχειρίδιο που συντάχθηκε στο πλαίσιο εισηγήσεων στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης με την επιμέλεια των: Κατσιμάρδος Π, Μπούας Κ, Στεφοπούλου Ε.
3. Κούρτελη Χρυσούλα(2013), διαλέξεις για τους περιβαλλοντικούς δείκτες στο πλαίσιο των εισηγήσεων για την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης

ΞΕΝΟΓΛΩΣΣΗ

1. European Committee EC (2001). *Common Strategy on the Implementation of the Water Framework Directive, Strategic Document*, May
2. European Committee EC (2003). *Common Strategy on the Implementation of the Water Framework Directive-Progress and Work programme for 2003 and 2004*, June
3. European Committee EC (2004). *Common Strategy on the Implementation of the Water Framework Directive-Progress and Work programme for 2005 and 2006*, December
4. European Committee EC (2006). *Common Strategy on the Implementation of the Water Framework Directive-Progress and Work programme for 2007 and 2009*, November
5. Curtin D and Wessel R (2005). *Good governance and the European Union: reflections on concepts, institutions and substance*. Αμβέρσα-Οξφόρδη-Νέα Υόρκη: Intersentia, 2005
6. Howell K (2004). *Developing conceptualizations of Europeanisation: Synthesising Methodological Approaches Europeanisation Papers 2004*, Τόμος 3

Διαδικτυακοί τόποι

1. <http://www.panda.org/>
2. <http://www.waterinfo.gr>
3. <http://www.oke.gr>
4. <http://www.nomosphysis.org.gr>
5. <http://www.lifewateragenda.org/html/wfd-gr.html/>
6. <http://circa.europa.eu/>
7. <http://www.itia.ntua.gr>
8. <http://www.medsos.gr>
9. <http://www.ypeka.gr>
10. <http://www.epperee.gr>
11. http://ec.europa.eu/environment/water/water-framework/index_en.html
12. <http://water.europa.eu>
13. <http://www.opengov.gr>
14. rcm.damt.gov.gr
15. <http://www.google.gr>

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΙ ΟΡΙΣΜΟΙ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2000/60/ΕΚ

(Άρθρο 2)

Για τους σκοπούς της παρούσας οδηγίας, εφαρμόζονται οι ακόλουθοι ορισμοί:

1. "Επιφανειακά ύδατα": τα εσωτερικά ύδατα, εκτός των υπόγειων υδάτων· τα μεταβατικά και τα παράκτια ύδατα, εκτός εάν πρόκειται για τη χημική τους κατάσταση, οπότε περιλαμβάνουν και τα χωρικά ύδατα.
2. "Υπόγεια ύδατα": το σύνολο των υδάτων που βρίσκονται κάτω από την επιφάνεια του εδάφους στη ζώνη κορεσμού και σε άμεση επαφή με το έδαφος ή το υπέδαφος.
3. "Εσωτερικά ύδατα": το σύνολο των στάσιμων ή των ρεόντων επιφανειακών υδάτων και όλα τα υπόγεια ύδατα που βρίσκονται προς την πλευρά της ξηράς σε σχέση με τη γραμμή βάσης από την οποία μετράται το εύρος των χωρικών υδάτων.
4. "Ποταμός": σύστημα εσωτερικών υδάτων το οποίο ρέει, κατά το πλείστον, στην επιφάνεια του εδάφους αλλά το οποίο μπορεί, για ένα μέρος της διαδρομής του, να ρέει και υπογείως.
5. "Λίμνη": σύστημα στάσιμων εσωτερικών επιφανειακών υδάτων.
6. "Μεταβατικά ύδατα": συστήματα επιφανειακών υδάτων πλησίον του στομίου ποταμών τα οποία είναι εν μέρει αλμυρά λόγω της γειτνίασής τους με παράκτια ύδατα αλλά τα οποία επηρεάζονται ουσιαστικά από ρεύματα γλυκού νερού.
7. "Παράκτια ύδατα": τα επιφανειακά ύδατα που βρίσκονται στην πλευρά της ξηράς μιας γραμμής, κάθε σημείο της οποίας βρίσκεται σε απόσταση ενός ναυτικού μιλίου προς τη θάλασσα από το πλησιέστερο σημείο της γραμμής βάσης από την οποία μετράται το εύρος των χωρικών υδάτων και τα οποία, κατά περίπτωση, εκτείνονται μέχρι του απώτερου ορίου των μεταβατικών υδάτων.
8. "Τεχνητό υδατικό σύστημα": ένα σύστημα επιφανειακών υδάτων που δημιουργείται με δραστηριότητα του ανθρώπου.
9. "Ιδιαίτερος τροποποιημένο υδατικό σύστημα": ένα σύστημα επιφανειακών υδάτων του οποίου ο χαρακτήρας έχει μεταβληθεί ουσιαστικά λόγω φυσικών αλλοιώσεων από τις δραστηριότητες του ανθρώπου και το οποίο ορίζεται από το κράτος μέλος σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος II.

10. "Σύστημα επιφανειακών υδάτων": διακεκριμένο και σημαντικό στοιχείο επιφανειακών υδάτων, όπως π.χ. μια λίμνη, ένας ταμιευτήρας, ένα ρεύμα, ένας ποταμός ή μια διώρυγα, ένα τμήμα ρεύματος, ποταμού ή διώρυγας, μεταβατικά ύδατα ή ένα τμήμα παράκτιων υδάτων.
11. "Υδροφόρος ορίζοντας": υπόγειο στρώμα ή στρώματα βράχων ή άλλες γεωλογικές στοιβάδες επαρκώς πορώδεις και διαπερατές ώστε να επιτρέπουν είτε σημαντική ροή υπόγειων υδάτων είτε την άντληση σημαντικών ποσοτήτων υπόγειων υδάτων.
12. "Σύστημα υπόγειων υδάτων": συγκεκριμένος όγκος υπόγειων υδάτων εντός ενός ή περισσότερων υδροφόρων οριζόντων.
13. "Λεκάνη απορροής ποταμού": η εδαφική έκταση από την οποία συγκεντρώνεται το σύνολο της απορροής μέσω διαδοχικών ρευμάτων, ποταμών και πιθανώς λιμνών και παροχετεύεται στη θάλασσα με ενιαίο στόμιο ποταμού, εκβολές ή δέλτα.
14. "Υπολεκάνη": η εδαφική έκταση από την οποία συγκεντρώνεται το σύνολο της απορροής μέσω σειράς ρευμάτων, ποταμών και πιθανώς λιμνών σε συγκεκριμένο σημείο υδάτινου ρεύματος (συνήθως λίμνης ή συμβολής ποταμών).
15. "Περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού": η θαλάσσια και χερσαία έκταση, που αποτελείται από μια ή περισσότερες γειτονικές λεκάνες απορροής ποταμού μαζί με τα συναφή υπόγεια και παράκτια ύδατα, και η οποία προσδιορίζεται δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 1 ως η βασική μονάδα διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού.
16. "Αρμόδια αρχή": αρχή ή αρχές που προσδιορίζονται δυνάμει του άρθρου 3 παράγραφος 2 ή παράγραφος 3.
17. "Κατάσταση επιφανειακών υδάτων": η συνολική έκφραση της κατάστασης ενός επιφανειακού υδατικού συστήματος, που καθορίζεται από τις χαμηλότερες τιμές της οικολογικής και της χημικής του κατάστασης.
18. "Καλή κατάσταση επιφανειακών υδάτων": η κατάσταση επιφανειακού υδατικού συστήματος που χαρακτηρίζεται τουλάχιστον "καλή", τόσο από οικολογική όσο και από χημική άποψη.
19. "Κατάσταση υπόγειων υδάτων": η συνολική έκφραση της κατάστασης υπογείου υδατικού συστήματος, που καθορίζεται από τις χαμηλότερες τιμές της ποσοτικής και της χημικής του κατάστασης.
20. "Καλή κατάσταση υπόγειων υδάτων": η κατάσταση υπογείου υδατικού συστήματος που χαρακτηρίζεται τουλάχιστον "καλή", τόσο από ποσοτική όσο και από χημική άποψη.

21. "Οικολογική κατάσταση": η ποιοτική έκφραση της διάρθρωσης και της λειτουργίας υδάτινων οικοσυστημάτων που συνδέονται με επιφανειακά ύδατα, η οποία ταξινομείται σύμφωνα με το παράρτημα V.
22. "Καλή οικολογική κατάσταση": η κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων το οποίο ταξινομείται κατ' αυτόν τον τρόπο σύμφωνα με το παράρτημα V.
23. "Καλό οικολογικό δυναμικό": η κατάσταση ενός ιδιαίτερα τροποποιημένου ή τεχνητού υδατικού συστήματος, το οποίο ταξινομείται κατ' αυτόν τον τρόπο σύμφωνα με τις σχετικές διατάξεις του παραρτήματος V.
24. "Καλή χημική κατάσταση επιφανειακών υδάτων": η χημική κατάσταση που απαιτείται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων για τα επιφανειακά ύδατα, οι οποίοι καθορίζονται στο άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α), δηλαδή η χημική κατάσταση που έχει επιτύχει ένα σύστημα επιφανειακών υδάτων, στο οποίο οι συγκεντρώσεις ρύπων δεν υπερβαίνουν τα πρότυπα περιβαλλοντικής ποιότητας τα οποία ορίζονται στο παράρτημα IX και δυνάμει της παραγράφου 7 του άρθρου 16, καθώς και δυνάμει άλλων συναφών κοινοτικών νομοθετημάτων που θεσπίζουν ποιοτικά περιβαλλοντικά πρότυπα σε κοινοτικό επίπεδο.
25. "Καλή χημική κατάσταση υπόγειων υδάτων": η χημική κατάσταση συστήματος υπόγειων υδάτων, η οποία πληροί όλους τους όρους του πίνακα 2.3.2 του παραρτήματος V.
26. "Ποσοτική κατάσταση": η έκφραση του βαθμού στον οποίο ένα σύστημα υπόγειων υδάτων επηρεάζεται από άμεσες και έμμεσες αντλήσεις.
27. "Διαθέσιμοι πόροι υπόγειων υδάτων": ο μακροπρόθεσμος μέσος ετήσιος ρυθμός γενικής ανατροφοδότησης ενός συστήματος υπόγειων υδάτων μείον τον μακροπρόθεσμο μέσο ετήσιο ρυθμό ροής που απαιτείται για την επίτευξη των στόχων οικολογικής ποιότητας για τα συναφή επιφανειακά ύδατα οι οποίοι ορίζονται στο άρθρο 4, για την αποφυγή οιασδήποτε σημαντικής μείωσης της οικολογικής κατάστασης των υδάτων αυτών και για την αποφυγή οιασδήποτε σημαντικής ζημίας των συναφών χερσαίων οικοσυστημάτων.
28. "Καλή ποσοτική κατάσταση": η κατάσταση που ορίζεται στον πίνακα 2.1.2 του παραρτήματος V.
29. "Επικίνδυνες ουσίες": ουσίες ή ομάδες ουσιών που είναι τοξικές, σταθερές και επιρρεπείς σε βιοσυσσώρευση, καθώς και άλλες ουσίες ή ομάδες ουσιών που δημιουργούν ανάλογο βαθμό ανησυχίας.

30. "Ουσίες προτεραιότητας": ουσίες που καθορίζονται σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφος 2 και απαριθμούνται στο παράρτημα X. Μεταξύ των ουσιών αυτών υπάρχουν "επικίνδυνες ουσίες προτεραιότητας", δηλαδή ουσίες καθοριζόμενες σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφοι 3 και 6, για τις οποίες πρέπει να ληφθούν μέτρα σύμφωνα με το άρθρο 16 παράγραφοι 1 και 8.
31. "Ρύπος": κάθε ουσία που εμπεριέχει τον κίνδυνο να προκαλέσει ρύπανση, ιδίως αυτές που απαριθμούνται στο παράρτημα VIII.
32. "Απευθείας απόρριψη στα υπόγεια ύδατα": απόρριψη ρύπων στα υπόγεια ύδατα χωρίς να διαπεράσουν το έδαφος ή το υπέδαφος.
33. "Ρύπανση": η, συνεπεία ανθρώπινων δραστηριοτήτων, άμεση ή έμμεση εισαγωγή, στον αέρα, το νερό ή το έδαφος, ουσιών ή θερμότητας που μπορούν να είναι επιζήμια για την υγεία του ανθρώπου ή για την ποιότητα των υδατικών οικοσυστημάτων ή των χερσαίων οικοσυστημάτων που εξαρτώνται άμεσα από υδατικά οικοσυστήματα, συντελούν στη φθορά υλικής ιδιοκτησίας, ή επηρεάζουν δυσμενώς ή παρεμβαίνουν σε λειτουργίες αναψυχής ή σε λοιπές νόμιμες χρήσεις του περιβάλλοντος.
34. "Περιβαλλοντικοί στόχοι": οι στόχοι που θεσπίζει το άρθρο 4.
35. "Ποιοτικό περιβαλλοντικό πρότυπο": η συγκέντρωση, στο νερό, το ίζημα ή το βιόκοσμο, συγκεκριμένου ρύπου ή ομάδας ρύπων της οποίας δεν πρέπει να σημειώνεται υπέρβαση, ώστε να προστατεύεται η υγεία του ανθρώπου και το περιβάλλον.
36. "Συνδυασμένη προσέγγιση": ο έλεγχος των απορρίψεων και των εκπομπών στα επιφανειακά ύδατα σύμφωνα με την προσέγγιση που εκτίθεται στο άρθρο 10.
37. "Νερό που προορίζεται για ανθρώπινη κατανάλωση": η ίδια έννοια όπως και στην οδηγία 80/778/ΕΟΚ, όπως τροποποιήθηκε από την οδηγία 98/83/ΕΚ.
38. "Υπηρεσίες ύδατος": όλες οι υπηρεσίες οι οποίες παρέχουν, για τα νοικοκυριά, τις δημόσιες υπηρεσίες ή για οποιαδήποτε οικονομική δραστηριότητα:
- α) άντληση, κατακράτηση, αποθήκευση, επεξεργασία και διανομή επιφανειακών ή υπόγειων υδάτων·
- β) εγκαταστάσεις συλλογής και επεξεργασίας λυμάτων, οι οποίες στη συνέχεια πραγματοποιούν απορρίψεις σε επιφανειακά ύδατα.

39. "Χρήση ύδατος": υπηρεσίες ύδατος μαζί με οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα που προσδιορίζεται σύμφωνα με το άρθρο 5 και το παράρτημα II και η οποία έχει σημαντικές επιπτώσεις στην κατάσταση των υδάτων.

Η έννοια αυτή έχει εφαρμογή για τους σκοπούς του άρθρου 1 και της οικονομικής ανάλυσης που διεξάγεται σύμφωνα με το άρθρο 5 και το παράρτημα III στοιχείο β).

40. "Οριακές τιμές εκπομπής": η μάζα, εκφρασμένη σε σχέση με ορισμένες ειδικές παραμέτρους, η συγκέντρωση ή/και η στάθμη μιας εκπομπής, της οποίας δεν επιτρέπεται η υπέρβαση κατά τη διάρκεια μιας ή περισσότερων συγκεκριμένων χρονικών περιόδων. Οριακές τιμές εκπομπής μπορούν επίσης να ορίζονται και για συγκεκριμένες ομάδες, οικογένειες ή κατηγορίες ουσιών, ιδίως δε όσες προσδιορίζονται στο άρθρο 16.

Οι οριακές τιμές εκπομπής ουσιών ισχύουν κανονικά στο σημείο όπου οι εκπομπές βγαίνουν από την εγκατάσταση, χωρίς να υπολογίζεται, για τον προσδιορισμό τους, η τυχόν αραιώσή τους. Όσον αφορά τις έμμεσες απορρίψεις στο νερό, οι επιπτώσεις ενός σταθμού επεξεργασίας λυμάτων μπορούν να συνυπολογίζονται κατά τον προσδιορισμό των οριακών τιμών εκπομπής της συγκεκριμένης εγκατάστασης, υπό την προϋπόθεση ότι κατοχυρώνεται ισοδύναμο επίπεδο προστασίας του όλου περιβάλλοντος και ότι δεν γεννώνται μεγαλύτερα ρυπαντικά φορτία για το περιβάλλον.

41. "Έλεγχοι εκπομπών": έλεγχοι οι οποίοι απαιτούν περιορισμό μιας συγκεκριμένης εκπομπής, π.χ. μια οριακή τιμή εκπομπής, ή οι οποίοι ορίζουν, κατ' άλλο τρόπο, όρια ή συνθήκες για τις επιπτώσεις, τη φύση ή άλλα χαρακτηριστικά μιας εκπομπής ή τις συνθήκες λειτουργίας που επηρεάζουν τις εκπομπές. Η χρήση του όρου "έλεγχος εκπομπών" στην παρούσα οδηγία, σε σχέση με τις διατάξεις οποιασδήποτε άλλης οδηγίας, δεν μπορεί να θεωρείται ως νέα ερμηνεία των διατάξεων αυτών.